

คุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา

เมษายน 2556

คุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา

เมษายน 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา

เมษายน 2556

ธัญพร โรจนสังวร. (2556). *คุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย*

ศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญาานิพนธ์ กศม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.อัฉรภา

วัฒนานรงค์, อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิสุข.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามตัวแปร เพศ สาขาวิชา ภูมิภาค และอาชีพของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 381 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. นิสิตมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการอยู่ในระดับมาก
2. นิสิตชายและหญิงมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ ไม่แตกต่างกัน
3. นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาต่างก็มีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลกับต่างจังหวัดมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความเป็นผู้นำ และด้านฐานทางวิชาการ ไม่พบว่าแตกต่างกัน
5. นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกันมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

THE CHARACTERISTICS OF STUDENTS IN FACULTY OF FINE ARTS,
SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

ABSTRACT
BY
THANYAPORN ROJANASANGWORN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Higher Education
at Srinakharinwirot University

April 2013

Thanyaporn Rojanasangworn. (2013). *The Characteristics of Students in Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University*. Master Thesis (Higher Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Adviser Committee: Assoc. Prof. Dr.Achara Whattananarong, Dr. Annop Phothisuk.

The purposes of this study were to investigate and compare the characteristics of students in Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University regarding to the aspects of leadership, virtue morality, creativity and academic base classified by gender, program of study, native home, and the occupation of parents. The sample were three hundred and eighty one students studying in the first semester of 2011 academic year. The instrument for data collection was a five-rating scale questionnaire. Data were statistically analyzed by frequency, arithmetic mean, standard deviation, a t-test, one-way analysis of variance, and Scheffe´ paired test.

The findings revealed that:

1. The characteristics of students in all aspects were at a high level.
2. There was no significant difference between the characteristics of male and female students in all aspects.
3. There was a significant difference among the characteristics of students with different program of study in all aspects.
4. There was a significant difference between the characteristics of the students who live in Bangkok and metropolitan and the one who live in provinces in the aspects of virtue morality and creativity, except the aspects of leadership and academic base. .
5. There was no significant difference among the characteristics of students with different occupation of parents in all aspects.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.อัฉรา วัฒนานรงค์ ประธานควบคุม ปริญญาโท อาจารย์ ดร.อรรรณพ โพธิสุข กรรมการควบคุมปริญญาโท อาจารย์ ดร.สุวพร ตั้งสมวรวงษ์ และคณบดีคณะ ศิลปกรรมศาสตร์ อาจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้ปริญญาโทฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.สุวพร ตั้งสมวรวงษ์ อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สกุลคู และ คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ อาจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในสาขาวิชาการอุดมศึกษาที่ได้ให้ความ อนุเคราะห์และประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย ตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา และพี่ๆ เพื่อนๆ ที่ไม่สามารถกล่าวนามในนี้ได้ทั้งหมด ที่คอยให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยในด้านต่างๆ และเป็นกำลังใจให้ เสมอมา

ขอขอบคุณนิสิต ระดับปริญญาตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้อบรมสั่งสอน สนับสนุนให้ความช่วยเหลือในการศึกษา และเป็นกำลังใจสำคัญทำให้ผู้วิจัยทำปริญญาโทฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คุณค่าของปริญญาโทฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ธัญพร โรจนสังวร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
สมมุติฐานการวิจัย	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ความหมายและความสำคัญของคุณลักษณะ	10
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	11
แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตนักศึกษา	14
การจัดการศึกษาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.....	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	54
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	54
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
ลักษณะของเครื่องมือ	55
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	56
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	56
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	57
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	58
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	81
ความมุ่งหมายของการวิจัย	81
วิธีดำเนินการวิจัย	81
การวิเคราะห์ข้อมูล	81
สรุปผลการวิจัย	82
การอภิปรายผล	82
ข้อเสนอแนะ	90
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก	103
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม.....	104
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย และหนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ..	106
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	110
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับและค่าอำนาจจำแนกรายข้อ....	118
ประวัติย่อผู้วิจัย	123

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและค่าร้อยละของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา	59
2 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ	61
3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ เป็นรายชื่อ.....	61
4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นรายชื่อ	63
5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความคิดสร้างสรรค์ เป็นรายชื่อ	64
6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านฐานทางวิชาการ เป็นรายชื่อ.....	65
7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามเพศ	66
8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามสาขาวิชา	67

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามภูมิภาค 68	68
10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง 69	69
11 เปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามเพศ 70	70
12 เปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามสาขาวิชา 71	71
13 การทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ จำแนกตามสาขาวิชา เป็นรายคู่ 72	72
14 การทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามสาขาวิชา เป็นรายคู่ 74	74
15 การทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความคิดสร้างสรรค์ จำแนกตามสาขาวิชา เป็นรายคู่ 76	76
16 การทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามสาขาวิชา เป็นรายคู่ 78	78

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
17 เปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิด สร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามภูมิลำเนา	79
18 เปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามอาชีพของ ผู้ปกครอง	80

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกภูมิภาคของโลก และเกิดการแข่งขันในทุกด้าน ส่งผลให้การดำเนินชีวิตในสังคมมีความสลับซับซ้อนมีปัญหาเกิดขึ้นมากมาย คนในสังคมจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อให้อยู่ในสังคมยุคใหม่ (โกวิท ประชาพลฤกษ์. 2542 : 20) ซึ่งคนในสังคมยุคใหม่ควรมีขีดความสามารถสากล ได้แก่ความสามารถทางภาษา ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถทางวิชาการ วิชาชีพ ทั้งกว้างและลึก ความสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดรอบคอบ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนสามารถวางแผนแก้ปัญหาเชิงอนาคตได้ (อำพล จินดาวัฒน์. 2542: 11) ใน การที่จะพัฒนาคนในยุคปัจจุบันให้มีความสามารถดังกล่าวได้นั้น การศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างมาก เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้มีศักยภาพให้เกิดความสมดุลในด้านปัญญา จิตใจ และสังคม ทั้งในด้านความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม ทำให้เกิดคุณค่าและคุณประโยชน์ในฐานะความเป็นมนุษย์ เป็นพลเมืองที่ดีมีวินัย มีคุณธรรมและใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีคุณประโยชน์แก่สังคมในฐานะเป็นผู้ผลิต ผู้สร้างสรรค์ มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการทำงานให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้า (โกวิท ประชาพลฤกษ์. 2542: 20-23) ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ สมาคมคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (National School Boards Associations of America – NSBA) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า มีแต่เพียง “การศึกษา” เท่านั้นที่เป็นองค์หลักของสังคมในการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้คนเพื่อการเผชิญกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก และการสร้างความเชื่อมั่นต่อความสำเร็จของสังคมโลกในอนาคต ซึ่งนั่นย่อมาหมายความว่า “การศึกษา” จะต้องได้รับการปรับเปลี่ยนและปฏิรูปให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้น ๆ ด้วยเช่นกัน (NSBA.2004: ออนไลน์)

สำหรับการจัดการศึกษาในประเทศไทยได้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 “มาตรฐานการศึกษา” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2554: ออนไลน์) มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก (คนเก่ง คนดี และมีความสุข) เป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การ

พัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคนตามธรรมชาติและตามศักยภาพ ตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะ คุณธรรมและจิตสำนึกที่พึงประสงค์ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน และมาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งความรู้ การเรียนรู้ ความรู้ นวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสู่สังคมแห่งความรู้ การส่งเสริม และสร้างกลไกเพื่อให้คนไทยทุกคนมีโอกาสและทางเลือกที่จะเข้าถึงปัจจัยและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยการได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม จะนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของคนไทยในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา. 2554: ออนไลน์)

ในการจัดการศึกษาด้านศิลปกรรมศาสตร์ กระแสคลื่นทางความคิดและรูปแบบของ ศิลปวัฒนธรรมจากยุโรปและสหรัฐอเมริกาได้หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยอยู่ตลอดเวลา นับตั้งแต่ก่อน สงครามโลกครั้งที่หนึ่งเป็นต้นมาได้ทวีกำลังแรงขึ้นทุกทีจนทำให้ความต้องการเรียนรู้ถึงบ่อเกิดที่มาของ ความคิด เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน รู้จักใช้หลักสุนทรียภาพและวิธีการสร้างงานมี จำนวนมากขึ้นในหมู่ของนิสิตนักศึกษา (กำจร สุนพงษ์ศรี. 2554: บทนำ) ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลง ดังกล่าวทำให้เกิดการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนศิลปะในการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็น การศึกษาศิลปะโดยตรง ซึ่งผู้เข้าเรียนจะต้องได้รับการแนะนำเป็นอย่างดีจึงตัดสินใจเลือกเข้าเรียนได้ การสอนศิลปะในระดับอุดมศึกษานั้นครูผู้สอนควรจะต้องมีความเชื่อในการพัฒนามนุษย์ให้เต็มตาม ศักยภาพสองประการคือ เชื่อว่าความใฝ่รู้หรือทัศนคติแสวงหาเป็นคุณสมบัติที่มีค่าที่จะต้องปลูกฝัง ให้แก่นิสิตทุกคนและเชื่อว่ามนุษย์สัมพันธ์เป็นคุณสมบัติที่มีค่าที่จะต้องสร้างให้นิสิตทุกคน ดังนั้นเมื่อ ต้องการปลูกฝังให้เกิดก็ต้องให้นิสิตได้ทำกิจกรรมต่างๆ มากๆ ให้ศึกษาวิชาต่างๆ เช่น ให้ศึกษา วิชาเอกและศึกษาวิชาโท วิชาเลือก เมื่อได้ทำมาก ได้แก้ปัญหามาก ความเชื่อมั่นในตนเองก็จะเกิดและ เมื่อเกิดความเชื่อมั่นแล้ว ให้รู้จักมีมนุษย์สัมพันธ์ ให้ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ก็จะทำให้มีทัศนคติแสวงหาว่างขวางและเห็นความสำคัญของสังคมเป็นรูปธรรมมากขึ้น หากให้ เชื่อตามความใฝ่รู้อย่างเดียว มีความเชื่อมั่นมาก อาจทำให้เกิดการหลงตัวเองได้ เรื่องนี้สำคัญมาก เมื่อ ปลูกฝังความเชื่อมั่นให้แสวงหาแล้ว ต้องให้มีมนุษย์สัมพันธ์ควบคู่กันไป หากเกิดคุณสมบัติเพียงด้าน เดียวจะเกิดการหลงตัวเองและเกิดทางอุดตันทางปัญหาในที่สุด อยู่ในสังคมไม่ได้ ซึ่งทัศนคตินี้มี ความสำคัญยิ่งในกระบวนการเรียนการสอนศิลปะสมัยใหม่ (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2546: 47-48)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่มีการพัฒนา ก้าวหน้าภายใต้ปรัชญา “การศึกษาคือความเจริญงอกงาม” มาโดยตลอด โดยมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ มีความมุ่งมั่นในการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีความรู้ประจักษ์ปราชญ์ และมีความประพฤติประจักษ์ผู้ทรงศีล และมีจุดประสงค์หลักในการพัฒนานิสิต และการผลิตบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยที่มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งได้แก่ มีความสามารถในการ วิเคราะห์ การสังเคราะห์ การติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจเชิงคุณค่า การเรียนรู้ใหม่ และมีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเป็นบัณฑิตที่มีจิตสำนึกสูงต่อสังคมและชุมชน ที่มุ่งช่วยเหลือพัฒนาประชาชน ผู้ด้อยโอกาสต่าง ๆ พัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอนให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีลักษณะ ที่พึงประสงค์ส่งเสริมการพัฒนาศูนย์ข้อมูลและแหล่งความรู้ให้ได้มาตรฐาน เน้นการให้บริการทั้งใน และนอกเวลาราชการ ทั้งยังมีกิจกรรมส่งเสริมให้นิสิตตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรม และคุณค่าของความเป็นไทยเชื่อมโยงกับการพัฒนาการศึกษา ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตอีกด้วย วางแผน และประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศเพื่อร่วมกันผลิตบัณฑิต ในหลักสูตร สาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น (กองแผนงาน สำนักอธิการบดีฝ่ายแผน และพัฒนามหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. 2542: 83)

ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคณะวิชาที่จัดการศึกษา ดังนี้ คณะมนุษยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะ แพทยศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะสหเวชศาสตร์ คณะเทคโนโลยีและนวัตกรรมผลิตภัณฑ์การเกษตร คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วิทยาลัยนานาชาติเพื่อการศึกษาความยั่งยืน วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสาร สังคม วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย สำนักวิชาเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ สำนักนวัตกรรม การเรียนรู้และบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งหนึ่งในคณะวิชาของมหาวิทยาลัย คือ คณะศิลปกรรมศาสตร์นั้นมี ประวัติศาสตร์ที่ยาวนานคณะหนึ่ง โดยคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับการสถาปนาขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและเพื่อให้เป็นองค์กรทางการศึกษาด้าน ศิลปกรรมศาสตร์ระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพอีกองค์กรหนึ่ง จากการศึกษาที่แผนกวิชาศิลปศึกษา ได้ ก่อกำเนิดขึ้นในคณะกรรมการการศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตรในปี พ.ศ.2511 นั้น นับเป็นจุดเริ่มต้นของสังคมไทยที่ได้พัฒนาการศึกษาทางด้านศิลปศึกษาในระบบโรงเรียน มาสู่ระดับ ปริญญา ซึ่งก่อนหน้านั้นจะมีเพียงโรงเรียนเพาะช่าง (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง) เพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่ผลิตนักศึกษาทางด้านศิลปศึกษาในระดับอนุปริญญา เมื่อแผนกวิชา ศิลปศึกษาได้ปรับตัวเป็นภาควิชาศิลปวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในปี พ.ศ. 2518 จึงได้ขยายการผลิตบัณฑิตและงานวิชาการจากศิลปการศึกษาไปสู่

ศิลปะในแนวกว้างยิ่งขึ้น โดยการเปิดสอนหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต วิชาเอกศิลปะ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นความสามารถทางการออกแบบสื่อสารเป็นหลัก จากการขยายตัวของสภาพสังคมและเศรษฐกิจไทย บัณฑิตส่วนใหญ่จากหลักสูตร ได้เข้าไปมีบทบาทในงานออกแบบสื่อสารในสังคมสมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นการขยายตัวของภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2530 ได้มีการขยายบทบาททางด้านศิลปกรรมศาสตร์ ไปสู่การเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้รับการอนุมัติ เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2536 และประกาศในราชกิจจานุเบกษาในวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2536 (คณะศิลปกรรมศาสตร์. 2550: 6) หลังจาก พ.ศ. 2536 ก็ได้รับการสถาปนาเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในระดับปริญญาตรี เปิดสอนทั้งหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิตและการศึกษาศิลปกรรมศาสตร์ ในระดับบัณฑิตศึกษา ปริญญาโท เปิดสอนหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิตและการศึกษามหาบัณฑิตถึงพุทธศักราช 2546 ได้เปิดสอนในระดับปริญญาตรี 15 วิชาเอก ภายใต้ 8 สาขาวิชา ดังนี้ สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์ สาขาวิชาการออกแบบสื่อสาร สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล สาขาวิชานาฏศิลป์ สาขาวิชาศิลปะศึกษา สาขาวิชาศิลปะการแสดง สาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์ (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2546: 12)

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มุ่งเน้นพัฒนานิสิต ให้นิสิตเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ สร้างนิสิตทุกสาขาให้มีความสง่างามในอาชีพ พร้อมทั้งความสามารถและความรู้ ความคิดหรือทักษะกับปัญญา ทักษะกับวิชาการ พัฒนานิสิตให้เป็นปัญญาชนที่แสวงหา มีภูมิปัญญา มีความคิด สร้างสรรค์ทั้งตนเองและสังคม มีจิตสำนึกสาธารณะ มีชีวิต และมีวิชาชีพ อยู่เพื่อตนเองและเพื่อผู้อื่น อยู่อย่างมีความสุข มีระเบียบวินัย และอยู่ให้เกิดสันติสุข (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2546: 56-58) และมุ่งเน้นการพัฒนาด้านคุณลักษณะนิสิต 4 ด้าน คือ ด้านความเป็นผู้นำ โดยส่งเสริมให้นักศึกษามีความเป็นผู้นำ มีความรู้ความสามารถที่จะโน้มน้าว หรือชักจูงบุคคลอื่นให้มาทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงงาม แสดงออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม และเป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม เพื่อประโยชน์ของตนเองและส่วนรวม ด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยส่งเสริมให้นักศึกษาสร้างสรรค์ผลงาน และมีความสามารถในการคิดได้กว้างไกล คิดนอกกรอบ สามารถมองเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ มีความไวในการรับรู้ต่อปัญหา ทำให้เกิดความคิดเชิงจินตนาการ ซึ่งมีลักษณะแปลกใหม่ เหมาะสมกับการแก้ปัญหา และด้านฐานทางวิชาการ โดยให้นักศึกษามีความรู้และทักษะในแต่ละสาขาวิชาในคณะศิลปกรรมอย่างรู้เรื่องราวข้อเท็จจริงอย่างแท้จริง และแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่เรียกเอาสิ่งที่สะสม หรือจำได้ออกมาให้ปรากฏ ให้สังเกตได้และสามารถวัดได้ (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2546: 221)

จากการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้บริหาร คณาจารย์ และนิสิตของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตของคณะฯ พบว่า

1. ด้านความเป็นผู้นำ นิสิตที่พบเห็นในปัจจุบันยังมีความเป็นผู้นำที่ไม่ถูกต้องเท่าที่ควร การเป็นผู้นำนั้นต้องสามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นได้ด้วยแต่นิสิตมีความมั่นใจและมีความตัวของตัวเองสูง นิสิตจึงไม่ค่อยรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นจะทำการตัดสินใจแต่เพียงผู้เดียว (ปรวัฒน์ แพทยานนท์. 2554: สัมภาษณ์) นอกจากนี้นิสิตบางคนยังไม่รู้จักกาลเทศะต่อสาธารณชน นิสิตยังขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง ขาดความรับผิดชอบและยังไม่ค่อยรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยังไม่กล้าที่จะเป็นผู้นำ (วิวัฒน์ กรรมณีโรจน์. 2553: สัมภาษณ์) ในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม นิสิตบางคนไม่คิดที่จะเป็นผู้นำคิดแต่จะเป็นผู้ตามแต่เพียงอย่างเดียว (ระวีวรรณ วรรณวิไชย. 2553: สัมภาษณ์) อีกทั้งยังมีทัศนคติกับการเป็นผู้นำที่ผิด โดยคิดว่าจะต้องแข่งขันให้ตัวเองได้เป็นผู้นำเพื่อเอาชนะผู้อื่นและบางคนไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นหรือลงมือทำกิจกรรมเนื่องจากชอบตามเพื่อน (มาดาพร น้อยนิตย์. 2553: สัมภาษณ์)

2. ด้านคุณธรรมจริยธรรม นิสิตส่วนใหญ่ไม่ตรงต่อเวลา มีความอ่อนน้อมถ่อมตนน้อย (อภิธรรม กำแพงแก้ว. 2553: สัมภาษณ์) และบางคนไม่รู้จักการแบ่งปัน การให้อภัย และไม่ค่อยมีความเสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม (มาดาพร น้อยนิตย์. 2553: สัมภาษณ์) และบางส่วนทุจริตในการสอบ กลับบ้านดึกและอ้างกับผู้ปกครองว่า ต้องอยู่ทำกิจกรรมหรือทำรายงานที่มหาวิทยาลัย (นำพงศ์ อินทรหุต. 2554: สัมภาษณ์)

3. ด้านความคิดสร้างสรรค์ นิสิตบางคนยังไม่สามารถใช้แนวความคิดสร้างสรรค์ผลงานได้ เนื่องจากการทำงานเป็นกลุ่ม เมื่อเพื่อนคิดแล้วก็ไม่ช่วยเพื่อนคิดที่จะสร้างสรรค์งาน บางคนไม่รู้จักการวางแผนและแก้ปัญหาในการสร้างสรรค์อย่างแท้จริงหรือบางคนก็ขี้เกียจที่จะคิดและสร้างสรรค์ผลงาน พอถึงเวลาที่ต้องสร้างสรรค์ผลงานของตนเองอาจจะมีการลอกเลียนแบบผลงานเก่าจากรุ่นพี่หรือจากการสร้างสรรค์ผลงานที่มีอยู่แล้ว (ระวีวรรณ วรรณวิไชย. 2553: สัมภาษณ์) นอกจากนี้นิสิตบางคนยังมีความเข้าใจงานของตนเองอยู่เพียงผู้เดียวจึงส่งผลต่อการถ่ายทอดในการสร้างสรรค์ผลงาน (มาดาพร น้อยนิตย์. 2553: สัมภาษณ์)

4. ด้านฐานทางวิชาการ นิสิตส่วนใหญ่ขาดความสนใจที่จะใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ เพราะคิดว่าตัวเองมีพื้นฐานทางวิชาการอยู่แล้ว บางส่วนมีพื้นฐานทางวิชาการไม่เท่ากันและยังขาดการเอาใจใส่ต่อการเรียนเกือบทุกวิชาจะสนใจในบางวิชาที่ตนเองชอบเรียนเท่านั้น ไม่ชอบแสดงความคิดเห็นเมื่อมีการอภิปรายในชั้นเรียน ขาดความกระตือรือร้นในการศึกษาเล่าเรียน ไม่ชอบซักถามในเรื่องที่ไม่เข้าใจชัดเจน (เมธิ พันธุ์วรพร. 2553: สัมภาษณ์) นอกจากนี้นิสิตบางคนยังไม่ค่อยสนใจติดตามข่าวสารบ้านเมือง และหลังจากเลิกเรียนแล้วก็ไม่ได้ชวนชวนที่จะเข้าห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม

แต่จะใช้การค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวกับด้านการเรียนและเรื่องทั่ว ๆ ไปผ่านทางอินเทอร์เน็ตแทน การเข้าห้องสมุด (อภิธรรม กำแพงแก้ว. 2553: สัมภาษณ์) และยังชอบจับกลุ่มคุยกัน หรือไม่ก็กลับไปนอนพักผ่อน ดูโทรทัศน์ หรือเล่นอินเทอร์เน็ตที่บ้านหรือหอพัก แต่ก็มีบางส่วนที่ใช้เวลาหลังเลิกเรียนในการออกกำลังกาย (นำพงศ์ อินทรทุด. 2554: สัมภาษณ์)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 4 ด้าน ตามการมุ่งเน้นพัฒนานิสิตของคณะ ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ เพื่อได้ทราบถึงคุณลักษณะของนิสิตในปัจจุบัน ซึ่งนิสิตถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรในฝ่ายต่างๆ ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาให้นิสิตมีคุณลักษณะที่ดีตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานโยบายทางการศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อคณะศิลปกรรมศาสตร์ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ สาขาวิชา ภูมิภาค และอาชีพของผู้ปกครอง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร อาจารย์ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนานิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ให้เป็นนิสิตที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมในการเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ และยังเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาของนิสิต

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตปริญญาตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคปกติ ชั้นปีที่ 1-4 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวนทั้งสิ้น 1,615 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1.1 เพศ จำแนกเป็น
 - 1.1.1 เพศชาย
 - 1.1.2 เพศหญิง
- 1.2 สาขาวิชา จำแนกเป็น
 - 1.2.1 สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์
 - 1.2.2 สาขาวิชาการออกแบบสื่อสาร
 - 1.2.3 สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา
 - 1.2.4 สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล
 - 1.2.5 สาขาวิชานาฏศิลป์
 - 1.2.6 สาขาวิชาศิลปศึกษา
 - 1.2.7 สาขาวิชาศิลปะการแสดง
 - 1.2.8 สาขาวิชาศิลปะจันททัศน์
- 1.3 ภูมิภาค จำแนกเป็น
 - 1.3.1 กรุงเทพฯและปริมณฑล
 - 1.3.2 ต่างจังหวัด
- 1.4 อาชีพของผู้ปกครอง
 - 1.4.1 ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 - 1.4.2 พนักงานหน่วยงานเอกชน
 - 1.4.3 ธุรกิจส่วนตัว
 - 1.4.4 ค้าขาย
 - 1.4.5 อาชีพอิสระ
 - 1.4.6 อาชีพอื่น ๆ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณลักษณะของนิสิต หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมหรือการกระทำของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังที่จัดกลุ่มไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความเป็นผู้นำ หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงออกถึงความ เป็นผู้นำ เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถที่จะโน้มน้าว หรือชักจูงใจบุคคลอื่นให้มาทำงาน ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีผู้นำทำหน้าที่เป็นผู้กำกับ ควบคุม สั่งการให้ การสนับสนุน ช่วยเหลือหรือทำหน้าที่อื่น ๆ เพื่อให้การทํากิจกรรมในงานนั้น ๆ เกิดประสิทธิผล

1.2 ด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงออกเกี่ยวกับเป็นผู้มีความดีงาม มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม เห็นความสำคัญของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีทั้งต่อเพื่อนนิสิตร่วมคณะ นิสิตต่างคณะ รวมถึงคณาจารย์ บุคลากรใน คณะและนอกคณะ ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

1.3 ด้านความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงออกถึงการเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ เห็นปัญหาในระยะยาวและสามารถนำความรู้มาแก้ปัญหาหรือวางแผน แก้ปัญหาได้อย่างเท่าทัน เป็นผู้ที่มีความเฉียบไว สามารถแก้ไขเฉพาะหน้าได้อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเป็นผู้มีความสามารถในการคิดได้กว้างไกล คิดนอกกรอบ สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ เชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ มีความไวในการรับรู้ต่อปัญหา ทำให้เกิดความคิดเชิงจินตนาการ ซึ่งมีลักษณะ แปลกใหม่ เหมาะสมกับการแก้ปัญหา

1.4 ด้านฐานทางวิชาการ หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงออกเกี่ยวกับความรู้เรื่องราวข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทักษะในการเรียนรู้ทางด้านศิลปะ ทฤษฎีพื้นฐาน ด้านความรู้ทางศิลปะ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการแสดงออกทางด้านผลงานในการเรียนรู้ได้ อย่างเหมาะสม

2. สาขาวิชาในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง

2.1 สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์ ประกอบด้วย วิชาเอกการออกแบบผลิตภัณฑ์ วิชา เอกสารออกแบบแฟชั่น วิชาเอกศิลปะเครื่องประดับ

2.2 สาขาวิชาการออกแบบสื่อสาร ประกอบด้วย วิชาเอกการออกแบบสื่อสาร

2.3 สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา ประกอบด้วย ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา: ดนตรีศึกษา (ดนตรีไทย)

2.4 สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล ประกอบด้วย ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา: ดนตรีศึกษา (ดนตรีสากล)

2.5 สาขาวิชานาฏศิลป์ ประกอบด้วย วิชาเอกนาฏศิลป์ไทย วิชาเอกนาฏศิลป์สากล

2.6 สาขาวิชาศิลปศึกษา ประกอบด้วย ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา: ทัศนศิลปศึกษา

2.7 สาขาวิชาศิลปะการแสดง ประกอบด้วย วิชาเอกการแสดงและกำกับการแสดง
วิชาเอกการออกแบบเพื่อการแสดง ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา: ศิลปะการแสดง

2.8 สาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์ ประกอบด้วย วิชาเอกศิลปะจินตทัศน์ วิชาเอกเชรามิกส์

3. ภูมิลำเนา หมายถึง สถานที่ที่นิสิตอยู่อาศัยก่อนจะย้ายถิ่นเข้ามาศึกษาต่อใน
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ กรุงเทพฯ-ปริมณฑล และต่างจังหวัด

4. อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง อาชีพของผู้ปกครองที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาของบุตรและ
อาชีพของผู้ปกครองที่ทำให้ให้นิสิตมีคุณลักษณะในการวิจัยครั้งนี้แตกต่างกันออกไป ได้แก่ ข้าราชการ/
พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานหน่วยงานเอกชน ธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย อาชีพอิสระ และอื่น ๆ

สมมติฐานการวิจัย

1. นิสิตชายและนิสิตหญิงมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้าน
ความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการแตกต่างกัน
2. นิสิตที่ศึกษาต่างสาขาวิชากันมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม
ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการแตกต่างกัน
3. นิสิตที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้าน
ความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการแตกต่างกัน
4. นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม
ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องคุณลักษณะของนิสิตปริญญาตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ โดยนำเสนอตามลำดับสาระดังนี้

1. ความหมายและความสำคัญของคุณลักษณะ
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
3. แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตนักศึกษา
4. การจัดการศึกษาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายและความสำคัญของคุณลักษณะ

ความหมายของคุณลักษณะ

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า คุณลักษณะ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2542: 253) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่าคุณลักษณะ หมายถึงลักษณะประจำตัวที่ชี้ให้เห็นถึงความเป็นที่ต้องการ ส่วนสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2548: 2) กล่าวว่า คุณลักษณะ หมายถึงลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

ลักษณะ (Characteristic) หมายถึง ลักษณะเฉพาะ หรือลักษณะพิเศษ ในนิยาม Competency ของ McClelland (1973) และ Dubois & Rothwell (2004) ใช้คำนี้อธิบายความหมายของ Competency ว่าเป็นลักษณะเฉพาะที่ทำให้คนๆนั้นประสบความสำเร็จในการทำงาน (อาสาสมัครวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2554: ออนไลน์)

สรุปได้ว่า คุณลักษณะหมายถึง ลักษณะเฉพาะหรือลักษณะพิเศษที่กระทำหรือแสดงออกถึงพฤติกรรมของบุคคลที่สามารถทำงานอย่างประสพผลสำเร็จและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข

ความสำคัญของคุณลักษณะ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวไว้ในมาตราที่ 23 24 และ 26 เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสรุปได้ว่าต้องเน้นความสำคัญทั้ง ความรู้และคุณธรรมการวัดกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ด้านต่างๆเช่นความรู้เกี่ยวกับตนเองทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีศาสนาศิลปะและวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทยทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขโดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้ สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ใน ทุกวิชาและให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมในแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (สำนักนายกรัฐมนตรี. 2545: 13-15) และ สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่มีนโยบายปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่นขยาย โอกาสทางการศึกษาให้เยาวชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างกว้างขวางและทั่วถึงโดยคำนึงถึงการ พัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา นอกเหนือจากการยกระดับ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมและสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนมีจิตสำนึก ในคุณค่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสามัคคี สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตย (กระทรวง ศึกษาธิการ. 2546: 54)

สรุปได้ว่า คุณลักษณะมีความสำคัญกับการวัดกระบวนการเรียนรู้ สถาบันการศึกษาต้อง มุ่งเน้นให้นิสิตมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกต่อสังคมได้อย่างมีคุณค่า

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

นิสิตนักศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในสถาบันอุดมศึกษา เป็นผู้ที่เข้ามาศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้นำไปประกอบอาชีพและสามารถพัฒนา ศักยภาพต่อตนเองและประเทศชาติต่อไป นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องมีคุณลักษณะ แตกต่างไปจากกลุ่มอื่นโดยจำเป็นต้องมีทักษะในการรับรู้ เลือกลงและใช้ประโยชน์จากข่าวสารได้อย่าง ฉลาดมีคุณค่า และมีคุณธรรม จริยธรรมอีกด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ. (2554ข : ออนไลน์) กล่าวว่า ความ ก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอิทธิพลของสื่อสารมวลชนระบบการศึกษาและอุตสาหกรรมใหม่รวมทั้ง ความเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของสังคมวัฒนธรรมและความคิดทำให้เด็กเยาวชนและนักศึกษาใน วันนี้มีความเปลี่ยนแปลงทั้งในมิติการใช้ชีวิต การเรียนรู้ ครอบครัวยุคใหม่ต่าง ๆ ซึ่งสะท้อน

ถึงแนวโน้มของสังคมภายหลังยุคอุตสาหกรรมและความทันสมัยทั้งปวง (Post-industrial / Post-modern) ในขณะเดียวกันเริ่มมีสัญญาณที่ชี้ไปในทางเปลี่ยนแปลงของชีวิตการทำงานของบัณฑิต ในอนาคตที่แตกต่างไปจากลักษณะงานปัจจุบัน เช่น การทำงานโดยมีหลายอาชีพทั้งตลอดช่วงอายุ การทำงานหรือในขณะใดขณะหนึ่ง การทำงานไร้สังกัด (Freelance) ความเสี่ยงต่อความไม่แน่นอนของรายได้ การจับคู่และเปลี่ยนคู่ร่วมงาน เป็นต้น ซึ่งจะเป็นเหตุให้เกิดความไม่สอดคล้องกัน (Mismatch) ระหว่างการศึกษาและทักษะอาชีพที่พึงประสงค์ในอนาคต นอกจากความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์แล้วความสามารถที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนจะเกี่ยวกับทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นหมู่คณะ การแก้ปัญหา การรับความเสี่ยง การออกแบบ และความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการตนเอง รวมไปถึงจริยธรรมค่านิยม การศึกษาในศาสตร์เฉพาะหรือสาขาเฉพาะจึงไม่เพียงพออีกต่อไป แต่ต้องเสริมฐานความรู้และสมรรถนะที่จะช่วยให้บัณฑิตสามารถอยู่ในตลาดแรงงานได้และได้เป็นอย่างดีทั้งด้านการอยู่ร่วมในสังคม การสร้างสรรคความรู้เชิงปฏิบัติและความรู้พื้นฐานทั้งทางโลกปรัชญาและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ. 2554ก : ออนไลน์) การพัฒนานิสิตนักศึกษา ซึ่งจะเป็นบัณฑิตที่ดีต่อไปในอนาคตนั้น จำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิเพื่อให้คุณภาพของบัณฑิตทุกระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชาต่างๆต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดและต้องครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้านคือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับสาขา/สาขาวิชาที่เน้นทักษะทางปฏิบัติต้องเพิ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ ด้านทักษะพิสัยโดยมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของแต่ละระดับคุณวุฒิและลักษณะของหลักสูตรอย่างน้อยต้องเป็นไปตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดไว้ในแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ. 2554ก: ออนไลน์) สอดคล้องกับการพัฒนาบัณฑิตในอุดมคติไทยของทบวงมหาวิทยาลัย ดังนี้ 1) พัฒนาและส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ทั้งในระดับเตรียมอุดมและระดับอุดมศึกษา 2) วางแผนแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียนนิสิตนักศึกษา เพื่อการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ โดยเน้นให้มีความรู้อย่างแท้จริงในด้านวิชาการและวิชาชีพควบคู่กับการมีคุณธรรม จริยธรรม 3) พัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนที่เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และนำภูมิปัญญาไทยมาบูรณาการให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ชุมชน และความก้าวหน้าทางด้าน

วิชาการและวิชาชีพ 4) สร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต โดยให้สถาบันอุดมศึกษาในแต่ละภูมิภาคเป็นแม่ข่ายทางด้านวิชาการ วิชาชีพ (สุพร ตั้งสมรพงษ์. 2545: 1-2)

ส่วนสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. (2547: 13) ได้ออกประกาศ เรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของทบวงมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2540 และให้ถือเป็นนโยบายในการปฏิบัติแก่สถาบัน อุดมศึกษาในสังกัดและในกำกับของทบวงมหาวิทยาลัย โดยกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. เป็นผู้มีความรอบรู้ในวิชาการทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีความสามารถในการคิดและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

2. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต จริยธรรม สามารถครองตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเต็มภาคภูมิ

3. เป็นผู้มีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน

4. เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคมและดำรงชีวิตด้วยความเหมาะสม

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2540: 20) ได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 10 ประการ คือ

1. มองเห็นทิศทางที่เหมาะสมของสังคมพร้อมรับผิดชอบ

2. เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของโลกและนานาชาติตลอดเวลา พร้อมมองเห็นผลกระทบ

3. มีความเชื่อมั่นและเป็นตัวของตัวเอง

4. มีหลักวิชาการ สามารถประยุกต์ใช้ได้

5. รับผิดชอบต่อสังคม มีสำนึกร่วมกับสังคม

6. ติดต่อและทำงานร่วมกับคนอื่นให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

7. รู้ถึงปัญหามนุษยชาติ

8. มีความรับผิดชอบต่อ

9. มีจริยธรรม มีเหตุผล

10. เป็นผู้ผู้นำ

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำกิจกรรมในโครงการพัฒนานิสิตนักศึกษา เพื่อสนองตอบความต้องการของสังคม เพื่อเร่งรัดพัฒนาศักยภาพนิสิต นักศึกษา ให้มีความรู้ควบคู่กับการมีคุณธรรมจริยธรรม เป็นนิสิตนักศึกษาไทยที่มีทั้งความเก่ง ความดี และความรับผิดชอบต่อตนเอง องค์กรและสังคมโดยส่วนรวม สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงได้กำหนดคุณลักษณะของนิสิตนักศึกษา ดังนี้(กำชัย จงจักรพันธ์. 2545: 15-16)

1. นิสิตนักศึกษา เป็นผู้มีความรู้ดี หมายถึง เป็นผู้รู้จริงรู้แจ้ง ในสาขาวิชาที่เรียน ความรู้ดีควรหมายถึง ความรู้เกี่ยวกับโลก เกี่ยวกับสังคม การเมือง วัฒนธรรม โดยทั่วไป และในยุคโลกาภิวัตน์ บัณฑิตพึงมีความสามารถในการเรียนรู้ที่จะเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตด้วย

2. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข นิสิตนักศึกษาที่มีความรู้ดีแต่เพียงอย่างเดียว ไม่เพียงพอที่จะเป็นนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์ เพราะนิสิตนักศึกษาต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ดังนั้น นิสิตนักศึกษาต้องมีความสามารถในการนำความรู้มาปรับใช้กับการทำงานได้จริง รู้จักปรับตัว มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักกาลเทศะ และที่สำคัญ นิสิตนักศึกษาต้องสามารถดำรงตน ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

3. คุณธรรม จริยธรรม นิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์ นอกจากต้องเป็นผู้มีความรู้ดี สามารถทำงานได้และมีชีวิตที่เป็นสุขแล้ว สังคมยังคาดหวังให้บัณฑิตต้องเป็นคนดีของสังคมด้วย นิสิตนักศึกษาต้องเป็นผู้ที่ไม่เพียงแคร์รับผิดชอบต่อตัวเองและครอบครัวได้เท่านั้น แต่ต้องช่วยเหลือและรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติด้วย นิสิตนักศึกษาต้องเป็นผู้ที่ยึดมั่นในความถูกต้อง มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพในเหตุผล ยึดมั่นในระบบประชาธิปไตย เคารพกติกา และคำนึงถึงความเป็นธรรมในสังคม

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของนิสิต นักศึกษาที่พึงประสงค์ จะต้องประกอบไปด้วยคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ มีความสามารถในการเรียนรู้ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม สาเหตุที่ครอบคลุมไปด้วย 3 ด้านนั้น เนื่องจากแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถ มีสภาพจิตใจที่ดี มีความชำนาญคล่องแคล่วในการประกอบกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ได้ ก็ย่อมจะทำให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตนักศึกษา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญในการสะท้อนคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และแสดงให้เห็นมาตรฐานทางการศึกษาของสถาบันการศึกษา ดังนั้นการพัฒนาให้นิสิตมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่เหมาะสมสอดคล้องกับหน่วยงานและสังคม ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นั้น ประกอบไปด้วยคุณลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

3.1 ด้านความเป็นผู้นำ

ความหมายของความเป็นผู้นำ

ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มให้เป็นหัวหน้าเป็นศูนย์กลาง เป็นผู้กำหนดเป้าหมาย เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติตนให้สมกับบทบาท และขณะเดียวกัน ก็สามารถทำให้สมาชิกภายในกลุ่มปฏิบัติงานร่วมกัน มีความสมัครสมานสามัคคีกัน ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.2547:105)และมีนักวิชาการศึกษาไทยและต่างประเทศหลายท่านได้ให้คำจำกัดความของ “ผู้นำ” ไว้ดังนี้

เซอโต้ (ศรุตา ชัยสุวรรณ. 2552: 3; อ้างอิงจาก Certo. n.d.) กล่าวว่า ผู้นำในองค์กรยุคใหม่จะต้องมีจิตวิญญาณ อันได้แก่ มีวิสัยทัศน์ (Visionary) มีความรักเห็นอกเห็นใจ (Passionate) มีความคิดสร้างสรรค์ (Creative) มีความยืดหยุ่น (Flexible) มีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiring) มีนวัตกรรมใหม่ (Innovation) มีความกล้า (Courageous) มีจินตนาการสูง (Imaginative) ชื่นชอบการทดลอง (Experimental) และมีความเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเอง (Independent) (ศรุตา ชัยสุวรรณ.2552:3)

เซ็นเตอร์ (กวี วงศ์พุด. 2550: 15-16; อ้างอิงจาก Center. n.d.) ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของผู้ผู้นำไว้ 5 ประการ คือ

1. ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งเป็นศูนย์กลางหรือจุดรวมของกิจการภายในกลุ่ม เป็นผู้นำที่มีโอกาสติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นมากกว่าทุกคนในกลุ่ม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มสูง
2. ผู้นำ หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งนำกลุ่มหรือนำกลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายซึ่งวางไว้ แม้แต่เพียงชี้แนะให้กลุ่มไปสู่จุดหมายปลายทางก็ถือว่าเป็นผู้นำ ทั้งนี้รวมถึงผู้นำกลุ่มที่ออกนอกกลุ่มออกทางด้วย
3. ผู้นำ หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่คัดเลือกหรือยกเขาให้เป็นผู้นำของกลุ่ม ซึ่งเป็นไปโดยอาศัยลักษณะทางสังคมมีดีบุคคลเป็นฐาน และมีความเป็นไปได้สูง สามารถแสดงพฤติกรรมของผู้ผู้นำได้
4. ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะบางอย่างคือสามารถแสดงความสามารถเพื่อสอดแทรกอิทธิพลบางประการ เป็นผู้ออกให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านลักษณะเฉพาะกลุ่มด้วยการแสดงบทบาทและสอดแทรกส่วนที่เป็นอิทธิพลของตนต่อกลุ่มได้มากที่สุด
5. ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งสามารถนำกลุ่มไปในทางที่ถูกต้อง เป็นบุคคลที่มีส่วนรวมและเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมความเป็นผู้นำ (กวี วงศ์พุด. 2550: 15)

นิกลิย์, อีแวนส์ และลิน (กวี วงศ์พุด. 2550: 15-16; อ้างอิงจาก Neagley, Evens และ Lynn. 1962.) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ผู้นำ”ไว้ 6 ประการ คือ

1. ผู้นำ คือ ศูนย์กลางของกลุ่ม (Central Figure) ซึ่งหมายถึงการที่ผู้นำเป็นศูนย์กลางของกลุ่ม เป็นผู้นำที่มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับบุคคลอื่นๆ ในกลุ่ม สามารถดึงดูดความสนใจของกลุ่มและนำความสนใจนั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม
2. ผู้นำ คือ ผู้กำหนดเป้าหมายของกลุ่ม (Group Goal Determines) ซึ่งหมายถึงผู้นำที่กลุ่มให้เป็นผู้ตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายปลายทางในการดำเนินการของกลุ่ม

3. ผู้นำ คือ ผู้ที่กลุ่มเป็นผู้เลือกหรือผู้ที่เป็นที่นิยมของกลุ่ม (Sociometric Choice) ซึ่งหมายถึงบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกภายในกลุ่ม เพราะได้รับความนิยมเนื่องจากเห็นว่ามี ความสามารถและคุณสมบัติพิเศษที่จะนำกลุ่มได้

4. ผู้นำ คือ ผู้ที่มีพฤติกรรมผู้นำ (Leadership Behavior) ซึ่งหมายถึงบุคคลที่แสดงหรือประพฤติปฏิบัติเป็นผู้นำในเรื่องต่างๆเสมอ โดยอาจจะอาสาสมัครทำเองก็ได้ หรือแสดงตนเป็นผู้นำใน ขณะที่กำลังร่วมกิจกรรมภายในกลุ่มก็ได้

5. ผู้นำ คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามบทบาท (Role-Image) ซึ่งหมายถึงบุคคลที่แสดงพฤติกรรมให้ เป็นไปตามบทบาทซึ่งกลุ่มของเขาคิดว่าน่าจะแสดงบทบาทเช่นนั้น ซึ่งเห็นพ้องต้องกันของสมาชิก

6. ผู้นำ คือ ผู้ก่อให้เกิดความผสมผสานกลมกลืนเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายกลุ่มที่ตั้งไว้ เป็นผู้ตั้งใจและพยายามทำความเข้าใจความคิดเห็นของสมาชิก คำนึงถึงความสามัคคีเป็นที่ตั้ง ในระยะต่อมา นักการศึกษา นักสังคมศาสตร์และนักจิตวิทยาได้ร่วมกันทำการสำรวจปัญหาของความ เป็นผู้นำ ทำให้ความเห็นมีความประณีตบรรจงขึ้น

สรุปได้ว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีความเป็นผู้นำ มีความรู้ ความสามารถที่จะโน้มน้าว หรือ ชักจูงใจบุคคลอื่นให้มาทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีผู้นำทำหน้าที่ เป็นผู้กำกับ ควบคุม สั่งการ ให้การสนับสนุนหรือทำหน้าที่อื่น ๆ เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิผล อีกทั้งผู้นำในยุคใหม่จะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความกล้า มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่ สามารถใช้กระบวนการคิดในการตัดสินใจได้อย่างสร้างสรรค์และถูกต้องเหมาะสม

ความสำคัญของผู้นำ

ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในระบบการบริหารจัดการงานต่าง ๆ ของหน่วยงาน องค์กร ให้ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลคือผู้นำหน่วยงาน องค์กรใดมีผู้นำที่มีความรู้ มีทักษะความสามารถ รอบด้าน หน่วยงานนั้นย่อมประสบความสำเร็จ อาจกล่าวได้ว่า ผู้นำเปรียบเสมือนเป็นหลักชัย เป็นดวง ประทีปของผู้ร่วมงาน เพราะผู้นำมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญหลายประการ เช่น เป็นผู้วางแผน กำหนด นโยบาย เป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นตัวแทนหน่วยงาน เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม เป็นคนกลางตัดสินใจ ความ สามารถให้คุณให้โทษ เป็นผู้ประสานความสัมพันธ์ เป็นผู้รับผิดชอบ เป็นนักพัฒนาหน่วยงาน องค์กร อย่างมีเป้าหมาย มีหลักการเหตุผล เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พัฒนางานที่สอดคล้องกับสถานการณ์ เทคโนโลยีและวิทยาการของสังคมโลกที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว (บัญญัติ อึ้งสกุล, 2543: 15)

ซารี มณีศรี (2542: 135) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยสำคัญที่สุดในการบริหารงานต่าง ๆ คือ ผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารงานยุคโลกาภิวัตน์ที่หลักเกณฑ์การบริหารค่อนข้างพัฒนาไปทางด้าน พฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งได้มีการมุ่งเน้นเรื่องมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารงานมากขึ้น นักบริหารชั้นนำพบว่า

ใน 4 องค์ประกอบทางการบริหารงาน อันได้แก่บุคคลากร วัสดุ เครื่องมือ การเงิน และการจัดการที่ดี สิ่งที่เป็นสิ่งสำคัญที่สุด คือ คน คนที่เป็นผู้นำ พฤติกรรมผู้นำเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง สำหรับความสำเร็จในงานด้านต่าง ๆ ขององค์การ ผู้นำที่ไม่มีความสามารถย่อมจะเป็นผู้นำที่ทำลายขวัญของบุคคลากรและเป็นผลทำให้การทำงานในด้านต่าง ๆ ขาดประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้าม ผู้นำที่มีความสามารถอาจมีผลทำให้เปลี่ยนลักษณะของบุคคลากรผู้ร่วมงานให้กลับกลายเป็นกลุ่มที่มีความขยันขันแข็ง และช่วยให้องค์การประสบความสำเร็จได้ ดังนั้น องค์ประกอบอันสำคัญยิ่งที่จะขาดมิได้ของหน่วยงาน คือ บุคคลที่ทำหน้าที่ผู้นำ ผู้เป็นหัวหน้า หรือเป็นผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานนั้น และต้องทำหน้าที่รวมพลังทั้งหลายเพื่อให้หน่วยงานปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย ผู้นำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะนำมาซึ่งผลสำเร็จของการบริหารงาน เพราะเป็นผู้ริเริ่ม กระตุ้น ชักจูง ชี้นำและกำหนดทิศทางให้เกิดการปฏิบัติให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้ได้มาซึ่งวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ผู้นำจะต้องดำเนินการในภารกิจที่รับผิดชอบบริหารงาน โดยได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้เกี่ยวข้อง ภาระหน้าที่ อันสำคัญยิ่งประการหนึ่งของผู้นำที่ต้องสนใจเป็นพิเศษ คือ การสร้างบรรยากาศการทำงานขององค์การที่พึงประสงค์ เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและพลังในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นสิ่งจูงใจบุคคลากรผู้ร่วมงานให้เกิดความพึงพอใจ มีความยินดีในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจเต็มความสามารถ ซึ่งจะนำไปสู่ประสิทธิภาพการทำงานที่ก่อให้เกิดประสิทธิผล

สรุปได้ว่า ผู้นำเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้งานบรรลุเป้าหมาย ผู้นำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะนำมาซึ่งผลสำเร็จของการบริหารงาน คนที่เป็นผู้นำจะต้องมีพฤติกรรมเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการทำกิจกรรมและการทำงาน การมีผู้นำที่ดีจะสามารถมีผู้ตามที่ดีด้วย อาจกล่าวได้ว่าผู้นำเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำงานไปสู่การมีประสิทธิภาพของการทำงานนั้น ๆ ได้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำ

สมัยศ นาวีการ (2546: 151) ได้ทำการศึกษาค้นคว้า รวบรวมเรียบเรียงผลงานด้านแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำหน่วยงาน องค์การในยุคต่าง ๆ ซึ่งข้อสรุปจากผลงานการศึกษาค้นคว้าดังกล่าว มีดังต่อไปนี้ นักวิชาการด้านการบริหารและศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง นอกจากจะมีความคิดเห็นและข้อสรุปที่แตกต่างกันในเรื่องความหมายของผู้นำแล้ว ยังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นผู้นำที่แตกต่างกันตามสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม พัฒนาการของแนวคิดต่าง ๆ เหล่านี้ ได้มีการรวบรวมเป็นหลักเกณฑ์และตั้งเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ ซึ่งพอจะจำแนกได้เป็น 4 กลุ่มแนวคิดได้แก่ ทฤษฎีเชิงคุณลักษณะผู้นำ (Trait Theories) ทฤษฎีเชิงพฤติกรรม (Behavioral Theories) ทฤษฎีเชิงสถานการณ์ (Situational Theories) และทฤษฎีเชิงปฏิรูป (Transformational Theories) ซึ่งในงานวิจัยนี้จะเน้นในด้านคุณลักษณะผู้นำ ซึ่งมีทฤษฎีดังนี้

ทฤษฎีเชิงคุณลักษณะผู้นำ (Trait Theories)

สตอกคิล (สมยศ นาวิการ. 2546: 163-164; อ้างอิงจาก Stogill. 1948) กล่าวว่า ทฤษฎีเชิงคุณลักษณะผู้นำเชื่อว่า บุคคลบางคนเกิดมาพร้อมด้วยลักษณะบางประการที่จะช่วยสนับสนุนให้เขาเป็นผู้นำได้ ซึ่งหมายถึงคุณลักษณะ ดังนี้

1. คุณลักษณะทางด้านร่างกาย ได้แก่ รูปร่าง อายุ ส่วนสูง น้ำหนัก และการมีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง
2. คุณลักษณะด้านภูมิหลัง ได้แก่ สถานภาพและฐานะทางสังคม การศึกษา ความคล่องตัวและความไวต่อการรับรู้สภาพแวดล้อมทางสังคม
3. คุณลักษณะด้านสติปัญญา ได้แก่ ความรอบรู้ สติปัญญาเฉลียวฉลาด ความสามารถในการใช้ภาษาและการสื่อสาร ความคิดริเริ่มและสร้างสิ่งที่เป็นแบบอย่างที่ดี ความสามารถในการพิจารณาตัดสินเหตุการณ์ และการแสวงหาความรู้อยู่เสมอ
4. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ความเป็นตัวของตัวเอง เป็นคนเปิดเผย ตรงไปตรงมา ความสามารถในการปรับตัว ความต้องการเป็นผู้นำ ความมั่นคงในอารมณ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความพยายาม ความทะเยอทะยาน ความสามารถทนต่อภาวะความเครียด ความมีสุนทรียภาพ ความร่าเริง และมีอารมณ์ขัน
5. คุณลักษณะด้านงาน ได้แก่ ความรู้ความสามารถในหน้าที่การงาน การมีภาระหน้าที่การงานที่กระทำเป็นประจำ ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติภาระหน้าที่ ความปรารถนาที่จะทำงานให้ดีที่สุด มีผลงานสำเร็จ และมีความสามารถในการปรับปรุงพัฒนาตนเอง
6. คุณลักษณะทางด้านสังคม ได้แก่ การให้การยอมรับในบุคคลอื่น การมีความรับผิดชอบต่อบุคคลและสังคม ความพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ความสามารถในการเข้าสังคม การให้ความร่วมมือกับส่วนรวม และการได้รับการยอมรับและชื่นชมจากครอบครัว ญาติมิตร ผู้ร่วมงาน ชุมชนและสังคม

สรุปได้ว่าตามทฤษฎีเชิงคุณลักษณะผู้นำดังกล่าว ผู้นำที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่การงานได้ดีมีประสิทธิภาพ คือ ผู้นำที่มีคุณลักษณะที่ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านภูมิหลัง ด้านสติปัญญา ด้านบุคลิกภาพ ด้านการงานและด้านสังคม

คุณลักษณะความเป็นผู้นำ

ผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการทำให้สมาชิกภายในหน่วยงานของตนเลื่อมใสศรัทธาด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ผู้นำจึงมีความสามารถพิเศษกว่าผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นทำในสิ่งที่ตนต้องการ โดยผู้อื่นยินดีทำเช่นนั้น ความเป็นผู้นำ เป็นลักษณะส่วนตัวของแต่ละบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาเมื่อได้มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม เป็นความสามารถที่เกิดระหว่างที่มีการ

ทำงานร่วมกัน หรืออยู่ร่วมกันในเหตุการณ์เดียวกัน ซึ่งมีผลที่จะทำให้กิจกรรมของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายและประสบความสำเร็จ บุคคลจะมีความเป็นผู้นำมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการฝึกฝนของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ ดังนั้น การเป็นผู้นำจึงต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญที่เหมาะสมบางอย่าง จึงสามารถทำให้กลุ่มต่าง ๆ เกิดความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมุ่งที่จะดำเนินกิจกรรมการทำงานไปในแนวทางเดียวกัน (วิเชียร วิทยาศุดม. 2547: 419-420) นอกจากนี้ ธารทิพย์ ธรรมสอน (2542: 236) ได้ศึกษาวิเคราะห์เอกสารและสรุปคุณลักษณะที่ผู้นำควรจะมี ไว้ดังนี้

1. ชอบการสังคม
2. มีความมั่นคง
3. มีความคิดริเริ่ม
4. รู้วิธีที่จะทำงานให้สำเร็จ
5. มีความมั่นใจในตัวเอง
6. มีความกระตือรือร้นพร้อมรับสถานการณ์
7. สามารถร่วมงานกับบุคคลอื่นๆ ได้ดี
8. สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่น
9. สามารถสื่อสารและเป็นที่ใช้วางใจได้

นิธย์ สัมมาพันธ์ (2546: 35-36) ได้กล่าวถึงผลงานที่นักวิชาการประมวลผลการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็นผู้นำไว้ว่า ผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีพลังการทำงานสูง มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
4. มีสติปัญญาความสามารถในการคิด
5. มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ
6. มีความสามารถในการจูงใจคน
7. มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวและปรับสิ่งอื่นให้เหมาะสมกับสถานการณ์
8. มีความซื่อสัตย์และโปร่งใส

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2547ก: 108) ได้ให้ข้อสรุปคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่ดี ไว้ดังต่อไปนี้

1. เป็นกันเอง เป็นคนใจกว้าง
2. มีความยุติธรรม ตรงไปตรงมา
3. แน่นนำ ชี้แจง ถ่ายทอดวิธีทำงานเก่ง

4. มีน้ำใจ
5. เห็นคุณค่าของคน มองโลกในแง่ดี
6. มีศิลปะในการจูงใจ
7. ยิ้มแย้มแจ่มใส ควบคุมอารมณ์ได้ดี
8. มีความรับผิดชอบสูง มีวินัย
9. มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม

สรุปได้ว่า คุณลักษณะความเป็นผู้นำเป็นลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้นำที่มีอยู่ในตัวเองของแต่ละบุคคล และจะแสดงออกมาเมื่อได้มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม บุคคลจะมีความเป็นผู้นำมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ การมีความมั่นใจในตนเอง มีความมุ่งมั่นกับงานนั้น ๆ และประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกฝนจะสามารถทำให้กระบวนการการทำงานเกิดความสำเร็จได้

การเสริมสร้างความเป็นผู้นำ

การส่งเสริมและพัฒนานิสิตนักศึกษาในด้านสังคม ให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นให้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีนั้น การส่งเสริมนิสิตนักศึกษาให้ทำกิจกรรมในตำแหน่งผู้นำนิสิตนักศึกษา จะทำให้นิสิตนักศึกษาเกิดการเรียนรู้ และเกิดประสบการณ์ตรงจากการทำงาน เพราะการทำงานในตำแหน่งผู้นำทำให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มีการติดต่อกับอาจารย์และบุคคลภายนอกมากขึ้น จึงเป็นการเพิ่มทักษะและประสบการณ์ทางด้านสังคมและการทำงานให้กับนิสิตนักศึกษา การทำงานและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของสโมสรนิสิตนักศึกษาและองค์กรนิสิตนักศึกษา เป็นการฝึกผู้นำและผู้ตามที่ดี เป็นการสร้างภาวะผู้นำให้แก่นิสิตนักศึกษา ให้สามารถนำทักษะและประสบการณ์ออกไปปฏิบัติงานในโลกของความเป็นจริงได้เป็นอย่างดี (สำเนาวิ ขจรศิลป์, 2538: 144-145)

ด้วยความเชื่อมั่นว่านิสิตคืออนาคตของประเทศนิสิตนักศึกษาคือปัจจัยที่สำคัญของสังคมและโลกอนาคต ถ้าสังคม มหาวิทยาลัย ครอบครัว สร้างนิสิตนักศึกษาที่ไร้คุณภาพ โลกและสังคมในอนาคตย่อมไร้คุณภาพด้วย ในทางกลับกันถ้านิสิตนักศึกษามีคุณลักษณะในความเป็นผู้นำโดยสมบูรณ์ โลกและสังคมย่อมดีงามด้วยคุณภาพและความดีงามของนิสิตนักศึกษา ต้องหล่อหลอมรวมไว้ในทุกศาสตร์ ทุกคณะ สถาบัน สำนัก ทุกรายวิชาและทุกกิจกรรมสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 9 ประการ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554: ออนไลน์)

1. เรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ทุกกลมหายใจเข้าออก ย่อมช่วยให้เราฉลาด รอบรู้ เป็นคนดี และปรับตัวได้
2. คิดเป็นทำเป็น ช่วยให้เราคิด พูด และทำเป็นสิ่งเดียวกัน ไม่ใช่ดีแต่พูด

3. นักเอาเบาสู้ ชีวิตต้องทำงานหนัก รับผิดชอบ ทุ่มทะเลียสละ จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน
 4. รู้กาลเทศะเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมของความเป็นคนไทย กาละใด เทศะใด ที่เราควรกระทำ ควรพูดควรแสดงออกอย่างเหมาะสม
 5. เปี่ยมจิตสำนึกสาธารณะ “มศว” คือผู้ให้ เราจึงภาคภูมิใจในความเป็น “มศว” จาคะยอมเป็นหนึ่งในปัจจัยของความเจริญงอกงามในชีวิต
 6. มีทักษะสื่อสาร กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก มีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ
 7. อ่อนน้อมถ่อมตน อีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญยิ่งของ “ความเป็นไทย” รวงข้าวที่มีเมล็ดเต็มต่าง ย่อมโน้มลงสู่ดิน รวงข้าวลีบย่อมชูคอสู່ท้องฟ้า
 8. งามด้วยบุคลิกบุคลิกภาพที่สง่างามทั้งร่างกาย พฤติกรรมและจิตใจยอมเป็นเสน่ห์และบอกความเป็นตัวตนของบุคคลนั้น
 9. พร้อมด้วยศาสตร์และศิลป์ พัฒนาสมองให้เต็มศักยภาพทั้งสองด้าน การรวนเวียนอยู่ใน ศาสตร์ของตนเองเท่านั้นย่อมคุดตันทางปัญญา
- สรุปได้ว่า การส่งเสริมและพัฒนานิสิตนักศึกษาในด้านกิจกรรมนั้นจะทำให้ นิสิตนักศึกษาเกิดการเรียนรู้ ทักษะ และเกิดประสบการณ์ในด้านการงานของความเป็นผู้นำ ซึ่งทำให้นิสิตนักศึกษาสามารถเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้อีกทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติงานออกสู่สังคมได้อย่างแท้จริง

3.2 ด้านคุณธรรม จริยธรรม

ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม

คุณธรรมและจริยธรรมเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน มีความเกี่ยวเนื่องและซ้อนทับกัน อยู่ และมักจะใช้ควบคู่กันไป จนทำให้เกิดความเข้าใจโดยทั่วไปว่าเป็นคำที่มีความหมายเดียวกัน ในความหมายแล้วความแตกต่างของคำสองคำนี้ อยู่ที่คุณธรรมจะค่อนข้างนามธรรม เป็นความรู้สึกนึกคิดที่อยู่ในจิตใจ และเน้นคุณประโยชน์ที่เกิดขึ้น เช่น ความโอบอ้อมอารี อยากรช่วยเหลือผู้อื่น ความใจเย็น เป็นต้น ส่วนจริยธรรมมองเห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนกว่า เป็นพฤติกรรมที่สามารถมองเห็น ได้ด้วยตา และเน้นในสิ่งที่เหนือกว่าคุณประโยชน์ เช่น การเป็นสุภาพชน การมีสัมมาคารวะต่อผู้สูงกว่า กว่า ความรู้สึกและการแสดงออกของการกระทำจึงเป็นตัวกำหนดว่าเป็นคุณธรรมหรือจริยธรรม ซึ่ง ขึ้นอยู่กับเจตนาของผู้กระทำ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 7-8)

คำว่า “คุณธรรม” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Virtue” ส่วนคำว่า “จริยธรรม” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Morality” ดังนั้น คำสองคำนี้จึงใช้แทนกันไม่ได้ นักปรัชญา นักจิตวิทยา นักการศึกษาตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายของคำสองคำนี้ไว้ดังต่อไปนี้

คุณธรรม (Virtue)

“คุณธรรม” เป็นคำประสมของคำว่า “คุณ” และ “ธรรม” คำว่า “คุณ” หมายถึง ประโยชน์ต่อตนเองและประโยชน์ต่อผู้อื่น และคำว่า “ธรรม” หมายถึง สิ่งที่ควรปฏิบัติ ดังนั้น “คุณธรรม” จึงหมายถึง สิ่งที่ปฏิบัติแล้วเกิด (คุณ) ประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544:7-8)

ประภาศรี สีหอำไพ (2540: 21) ได้อธิบายความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง หลักธรรมที่สร้างความรู้สึกผิดชอบชั่วดีในทางศีลธรรม มีคุณงามความดีภายในจิตใจอยู่ในขั้นสมบูรณ์ อันเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข ยินดี การกระทำที่ดีย่อมมีผลผลิตของความดี คือ ความชื่นชมยกย่อง การเป็นผู้มีคุณธรรม คือ การปฏิบัติตนอยู่ในกรอบที่ตั้งงาม

ติตัส (กนกวรรณ วิวัฒน์นะนศิษฐ์. 2545: 9; อ้างอิงจาก Titus. 1936: 200) กล่าวว่า คุณธรรมเป็นลักษณะนิสัยที่ดีของอุปนิสัย เป็นคุณภาพหรือนิสัยของมนุษย์ซึ่งคนทั่วไปชมเชยและเห็นคุณค่า เป็นการจัดระเบียบของแรงกระตุ้นทางจิตใจ เป็นเจตคติหรือรูปแบบการแสดงออกซึ่งคุณค่า ความดีทางศีลธรรม ส่วนวอลเตอร์และคนอื่น ๆ (Walter; et al. 1966: 801) กู๊ด (Good. 1973: 641) และพจนานุกรมของลองแมน (Longman dictionary of American English. 2004: 829) ได้ให้ความหมายของคำว่าคุณธรรมไว้ 2 ประการที่มีความสอดคล้องกัน ดังนี้

1. คุณธรรม หมายถึง ความดีงามของลักษณะนิสัย หรือพฤติกรรมที่ทำจนเคยชิน
2. คุณธรรม หมายถึง คุณภาพที่บุคคลได้กระทำตามความคิดและมาตรฐานของสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับความประพฤติและศีลธรรม

สรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง ลักษณะคุณงามความดีที่มีอยู่ในจิตใจของแต่ละบุคคล หรือความรู้สึกนึกคิดที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

จริยธรรม (Morality)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2542: 291) ได้ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม” ไว้ว่าหมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Ethic” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากคำว่า “Ethos” ในภาษากรีก ซึ่งหมายถึง ข้อกำหนดหรือหลักการประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้อง และตรงกับคำในภาษาลาตินว่า “Mores” ซึ่งต่อมากลายเป็นคำว่า “Morality” ในภาษาอังกฤษ และมีความหมายคล้ายคลึงกับคำว่า “จริยศาสตร์”

(Ethics) ในปรัชญา ซึ่งเป็นเรื่องของการค้นหาความจริงเกี่ยวกับคุณค่าของความประพฤติในสังคม ซึ่งถือว่าถูกต้องหรือดี และสิ่งซึ่งถือว่าผิดหรือชั่วไม่ควรประพฤติ แล้วกำหนดเป็นมาตรฐานไว้ (ขวัญฤดี ข้าซอห์นสตัดท์. 2542: 14; อ้างอิงจาก พระยาอุมานวราชธน. 2516: 409) และลองแมน (Longman dictionary of American English. 2004: 478) ได้อธิบายความหมายของคำว่าจริยธรรมไว้ว่า เป็นความถูกต้องหรือความบริสุทธิ์ของพฤติกรรมของการกระทำสิ่งหนึ่งในขณะที่เพียเจต์ (สมพร พงษ์เสถียรศักดิ์. 2546: 8; อ้างอิงจาก Piaget. 1960: 1) ได้อธิบายไว้ว่า จริยธรรมเป็นลักษณะประสบการณ์ของมนุษย์และหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือกับการจัดเตรียมทางสังคมในเรื่องความสนใจ อนามัยบุคคล และความสัมพันธ์ร่วมกันในรูปของสิ่งที่ควรกระทำและสิทธิ์ ส่วนกู๊ด (Good. 1973: 2) กล่าวถึงจริยธรรมว่าเป็นการปรับพฤติกรรมให้เข้ากับกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของความเชื่อของแต่ละในสังคมหนึ่ง ๆ เกี่ยวกับอุปนิสัยและความประพฤติ ว่าอะไรเป็นสิ่งที่คนทั้งหลายพยายามจะประพฤติปฏิบัติ สำหรับโคลเบอร์ก (Kohlberg. 1984: 518-522) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ 2 ประการ คือ

1. จริยธรรมหรือความรับผิดชอบส่วนบุคคล หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจว่าการกระทำอันไหนถูกต้อง มีจริยธรรม ก็จะตัดสินใจกระทำสิ่งนั้นหรือการกระทำนั้น เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุคคลอื่น เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยัน ความอดทน เป็นต้น
2. จริยธรรมสากล หมายถึง สิ่งใดที่สังคมส่วนใหญ่เห็นว่าถูกต้องดีงาม ก็เอาเกณฑ์นั้นมาใช้เป็นจริยธรรมสากล เป็นการกระทำที่ทาลงไปแล้วบุคคลอื่น ๆ เห็นพ้องต้องกันว่าเป็นความดี เช่น การมีจิตใจเอื้ออาทร การเสียสละ เป็นต้น

สรุปได้ว่า จริยธรรมเป็นการกระทำที่ดีงามที่เกิดจากการมีคุณธรรมในเรื่องนั้น ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมจากการศึกษาความหมายของ “คุณธรรม” และ “จริยธรรม” ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าคำสองคำนี้มีความหมายที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด กล่าวคือ คุณธรรมเป็นสภาพความดีงามที่มีอยู่ในจิตใจของแต่ละบุคคล เป็นความรู้สึกนึกคิดที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดี ส่วนจริยธรรมเป็นความประพฤติที่ดีงามแสดงออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม และเป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม อีกทั้งยังเป็นตามความสำนึกที่ดีในจิตใจ กระทำเพราะเป็นสิ่งที่ดีงามถูกต้อง ไม่ใช่กระทำเพราะมีกฎระเบียบหรือสถานการณ์บีบบังคับ คุณธรรมและจริยธรรมจะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน แต่จะขอบเขตไม่เท่ากัน คุณธรรมนั้นมีขอบเขตรวมสิ่งที่ดีงามถูกต้องที่ทุกสังคมยอมรับ แต่จริยธรรมจะเป็นสิ่งที่บุคคลควรประพฤติโดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อส่วนรวม และเมื่อนำคำสองคำนี้มารวมกันแล้วสรุปได้ว่า “คุณธรรมจริยธรรม” หมายถึง คุณลักษณะที่ดีงาม แสดงออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม และเป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม เพื่อประโยชน์ของตนเองและส่วนรวม

ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งความเจริญทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารที่สามารถสื่อสารถึงกันทั่วทั้งโลกภายในระยะเวลาอันสั้น ส่งผลให้ประชาชนและเยาวชนเกิดการรับรู้ข่าวสาร ศิลปวัฒนธรรม รูปแบบการดำรงชีวิตของเพื่อนร่วมโลก และถือเป็นตัวแบบในการดำรงชีวิตของตนโดยขาดการคิดวิเคราะห์ถึงความจำเป็นมาและเหตุผลที่แท้จริงอย่างถูกต้อง ซึ่งปรากฏอยู่ในสังคมปัจจุบัน และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในที่สุด (กรมวิชาการ. 2539: 1) ดังจะเห็นได้จากข่าวการฉ้อฉลของผู้มีอำนาจทางการเมือง การประพฤติผิดทางเพศ การทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการ การทุจริตในการสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นเครื่องมือ รวมทั้งปัญหาการขายบริการทางเพศของนิสิตนักศึกษา เป็นต้น ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการหย่อนยานทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนในชาติเป็นอย่างมาก และควรที่จะได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

อริสโตเติล (Aristotle) ได้อธิบายเรื่องชีวิตมนุษย์และคุณธรรมไว้ในผลงานสำคัญชื่อ Nicomachean Ethics ไว้ว่า การที่บุคคลจะเป็นผู้มีความดีได้ไม่ได้หมายถึงการที่บุคคลนั้นมีความรู้เรื่องของคุณธรรม เช่น ความกล้าหาญ ความยุติธรรมแล้วประพฤติปฏิบัติตามหลักการนั้นอย่างมั่นคง อริสโตเติลถือว่าการที่บุคคลมีความรู้เรื่องความกล้าหาญ ความยุติธรรมแล้วสามารถตัดสินใจเลือกปฏิบัติได้โดยใช้เหตุผลเป็นพื้นฐานอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ เวลา และตัวบุคคล บุคคลเช่นนี้ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีความดี หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า อริสโตเติลเน้นลักษณะที่การแสดงออกถึงคุณธรรมมากกว่าการมีความรู้เรื่องคุณธรรม เพราะบางคนรู้ว่าคุณธรรมคืออะไร แต่ก็ไม่อาจปฏิบัติตามนั้น ตามทฤษฎีของอริสโตเติล ผู้มีความดีจะต้องเป็นผู้ที่มีการกระทำที่แสดงออกถึงลักษณะของคุณธรรม เช่น ความกล้าหาญ ความรู้จักประมาณตน ความเป็นผู้มีปัญญา และความยุติธรรมอย่างสม่ำเสมอ (พระมหาจุลลอม ชูเลื่อน. 2546: ออนไลน์; อ้างอิงจาก Edge; & Groves. 1999: 30)

โกสินทร์ รัชสยาพันธ์ (ปราณี ตั้งใจดี. 2540: 9; อ้างอิงจาก โกสินทร์ รัชสยาพันธ์. ม.ป.ป.) ได้รวบรวมข้อความที่ผู้รู้ได้กล่าวถึงความสำคัญของคุณธรรม สรุปไว้ว่า คุณธรรมเป็นพื้นฐานการแสดงออกของการกระทำที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งคุณธรรมที่เป็นปบเกิดจริยธรรมและเป็นแก่นของค่านิยม คุณธรรมเป็นสิ่งที่ตั้งงามที่ควรปลูกฝังและดำรงรักษา คุณธรรมนั้นผูกพันอยู่กับความสุข คือ เป็นเหตุให้พบความสุข และเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการดำเนินกิจกรรมทุกอย่าง จึงควรสร้างสมคุณธรรมเพื่อนำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดี และความเต็มสมบูรณ์ในชีวิต คุณธรรมเป็นสิ่งที่ผูกพันอยู่กับคนดีและความดี และเป็นสิ่งที่อยู่ในความควบคุมของเราที่เกี่ยวข้องกับความเคยชินของการประพฤติดี และก่อให้เกิดคุณธรรมอื่น ๆ คือ เมื่อฝึกคุณธรรมด้านหนึ่งแล้วจะเกิดคุณธรรมด้านอื่น ๆ ไปด้วย

สำหรับจริยธรรมเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นมากในการอยู่ร่วมกันในสังคม สังคมใดประกอบด้วยบุคคลที่มีจริยธรรมสูงจำนวนมาก ย่อมเต็มไปด้วยความสงบสุขและเอื้อต่อการพัฒนา ในทางตรงกันข้าม สังคมใดประกอบด้วยผู้ที่มีจริยธรรมต่ำจำนวนมาก สังคมนั้นจะยุ่งเหยิง รุนแรง และอาจนำไปสู่ความวิบัติได้ สำหรับสภาพสังคมไทยในศตวรรษที่ 21 กล่าวได้ว่าอยู่ในภาวะวิกฤตทางจริยธรรม ทั้งนี้เนื่องมาจากความล้มเหลวทางเศรษฐกิจขั้นรุนแรงที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ความซับซ้อนของปัญหาเหล่านี้จะยังคงอยู่ ถ้าหากไม่มีการพัฒนาคุณภาพทางด้านจริยธรรมของบุคคล (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2543: 1)

สรุปได้ว่า คุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญมาก เพราะเป็นรากฐานของความเจริญรุ่งเรืองของสังคม และเป็นสิ่งที่กำหนดความเจริญและความล่มสลายของสังคม ดังนั้นผู้บริหารประเทศ นักวิชาการด้านการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญในการที่จะแก้ปัญหาเร่งพัฒนาจิตใจและพฤติกรรมของบุคคลในทุกระดับชั้น ร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาคุณธรรมและจริยธรรมในสังคม และหาทางปลูกฝังให้บุคคลในสังคมมีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้บุคคลสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และช่วยกันทำประโยชน์ให้แก่สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษา จะต้องทำหน้าที่เป็นแหล่งที่เพาะคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นิสิตนักศึกษา เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการทางที่ถูกและเกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ คือ เป็นทั้งคนดีและคนเก่ง อันส่งผลให้สังคมและประเทศชาติเจริญก้าวหน้าอย่างสงบสุข

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

ในวงการจิตวิทยา ได้มีนักจิตวิทยาหลายกลุ่มได้สร้างทฤษฎีจริยธรรมขึ้นมา เพื่อมุ่งหวังจะอธิบายและทำนายจริยธรรมของมนุษย์ในด้านต่างๆ และในด้านจิตวิทยาการศึกษาได้กล่าวถึงความจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์ในด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็กวัยต่างๆ รวมทั้งองค์ประกอบสำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม เพื่อจะได้ช่วยในการจัดการเรียนการสอน และการอบรมผู้เรียนให้เป็นคนดี ประพฤติตนตามมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรม หรือเป็นคนดีมีศีล (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2541: 65-72) ในงานวิจัยนี้จะนำเสนอทฤษฎีที่สามารถปรับใช้และมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) และทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow)

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg)

โคลเบอร์ก (กรมวิชาการ. 2541: 39; อ้างอิงจาก Kohlberg. 1979: unpagged) เชื่อว่าการพัฒนาการทางสติปัญญาและอารมณ์เป็นรากฐานของการพัฒนาการทางจริยธรรม นอกจากนี้

โคลเบอร์กยังได้พบความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมกับลักษณะอื่นๆของมนุษย์ ในการศึกษาผลงานของนักวิจัยต่างๆ ที่สำคัญคือ ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมกับระดับสติปัญญาทั่วไป และความสัมพันธ์ของจริยธรรมกับความสามารถที่จะรอผลที่ดีกว่าในอนาคต แทนที่จะรับเอาผลที่เล็กน้อยกว่าในปัจจุบัน ซึ่งลักษณะมุ่งอนาคต ผู้ที่มีจริยธรรมสูงยังเป็นผู้ที่มีสมาธิดี มีความสามารถควบคุมอารมณ์ของตน และมีความภาคภูมิใจในตนเองและสภาพแวดล้อมสูงกว่าผู้ที่มีจริยธรรมต่ำ นอกจากนี้ โคลเบอร์ก (Kohlberg) ยังได้นำแนวความคิดของเพียเจต์ (Piaget) มาทำการศึกษาต่อ และพบว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นมิได้บรรลุจุดสมบูรณ์ในบุคคลอายุ 10 ปีเป็นส่วนมาก แต่มนุษย์ในสภาพปกติจะมีพัฒนาการจริยธรรมอีกหลายขั้นตอน จากอายุ 11-25 ปี และการใช้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ต่างๆย่อมแสดงให้เห็นถึงความเจริญทางจิตใจของบุคคลได้อย่างมีแบบแผนและยังอาจทำให้เข้าใจพฤติกรรม ของบุคคลในสถานการณ์ต่างๆ

ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow)

มาสโลว์ (กรมวิชาการ. 2541: 44-48; อ้างอิงจาก Maslow. 1943: unpagged) กล่าวว่าตามแนวคิดจิตวิทยามนุษยนิยม (Humanistic theory) เป็นแนวความคิดที่ใช้กันมากในการพัฒนามนุษย์ โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่ามนุษย์มีความดีและมีคุณค่าต่อการยอมรับ ถ้าสิ่งแวดล้อมนั้นเอื้ออำนวย แรงจูงใจของมนุษย์และกระบวนการพัฒนามุ่งไปสู่สัจการแห่งตนนั้นส่วนใหญ่เป็นลำดับขั้นที่ได้รับการตอบสนองของความต้องการพื้นฐานเพื่อเกิดความอิสระ ในการเติมเต็มในลำดับขั้นต่อไป

มาสโลว์ (Maslow) ได้แบ่งลำดับขั้นตอนความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ออกเป็น 5 ขั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่มีอำนาจมากที่สุดและเห็นได้ชัดที่สุดจากความต้องการทั้งหมด เป็นความต้องการที่ช่วยในการดำรงชีวิต ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำดื่ม อากาศ การพักผ่อนนอนหลับ ความต้องการทางเพศ ความต้องการความอบอุ่น แรงขับของร่างกายเหล่านี้จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับความอยู่รอดของร่างกาย ความพึงพอใจที่ได้รับในขั้นนี้ จะกระตุ้นให้เกิดความต้องการที่สูงกว่า และถ้าบุคคลใดประสบความล้มเหลวที่จะสนองความต้องการพื้นฐานนี้ ก็จะไม่ได้รับการกระตุ้นให้เกิดความต้องการในระดับที่สูงขึ้นไป

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) เมื่อความต้องการทางด้านร่างกายได้รับความพึงพอใจแล้ว บุคคลก็จะพัฒนาการไปสู่ขั้นใหม่ต่อไป ซึ่งขั้นนี้เรียกว่า ความต้องการความปลอดภัยหรือความรู้สึกมั่นคง (Safety and security) มาสโลว์กล่าวว่า ความต้องการความปลอดภัยนี้จะสังเกตได้ง่ายในทารกและเด็กเล็ก ๆ เนื่องจากทารกและเด็กเล็ก ๆ ต้องการความช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยจากคนอื่น

3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and love needs)

ความต้องการนี้จะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการทางด้านร่างกายและความต้องการความปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลต้องการได้รับความรักและความเป็นเจ้าของ โดยการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวหรือกับผู้อื่น สมาชิกภายในกลุ่มจะเป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับบุคคล กล่าวคือ บุคคลจะรู้สึกเจ็บปวดมากเมื่อถูกทอดทิ้ง ไม่มีใครยอมรับ หรือถูกตัดออกจากสังคม ความรักที่แท้จริงจะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่ดี ความสัมพันธ์ของความรักระหว่างคนสองคน จะรวมถึงความรู้สึกนับถือซึ่งกันและกัน การยกย่อง และความไว้วางใจแก่กัน นอกจากนี้มาสโลว์ยังย้ำว่า ความต้องการความรักของคนจะเป็นไปในลักษณะทั้งการรู้จักให้ความรักต่อผู้อื่นและรู้จักที่จะรับความรักจากผู้อื่น การได้รับความรักและได้รับการยอมรับจากผู้อื่นเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า บุคคลที่ขาดความรักก็จะรู้สึกว่าชีวิตไร้ค่า มีความรู้สึกอ้างว้างและเคียดแค้น

4. ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง (Self-esteem needs) เมื่อความต้องการได้รับความรักและการให้ความรักแก่ผู้อื่นเป็นไปอย่างมีเหตุผล และทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจแล้ว แรงผลักดันในขั้นที่ 3 ก็ลดลง และมีความต้องการในขั้นต่อไปมาแทนที่ กล่าวคือ มนุษย์ต้องการที่จะได้รับความนับถือยกย่องเป็นลำดับต่อไป ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.1 ความต้องการนับถือตนเอง (Self-respect) คือ ความต้องการมีอำนาจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความแข็งแรง มีความสามารถในตนเอง ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น และมีความเป็นอิสระ ทุกคนต้องการที่จะรู้สึกว่าตนมีคุณค่า และมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในทางภารกิจต่าง ๆ และมีชีวิตที่เด่นดัง

4.2 ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น (Esteem from other) คือ ความต้องการมีเกียรติยศ การได้รับการยกย่อง ได้รับการยอมรับ ได้รับความสนใจ มีสถานภาพและชื่อเสียงเป็นที่กล่าวขานและเป็นที่ยอมรับชมยินดี มีความต้องการที่จะได้รับการยกย่องชมเชยในสิ่งที่ตนกระทำ ซึ่งทำให้รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าว่าความสามารถของตนได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

5. ความต้องการสูงสุดของมนุษย์ (Self-actualization) คือ การค้นพบตนเอง เป็นบทเริ่มต้นของการศึกษาตลอดชีวิต ค่านิยมสูงสุดของมนุษย์ ที่มีความรักและศักดิ์ศรีในตน มีวินัย มีจริยธรรม และมีประสิทธิผลในการดำเนินชีวิตและอาชีพ

แนวคิดตามทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow) จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาบุคคลสู่การเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัยในตนเอง และมีบุคลิกภาพประชาธิปไตย การพัฒนาจากขั้นเบื้องต้นไปสู่ขั้นต่อไปนั้น “ความพอ” ของบุคคลนอกจากจะขึ้นอยู่กับสภาพทางกายแล้ว ยังขึ้นอยู่กับ

“ความรู้สึกพอ” อีกด้วย จึงมิได้หมายความว่า ทุกคนจะต้องได้รับการตอบสนองของความต้องการพื้นฐานเท่า ๆ กัน

สรุปได้ว่า ตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมนั้น ลักษณะของผู้ที่มีจริยธรรมสูงจะยังเป็นผู้ที่มีสมาธิดี มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนได้ และการใช้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ต่าง ๆ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความเจริญทางด้านจิตใจของบุคคลนั้นได้อย่างมีแบบแผนและทำให้เข้าใจในพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ อีกทั้งการเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมนั้นถือเป็นผู้ที่มีวินัยในตนเอง และเป็นผู้ที่รู้จักพอกับความต้องการของตนเอง

การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

เนื่องจากสภาพในสังคมปัจจุบันนี้มีความขัดแย้งกับสิ่งที่พึงปรารถนาในอนาคต สังคมไทยในปัจจุบันมีระดับมาตรฐานของคุณธรรมและจริยธรรมต่ำลง ทั้งที่คุณธรรมจริยธรรมและความดีงามของคนในสังคมถือว่าเป็นรากฐานการดำรงอยู่ของสังคมนั้น ๆ สาเหตุเนื่องมาจากค่านิยมการเป็นสังคมที่เปิดรับอิทธิพลและค่านิยมจากภายนอกประเทศได้ง่ายผ่านสื่อต่าง ๆ โดยขาดการกลั่นกรองส่วนบุคคลในการนำมาใช้อย่างรอบคอบ ประกอบกับระบบการศึกษาของไทยที่เป็นอยู่มีลักษณะของการอนุรักษชนบทรรมนิยมประเพณีเดิมมากกว่าการสอนให้รู้จักประเมินคุณค่าและประยุกต์วัฒนธรรมและค่านิยมที่รับมาจึงเป็นเหตุให้คุณธรรมและจริยธรรมของคนในสังคมตกต่ำลง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2539: 20-23) พฤติกรรมของบุคคลในสังคมโน้มเอียงไปทางมักง่าย ตามใจตน ละเมิดกฎระเบียบวินัย และหย่อนยานในความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น เพราะการศึกษาเน้นพัฒนาแข่งขันความรู้ด้านวิชาการมากกว่าการปลูกฝังระเบียบวินัยและคุณธรรมให้แก่บุคคล ภาพสะท้อนของสังคมดังกล่าวบ่งบอกว่า การศึกษาไม่สามารถพัฒนาคนทางด้านจิตใจให้เป็นไปตามเป้าหมายได้ (สุภาพ เครือเนตร. 2542: 13-31) นอกจากนี้แล้วระบบการศึกษาของไทยได้แยกส่วนระหว่าง “วิชาการ” กับ “จริยธรรม” อย่างชัดเจนเมื่อกล่าวถึงคุณธรรมจริยธรรมมักจะคำนึงถึงเพียงการสอน “วิชาจริยธรรม” ที่สอนให้รู้ว่าทำดีเป็นอย่างไร สิ่งใดที่ควรทำ สิ่งใดที่ไม่ควรทำ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีแต่มักจะไม่ได้อผลในทางปฏิบัติจริง เนื่องจากผู้เรียนไม่สามารถประยุกต์จริยธรรมที่เรียนให้เข้ากับวิชาชีพของตนได้ ดังนั้น ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาควรหวนกลับมาคำนึงถึงระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นกระบวนการสร้างจิตสำนึกทางจริยธรรมภาคปฏิบัติ เพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ที่ไม่ก่อปัญหา แต่เป็นคนที่สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามแก่สังคมและประเทศชาติ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2541: 109-110)

การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติที่เหมาะสม แต่เจตคติเป็นสิ่งที่สร้างยาก วิชาชีพทุกสาขาจำเป็นต้องมีจรรยาบรรณ และ

คุณธรรมกำกับความรู้ของตน โดยเฉพาะในสาขาที่มีกฎหมายรับรองให้มีสิทธิการประกอบวิชาชีพ สามารถกระทำการเฉพาะเรื่องเป็นพิเศษได้ เช่น แพทย์ วิศวกร สถาปนิก นักบัญชี เป็นต้น การสร้างคุณธรรมจริยธรรมต้องให้เกิดเป็นวิถีชีวิตที่นิสิตนักศึกษามีครูอาจารย์เป็นแบบอย่าง สามารถแยกแยะสิ่งที่ถูกออกจากสิ่งที่ผิดได้ การเรียนเชิงปฏิบัติหรือด้วยประสบการณ์ที่สถานคุณธรรมเข้าไปด้วยจึงมีความสำคัญ จริยธรรมทางวิชาการก็มีข้อกำหนดไม่ให้ลักขโมยความคิดของผู้อื่นมาเป็นของตน ไม่ให้ลอกผู้อื่นโดยไม่แจ้งที่มาของความคิดไม่ให้พูดหรือเขียนสิ่งที่เป็นเท็จ เป็นต้น ผู้ที่ทุจริตข้อหาทุจริตทั้งหลายทั้งในหมู่นักการเมือง ข้าราชการระดับสูง นักธุรกิจ นักวิชาชีพ และบุคคลต่าง ๆ เป็นผู้ที่จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอยู่ไม่น้อย จึงมีเสียงเรียกร้องจากสังคมให้เน้นการสร้างจริยธรรมและคุณธรรมให้แก่บัณฑิต ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นส่วนหนึ่งของคุณธรรมของบัณฑิต ประเทศจะเจริญอย่างมั่นคงแข็งแรง ต้องเน้นการสร้างคุณธรรมจริยธรรมในสังคม รวมทั้งผู้ที่ได้รับการศึกษาก็ต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมดีเป็นส่วนไปด้วย (จรัส สุวรรณเวลา. 2545: 15-19)

สรุปได้ว่า การศึกษามุ่งเน้นให้นิสิตนักศึกษามีความรู้ ความสามารถ ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้บัณฑิตมีคุณสมบัติที่สมบูรณ์ตามความต้องการของสังคม จึงต้องเน้นการสร้างคุณธรรมจริยธรรมในสังคมด้วย นิสิตนักศึกษาจึงจะเป็นบัณฑิตที่ได้รับทั้งการศึกษาที่ดีพร้อมทั้งมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม

3.3 ด้านความคิดสร้างสรรค์

ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ออสบอร์น (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. 2546; อ้างอิงจาก Osborn. 1957: 23) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นจินตนาการประยุกต์ (Applied Imagination) คือจินตนาการที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหาที่ยากที่มนุษย์ประสออยู่มิใช่เป็นจินตนาการที่ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยโดยทั่วไป ความคิดจินตนาการจึงเป็นลักษณะสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ในการนำไปสู่ผลผลิตที่แปลกใหม่และเป็นประโยชน์

กิลฟอร์ด (อารี พันธุ์ณี. 2547; อ้างอิงจาก Guilford. 1959: 389) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสมรรถภาพทางสมองที่มีลักษณะความคิดแบบอบเนกนัย (Divergent Thinking) คือสามารถคิดได้หลายทิศทาง หลายแง่หลายมุม คิดได้กว้างไกล และความคิดแบบอบเนกนัยประกอบด้วย ลักษณะความคิดริเริ่ม (Originality) ความคิดคล่องตัว (Fluency) ความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) และความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

วอลลัค และโคแกน (อารี พันธุ์ณี. 2547; อ้างอิงจาก Wallach; & Kogan. 1965: 18) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์หมายถึงความสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ กล่าวคือ เมื่อระลึกถึงสิ่ง

หนึ่งได้ก็จะเป็นสะพานช่วยให้ระลึกถึงสิ่งอื่นที่มีความสัมพันธ์กันได้ต่อไปอีก เช่น เมื่อเห็นคำว่าปากกา ก็นึกถึงกระดาษ ดินสอ ยางลบ

ทอเรนซ์ (อารี พันธมณี. 2547; อ้างอิงจาก Torrance. 1971: 211) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความรู้สึที่ไวต่อปัญหาและสามารถรวบรวมประสบการณ์ทั้งหมดที่ผ่านมา เพื่อสร้างรูปแบบอย่างใหม่ ๆ ความคิดใหม่ ๆ หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ได้

อารี พันธมณี (2547: 52) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความคิดจินตนาการประยุกต์ซึ่งนำไปสู่การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งแปลกใหม่ ซึ่งเป็นลักษณะที่ผู้อื่นคาดไม่ถึงหรือมองข้ามเป็นความคิดหลากหลาย คิดได้กว้างไกล

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2546: 21) ได้สรุปความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า หมายถึงความคิดที่มุ่งแก้ปัญหาหรือประดิษฐ์คิดค้นในแนวทางที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากเดิมและมีคุณค่าก่อให้เกิดประโยชน์

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2546: 44) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของสมองที่คิดได้กว้างไกลหลายแง่มุม เรียกว่า ความคิดแบบอเนกนัย ทำให้เกิดความคิดแปลกใหม่แตกต่างไปจากเดิม เป็นความสามารถของสมองในการเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เกิดการเรียนรู้และเข้าใจ จนเกิดเป็นปฏิกิริยาตอบสนองให้เกิดความคิดเชิงจินตนาการ นำไปสู่การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งแปลกใหม่ หรือเพื่อการแก้ปัญหาโดยอาศัยประสบการณ์และความรู้ที่สั่งสมมา

สรุปได้ว่าความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดได้กว้างไกล คิดนอกกรอบ สามารถมองเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ มีความไวในการรับรู้ต่อปัญหา ทำให้เกิดความคิดเชิงจินตนาการ ซึ่งมีลักษณะแปลกใหม่ เหมาะสมกับการแก้ปัญหา

ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญเพราะเป็นกระบวนการทางความคิดที่จะช่วยให้บุคคลมีความสามารถในการคิด เข้าใจปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหาได้ดี ซึ่งได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

เฮอร์ลอค (Hurlock. 1982: 319) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ให้ความสนุก ความสุข และความพอใจแก่ผู้เรียนและมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของผู้เรียน ไม่มีอะไรที่จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกหดหู่ใจได้เท่ากับงานสร้างสรรค์ ถูกตำหนิ ถูกดูถูก หรือถูกว่าสิ่งที่สร้างขึ้นนั้นไม่มีค่า

เจอร์ซิล (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542; อ้างอิงจาก Jersild. 1992: 153-158) ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อการเรียนที่ส่งเสริมผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ส่งเสริมสุนทรียภาพ ผู้เรียนจะชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้เรียนคิดขึ้นมาซึ่งผู้สอนควรทำเป็นตัวอย่าง โดยการยอมรับและชื่นชมในผลงานของผู้เรียน การพัฒนาสุนทรียภาพแก่ผู้เรียนโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าผลงานที่ผู้เรียนคิดหรือสร้างขึ้นมามีความหมายสำหรับตัวผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักสังเกตสิ่งที่แตกต่างจากสิ่งธรรมดา ให้ได้ยินในสิ่งที่ไม่เคยได้ยิน และหัดให้ผู้เรียนสนใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

2. เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ การทำงานอย่างสร้างสรรค์เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ ลดความกดดัน ความคับข้องใจ และลดความก้าวร้าว

3. สร้างนิสัยในการทำงานที่ดี ในขณะที่ผู้เรียนทำงาน ผู้สอนควรสอนระเบียบ และนิสัยที่ดีในการทำงานควบคู่ไปด้วย เช่น หัดให้ผู้เรียนรู้จักเก็บสิ่งของให้เป็นที่เป็นที่ และล้างมือเมื่อทำงานเสร็จ

4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า และทดลอง ผู้เรียนส่วนใหญ่จะชอบทำกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ตนเองได้ใช้จินตนาการในการสร้างสิ่งใหม่ ๆ ดังนั้นผู้สอนจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้จินตนาการของตนเองในการพัฒนาการทดลอง เช่น ฝึกให้ผู้เรียนสมมติตนว่าเป็นนักก่อสร้างหรือสถาปนิก

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง ถ้าผู้เรียนรู้จักใช้ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้ รู้จักเข้าใจสร้างสรรค์ผลงาน และรู้จักแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนจะมีทัศนคติและกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์อย่างสมบูรณ์

ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์

1. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของกิลฟอร์ด

กิลฟอร์ด (อารี พันธมณี. 2547: 56; อ้างอิงจาก Guilford. 1950) ได้นิยามว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) คือ ความคิดหลายทิศทาง หลายแง่หลายมุม คิดได้กว้างไกล คิดได้มาก แปลกแตกต่างจากคนทั่วไป Guilford ได้สร้างแบบจำลองโครงสร้างของสมรรถภาพของสมองขึ้น หรือแบบจำลองโครงสร้างทางสติปัญญา (The Structure of Intellect Model ที่เรียกว่า SI) มีลักษณะเป็น 3 มิติ คือ เนื้อหา (Content) วิธีการคิด (Operation) และผลของการคิด (Product) ตามลำดับ

มิติที่ 1 เนื้อหา (Content) แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ ภาพ สัญลักษณ์ และพฤติกรรม

มิติที่ 2 วิธีการคิด (Operation) แบ่งเป็น 5 ลักษณะ คือ การรู้ การเข้าใจ การจำการคิดแบบอเนกนัย การคิดแบบเอกนัย และการประเมินค่า

มิติที่ 3 ผลของการคิด (Product) แบ่งเป็น 6 ลักษณะ คือ หน่วย จำพวก ความสัมพันธ์ ระบบ การแปลงรูป และการประยุกต์

โดยที่ความคิดสร้างสรรค์อยู่ในมิติที่ 2 คือ วิธีการคิดที่เป็นความคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) หรือความคิดกระจาย หมายถึง ความสามารถในการคิดได้หลายทิศทาง สามารถเปลี่ยนวิธีแก้ปัญหาได้ นำไปสู่ผลิตผลของความคิดหรือคำตอบได้หลายอย่าง ซึ่งแตกต่างจากความคิดเอกนัย ที่เป็นความคิดมุ่งหาคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

2. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของออสบอร์น

ออสบอร์น (ซาญญรงค์ พรุ่งโรจน์. 2546: 25; อ้างอิงจาก Osborn .1957) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นจินตนาการประยุกต์ เป็นจินตนาการที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหาที่ยากที่ประสบอยู่

กระบวนการเกิดความคิดสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของออสบอร์น (พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์. 2535: 17; อ้างอิงจาก Osborn. 1963) มี 7 ขั้น คือ

- 1) ปัญหาสามารถระบุประเด็นปัญหาที่ต้องการจะใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา
- 2) การเตรียมและรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา
- 3) วิเคราะห์ข้อมูล คิดพิจารณาและแจกแจงข้อมูล
- 4) การใช้ความคิดหรือคัดเลือกเพื่อหาทางเลือกต่าง ๆ เป็นขั้นพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบและหาทางเลือกที่เป็นไปได้ไว้หลาย ๆ ทาง
- 5) การบ่มเพาะความคิด (Incubation) และการทำให้กระจ่าง (Illumination) เป็นขั้นที่ทำให้เกิดความคิดบางอย่างขึ้นมา จากนั้นก็ทำความคิดนั้นชัดเจนขึ้น
- 6) การสังเคราะห์หรือการบรรจุชิ้นส่วนต่าง ๆ เข้าด้วย
- 7) การประเมินผล เป็นการคัดเลือกจากคำตอบที่มีประสิทธิภาพที่สุด

3. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของวอลลัคและโคแกน

วอลลัค และโคแกน (อารี พันธุ์มณี. 2547: 58; อ้างอิงจาก Wallach; & Kogan. 1957) อธิบายว่าความคิดสร้างสรรค์หมายถึง ความสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ เมื่อระลึกถึงสิ่งหนึ่งได้ก็จะเป็นสะพานช่วยให้ระลึกถึงสิ่งอื่นที่มีความสัมพันธ์กันต่อไปได้อีก

กระบวนการเกิดความคิดสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของ วอลลัค และโคแกน(พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์. 2535; อ้างอิงจาก Wallach; & Kogan. 1957) ได้อธิบายว่า กระบวนการเกิดความคิดสร้างสรรค์เกิดจากความคิดสิ่งใหม่ ๆ โดยการลองผิดลองถูก (Trial and Error) แบ่งเป็น 4 ขั้น ดังนี้

- 1) ขั้นเตรียม (Perparation) การเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา

- 2) **ขั้นฟักตัว (Incubation)** เป็นขั้นที่ความคิดคุกรุ่นระยาระยวนวายสับสน แก้ไขปัญหาไม่ได้ จึงลืมเสียชั่วคราว แต่จริง ๆ แล้วในจิตใต้สำนึกยังคงคิดอยู่
- 3) **ขั้นความคิดกระจ่าง (Illumination)** เป็นขั้นที่ความคิดสับสนนั้นผ่านการเรียบเรียงและเชื่อมโยงสัมพันธ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เกิดเป็นภาพพจน์
- 4) **ขั้นทดสอบความคิดและพิสูจน์ให้เห็นจริง (Verification)** พิสูจน์สิ่งที่คิดได้เพื่อนำไปใช้ต่อไป

4. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของเดอ โบโน

เดอ โบโน (พัฒนานาสุธรณ์ สถาพรวงศ์. 2535; อ้างอิงจาก De Bono. 1982) กล่าวว่า การวัดความคิดสร้างสรรค์จะต้องวัดที่ผลผลิตของความคิดที่สามารถใช้แก้ปัญหาที่ต้องการได้ และการคิดเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ ผูกหัดสอนได้เหมือนทักษะอื่น โดยจำแนกการคิดออกเป็น 2 ชนิด คือ

- 1) **การคิดในกรอบ (Vertical Thinking)** เป็นการคิดเชิงตรรก (Logical Thinking) การคิดวิพากษ์วิจารณ์ (Critical Thinking) ระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method)
- 2) **การคิดนอกกรอบ (Lateral Thinking)** เป็นการคิดออกไปจากกรอบความคิดเดิมที่ครอบงำอยู่ ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ หลากหลาย

5. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอเรนซ์

ทอเรนซ์ (Torrance: 1962) ได้นิยามความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการของความรู้สึกไวต่อปัญหา หรือสิ่งที่บกพร่องขาดหายไป แล้วรวบรวมความคิดตั้งเป็นสมมติฐานขึ้น จากนั้นก็ทำการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งขึ้น

กระบวนการเกิดความคิดสร้างสรรค์ตามทฤษฎีของทอเรนซ์ (อารี พันธุ์มณี. 2547: 38; อ้างอิงจาก Torrance. 1965) แบ่งเป็น 5 ขั้น ดังนี้

- 1) **การพบหาข้อเท็จจริง (Fact-Finding)** ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่เกิดความรู้สึกกังวลใจ สับสน วุ่นวายเกิดขึ้นในจิตใจ ไม่สามารถหาปัญหาได้ว่าเกิดจากอะไร จากจุดนี้ให้พยายามตั้งสติและพิจารณาดูว่า ความยุ่งยาก วุ่นวาย สับสน หรือสิ่งที่ทำให้เกิดความกังวลใจนั้นคืออะไร
- 2) **การค้นพบปัญหา (Problem-Finding)** ขั้นนี้เกิดต่อจากขั้นที่ 1 เมื่อได้พิจารณาโดยรอบคอบแล้วจึงสรุปได้ว่า ความสับสนวุ่นวายใจนั้น คือ การมีปัญหาเกิดขึ้นนั่นเอง
- 3) **การตั้งสมมติฐาน (Idea-Finding)** ขั้นตอนนี้เกิดต่อจากขั้นที่ 2 เมื่อรู้ว่ามีปัญหาเกิดขึ้นก็พยายามคิดและตั้งสมมติฐาน ตลอดจนรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ทดสอบสมมติฐานในขั้นต่อไป

4) การค้นพบคำตอบ (Solution-Finding) พบคำตอบจากการทดสอบสมมติฐาน

5) การยอมรับผลจากการค้นพบ (Acceptance-Finding) ยอมรับคำตอบที่ได้จากการพิสูจน์ และคิดต่อไปว่า การแก้ปัญหาหรือค้นพบนี้จะนำไปสู่หนทางที่จะทำให้เกิดแนวคิดหรือสิ่งใหม่ต่อไป เรียกว่า New Challenges

สรุปได้ว่า จากแนวคิดทฤษฎีข้างต้น ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะความคิดหลายทิศทาง คิดหลายแง่ หลายมุม คิดได้กว้างไกล คิดได้มาก ความคิดแปลกแตกต่างจากคนทั่วไป สามารถเปลี่ยนวิธีคิดในการแก้ไขปัญหาได้ อาจกล่าวได้ว่ากระบวนการเกิดความคิดสร้างสรรค์ตามทฤษฎีนั้นเกิดจากความคิดสิ่งใหม่ ๆ โดยการลองผิดลองถูก เป็นความสามารถในการคิดนอกกรอบความคิดเดิมซึ่งปิดกั้นแนวคิดอยู่จึงก่อให้เกิดแนวคิดอื่นที่สามารถนำมาพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาที่ต้องการได้

การเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์

นัยนา อ่างสันติกุล (2544: 22) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทยพบว่า องค์ประกอบสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางวิชาการของนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ บรรยากาศในการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร การสนับสนุนของเพื่อน บรรยากาศการบริหาร อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก

1. บรรยากาศในการเรียนการสอน เป็นส่วนหนึ่งในการเอื้ออำนวยต่อนิสิตในการเรียนรู้ บรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดีจะส่งผลต่อการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ของนิสิตได้ ดังเช่น สมิธ และฮิลเดรท (อาร์วี พันธมณี. 2547: 32; อ้างอิงจาก Smith; & Hildreth. 1971) ที่มีความเห็นว่าการบรรยากาศในการเรียนที่ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดใหม่ ๆ แปลก ๆ ไม่ถูกควบคุมจากระเบียบวินัยที่เคร่งครัดจนเกินไป อีกทั้งมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักแก้ปัญหา ย่อมเป็นบรรยากาศการเรียนที่สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

นอกจากนี้ เดวิส (อาร์วี พันธมณี. 2547: 49; อ้างอิงจาก Davis. 1972) ได้ย้ำถึงการพัฒนาเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ในตัวผู้เรียน คือการช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความคิดใหม่ๆ และสามารถพัฒนาศักยภาพนั้นให้เจริญเต็มที่ตามความสามารถ และองค์ประกอบที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นั้นขึ้นอยู่กับเทคนิคและวิธีการสอนของอาจารย์ผู้สอน ซึ่งวิธีการสอนเพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มีเพียงบางวิธีเท่านั้น ขึ้นอยู่กับอาจารย์ผู้สอนจะเลือกใช้

จากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเทคนิคและวิธีการสอนของอาจารย์ น่าจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นแก่นิสิต

2. การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมนิต เป็นส่วนหนึ่งของงานด้านกิจการนิสิต เพื่อพัฒนาให้นิสิตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์พร้อมทั้งด้านสติปัญญา สังคม

อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นิสิตได้แสดงความสามารถ แสดงความคิด การตัดสินใจ การทำงาน การปรับปรุงบุคลิกภาพ และรู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในสังคม เป็นกิจกรรมที่นิสิตจัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถาบัน โดยไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง แต่นิสิตอาจนำสิ่งที่เรียนมาใช้ประโยชน์ในการทำกิจกรรมได้ และอาจนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมไปใช้ในทางที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน เสริมการเรียนในสาขาวิชาของตนได้ มีการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจตามความสนใจของนิสิตแต่ละคน ไม่มีการให้คะแนน นิสิตจะเป็นผู้คิดและทำกิจกรรมต่าง ๆ เอง โดยจะต้องอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี และไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสถาบัน

3. การสนับสนุนของเพื่อน ออสติน (กรกช อุตตวิริยะนุภาพ. 2540; อ้างอิงจาก Austin .1996) พบว่า การมีส่วนร่วมกับกลุ่มเพื่อนนิสิต มีผลต่อการพัฒนานิสิตด้านสติปัญญาและด้านจิตใจสูง และลักษณะของกลุ่มเพื่อนและปริมาณการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลมากที่สุดต่อการพัฒนาของนิสิตในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการศึกษาและส่วนตัว ซึ่งกลุ่มเพื่อนใหญ่จะมีบทบาทนอกชั้นเรียน

จากการศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเพื่อนนั้น เป็นสภาพแวดล้อมของตัวนิสิตที่จะส่งผลต่อตัวนิสิตเอง เนื่องจากนิสิตอยู่ในวัยที่ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ดังนั้น การคบเพื่อนที่มีลักษณะที่เอื้อต่อการสนับสนุนทางด้านการเรียน การคิดสร้างสรรค์จะช่วยให้นิสิตได้พัฒนาความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ไม่ถูกปิดกั้นหรือบั่นทอนการคิดจากกลุ่มเพื่อน ขณะเดียวกันกลุ่มเพื่อนจะเป็นผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้นิสิตได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ต่อไป

4. บรรยากาศการบริหาร สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่ดีจะต้องเป็นมหาวิทยาลัยที่มีการบริหารที่ดี ผู้บริหารให้คำปรึกษาแนะนำแก่นิสิต และเปิดโอกาสให้นิสิตมีส่วนในการบริหาร ร่วมคิดร่วมสร้างเป็นการสร้างเวทีการคิดสร้างสรรค์ให้แก่นิสิต

5. อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก อาคารสถานที่เป็นสิ่งสำคัญทางกายภาพที่จะช่วยผลักดันให้การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผล มหาวิทยาลัยที่มีสภาพแวดล้อมที่ดีจะต้องมีอาคารสถานที่ที่ดีทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ นั่นคือ มีห้องเรียน ห้องอาคาร ตลอดจนบริเวณที่นั่งพักผ่อนให้เพียงพอ กับจำนวนนิสิตสภาพแวดล้อมเหล่านี้ก่อให้เกิดความเป็นสัดส่วน ความสวยงาม และเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์เป็นวิธีการหนึ่ง ที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถคิดสร้างสรรค์ได้มากขึ้น เพราะคนที่มีลักษณะการสร้างสรรค์มักจะเป็นผู้ที่ได้รับการกระตุ้น และได้รับการส่งเสริมสนับสนุน โดยการสร้างบรรยากาศเช่น บรรยากาศในการเรียนที่ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ ได้ เทคนิคและวิธีการสอนของอาจารย์ผู้สอน และนิสิตได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมใน

มหาวิทยาลัย อาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาทางความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของผู้เรียนด้วย เนื่องจากการที่ผู้เรียนจะสามารถได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์นั้นแล้ว อาจารย์ผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาแสดงความคิดเห็น แสดงความคิดสร้างสรรค์ออกมาอย่างถูกต้องและเหมาะสม

3.4 ด้านฐานทางวิชาการ

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

ความหมายเกี่ยวกับความรู้ (Knowledge)

กู๊ด (โสภิตสุดา มงคลเกษม. 2539; อ้างอิงจาก Good. 1973: 325) ได้ให้คำจำกัดความไว้ในพจนานุกรมทางการศึกษา (Dictionary of Education) ว่า ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริง (Facts) ความจริง (Truth) กฎเกณฑ์ และรายละเอียดต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับและมีการเก็บสะสมไว้จากมวลประสบการณ์ต่าง ๆ

บลูม (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2539; อ้างอิงจาก Bloom. 1971: 271) ได้ให้ความหมายว่า ความรู้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะเรื่อง หรือเรื่องทั่วไป ระลึกถึงวิธีการ กระบวนการ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเน้นความจำ

จิตรา วสุวานิช (2528: 6) ได้ให้ความหมายของ ความรู้ว่า หมายถึง การจำข้อเท็จจริงเรื่องราว รายละเอียดที่ปรากฏในตำรา หรือสิ่งที่ได้รับการบอกกล่าวได้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 16) ได้ให้ความหมายว่า ความรู้เป็นพฤติกรรมขั้นต้นซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้ อาจจะโดยการนึกได้ หรือโดยการมองเห็น ได้ยิน ก็จำได้ ความรู้ขั้นนี้ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา เหล่านี้เป็นต้น

สรุปได้ว่า ความรู้หรือฐานทางวิชาการ หมายถึง การรู้เรื่องราวข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้สะสมไว้ และแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่เรียกเอาสิ่งที่สะสม หรือจำได้ออกมาให้ปรากฏ ให้สังเกตได้ และสามารถวัดได้

ระดับของความรู้

บลูม (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2539; อ้างอิงจาก Bloom. 1975: 65) ได้แบ่งพฤติกรรมทางด้านความรู้หรือความสามารถทางสติปัญญา (Cognitive domain) เป็น 6 ระดับ โดยเรียงจากพฤติกรรมขั้นง่ายไปสู่พฤติกรรมขั้นยาก ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) เป็นพฤติกรรมขั้นต้นเกี่ยวกับความจำได้หรือระลึกได้
2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากความรู้ ต้องมีความรู้มาก่อน จึงจะเข้าใจ ความเข้าใจนี้แสดงออกมาในรูปของการแปลความ ตีความ และคาดคะเน

3. การนำเอาไปใช้ (Application) เป็นการนำเอาทฤษฎี วิธีการ กฎเกณฑ์ และแนวความคิดต่าง ๆ ไปใช้

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นขั้นที่บุคคลมีความสามารถ และมีทักษะในการจำแนกเรื่องราวที่สมบูรณ์ใด ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ และมองเห็นความสัมพันธ์อย่างแนชัดระหว่างส่วนประกอบเหล่านั้น รวมทั้งมองเห็นการผสมผสานระหว่างส่วนประกอบที่รวมกันเป็นปัญหา หรือสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถของบุคคลในการรวบรวมส่วนย่อยต่างๆ เข้าเป็นส่วนรวมที่มีโครงสร้างใหม่ มีความชัดเจนและมีคุณภาพสูง

6. การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินคุณค่าของเนื้อหา วัสดุ วิธีการวินิจฉัยตีราคาสิ่งของต่าง ๆ โดยมีกฎเกณฑ์และมาตรฐานเป็นเครื่องช่วยประกอบการวินิจฉัย ซึ่งกฎเกณฑ์ที่ใช้ช่วยประเมินค่านี้อาจเป็นกฎเกณฑ์ที่บุคคลสร้างขึ้นหรือมีอยู่แล้วก็ได้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546: 253) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นของความรู้ ดังนี้ ความรู้ หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้ง ความสามารถเชิงปฏิบัติ และทักษะ ความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับ จากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ องค์กรวิชาในแต่ละสาขา ก่อนเกิดความรู้ขึ้นมาจะมีลำดับขั้น หรือกระบวนการในการพัฒนาความรู้ ดังนี้

1. ข้อมูล (data) คือ ข้อเท็จจริง ข้อมูลดิบ หรือตัวเลขต่างๆ ที่ยังไม่ได้ผ่านการแปลความ โดยอาจมีจุดประสงค์เพื่อการตรวจสอบ หรือสอบถามกลับว่างานมีปัญหาหรือมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นบ้าง

2. สารสนเทศ (information) คือ ข้อมูลที่ผ่านกระบวนการประมวลผลวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการ และตัดสินใจ มีบริบทซึ่งเกิดจากความเชื่อ สามัญสำนึก หรือประสบการณ์ของผู้ใช้สารสนเทศนั้น โดยมักจะถูกจัดอยู่ในรูปของข้อมูลที่วัดได้ หรือจับต้องได้ อย่างไรก็ตาม สารสนเทศอาจมีข้อจำกัด ในเรื่องช่วงเวลาที่ใช้และขอบข่ายของงานที่จะนำมาใช้

3. ความรู้ (knowledge) คือ สารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิดเปรียบเทียบ เชื่อมโยงกับความรู้อื่นจนเกิดเป็นความเข้าใจ และนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุป และตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ได้โดยไม่จำกัดช่วงเวลา

4. ปัญญา (wisdom) คือ ความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวตน ก่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปใช้ ระดับของความรู้โดยทั่วไปสามารถแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ (รัฐกรณ์ คิดการ. 2551; อ้างอิงจาก Tiwana. 2002: 51)

5. Know-what รู้ว่าคืออะไร เป็นความรู้ที่ทฤษฎีล้วนๆ เป็นความรู้ในระดับที่ผู้จบการศึกษา มหาวิทยาลัยใหม่ๆ เมื่อนำความรู้ไปใช้เชิงปฏิบัติการ อาจได้ผลหรือไม่ก็ได้

6. Know-how รู้วิธีการ เป็นความรู้ที่มีทั้งเชิงทฤษฎี และมีการนำไปเชื่อมโยงกับโลกของความเป็นจริง เป็นความรู้ที่มีอยู่ในผู้จบมหาวิทยาลัยออกไปทำงาน 2-3 ปี ภายใต้สภาพความเป็นจริงที่ซับซ้อน

7. Know-why รู้เหตุผล เป็นความรู้เชิงเหตุผล ระหว่างเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลของประสบการณ์แก้ปัญหาที่ซับซ้อน และนำประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

8. Care-why ใส่ใจกับเหตุผล เป็นความรู้ในลักษณะของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ออกมาจากภายในตนเอง เป็นความรู้ที่อาจกล่าวได้ว่าถึงจุดบรรจบในความรู้เรื่องนั้นๆ สามารถนำเอาความรู้มาพลิกแพลงหยิบใช้ได้เหมาะสม หรือไร้รูปแบบ และสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ๆ ต่อยอดจากความรู้เดิมได้

สรุปได้ว่า ความรู้นั้นเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้าง ผลิต ความคิด ความเชื่อ ความจริง ความหมาย โดยใช้ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ตรรกะ แสดงผ่านภาษา เครื่องหมาย และสื่อต่าง ๆ โดยมีเป้าหมาย มีวัตถุประสงค์เป็นไปตามผู้สร้างความรู้ หรือกระบวนการในการพัฒนาความรู้ และสามารถนำความรู้ไปต่อยอดเพื่อสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ๆ ได้

ประเภทของความรู้

บลูม และคณะ (ล้วน สายศ; และอังคณา สายยศ. 2539: 41-43; อ้างอิงจาก Bloom; & et al. 1956) ได้เรียงลำดับจากที่ซับซ้อนน้อยที่สุดไปหาที่ซับซ้อนมากที่สุด เรียงลำดับได้ดังนี้

1. ความรู้ด้านเนื้อหา (Knowledge of Specifics) เป็นความสามารถในการจดจำเนื้อหาของสิ่งที่เรียนหรือประสบพบมา แบ่งออกเป็น 2 อย่างคือ

1.1 ความรู้เกี่ยวกับศัพท์และนิยาม (Knowledge of Terminology) ความรู้ความจำด้านนี้เป็นสัญลักษณ์ ศัพท์ นิยาม ที่ตกลงกันไว้เพื่อใช้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้เป็นความหมายที่สะดวก

1.2 ความรู้เกี่ยวกับความจริง (Knowledge of Facts) เป็นความสามารถในการจดจำสิ่งที่เป็นความจริงที่เรียนรู้อมา ความจริงในที่นี้เป็นลักษณะ วันที่ เดือน ปี สถานที่ บุคคลเหตุการณ์ ฯลฯ ที่เกิดขึ้นเป็นจริงมาแล้ว

2. ความรู้เกี่ยวกับวิธีการดำเนินในเนื้อหา (Knowledge of Ways and Means of Dealing With Specifics) ความสามารถด้านนี้เป็นความจำในด้านวิธีการจัดระบบ จัดการศึกษา พิจารณา วิพากษ์พิจารณา รวมทั้งวิธีการแสวงหาความรู้และลำดับขั้นของเวลา แบ่งย่อยออกเป็นดังนี้

2.1 ความรู้เกี่ยวกับระเบียบประเพณี (Knowledge of Conventions) เป็นความสามารถในการจดจำประเพณี วัฒนธรรม ธรรมเนียม หรือการกระทำที่เป็นนิสัยยึดถือในสังคม หรือในเนื้อหาวิชานั้น ๆ

2.2 ความรู้เกี่ยวกับแนวโน้มและลำดับชั้น (Knowledge of Trends and Sequences) เป็นความสามารถในการจำเพื่อหาส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางแนวโน้ม และลำดับชั้นตอนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2.3 ความรู้เกี่ยวกับการจำแนกประเภท (Knowledge of Classifications and Categories) เป็นความจำในเรื่องจัดประเภท กลุ่มชุดของความรู้ในเนื้อหาวิชาที่เรียนรู้อยู่แล้ว

2.4 ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์ (Knowledge of Criteria) หมายถึง ความจำเกณฑ์ต่าง ๆ ในการเกิดหลักการ มโนภาพ ความคิดเห็น และอื่น ๆ

2.5 ความรู้เกี่ยวกับวิธีการ (Knowledge of Methodology) เป็นลักษณะการจำวิธีการในการค้นหาความรู้ จำเทคนิค และกระบวนการต่าง ๆ ที่เคยเรียนมาแล้ว

3. ความรู้เกี่ยวกับความคิดรวบยอด (Knowledge of the Universals and Abstractions in a Field) ความจำแบบนี้เป็นความจำขั้นสูงขึ้นไป แบ่งออกเป็น 2 อย่างคือ

3.1 ความรู้เกี่ยวกับหลักวิชาและขยายนัยทั่วไป (Knowledge of Principles and Generalizations) เมื่อสอนหลักวิชาและการขยายนัยทั่วไปในหลักวิชานั้น ๆ แล้ว จุดประสงค์นี้ต้องการจะให้จำสิ่งนั้น ๆ ให้ได้

3.2 ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและโครงสร้าง (Knowledge of Theories and Structures) ระดับนี้จุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจำทฤษฎี และโครงสร้างของสิ่งที่เรียนมาแล้วให้ได้

โนนากะ และทาคุชิ (รัฐกรณ์ คิดการ. 2551; อ้างอิงจาก Nonaka; & Takeuchi. 2004: 53) นักจัดการความรู้ผู้มีชื่อเสียงระดับโลกได้มีการนำเสนอให้จำแนกความรู้ที่มีอยู่ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความรู้เด่นชัด (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่อยู่ในรูปแบบที่เป็นเอกสาร หรือวิชาการ อยู่ในตำรา คู่มือปฏิบัติงาน และสามารถถ่ายทอดหรือรวบรวมได้ง่าย

2. ความรู้ที่ฝังลึก (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่แฝงอยู่ในตัวคน อาจเกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้ หรือพรสวรรค์ การถ่ายทอดหรือสื่อสารในรูปแบบของตัวเลข หรือตัวอักษร อาจทำได้ยาก

ความรู้ทั้งสองประเภทนี้มีวิธีการจัดการที่ต่างกัน การจัดการ ความรู้เด่นชัด จะเน้นไปที่การเข้าถึง แหล่งความรู้ ตรวจสอบ และตีความได้ เมื่อนำไปใช้แล้วเกิดความรู้ใหม่ก็นำมาสรุปไว้เพื่อใช้อ้างอิง หรือให้ผู้อื่นนำไปใช้ต่อไป ส่วนการจัดการความรู้ฝังลึกนั้นจะเน้นไปที่การจัดเวที เพื่อให้มี

การแบ่งปันความรู้ที่อยู่ในตัวผู้ปฏิบัติ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอันนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ที่แต่ละคนสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ต่อไป และความรู้ 2 ประเภทนี้จะเปลี่ยนสถานภาพสลับปรับเปลี่ยนไปตลอดเวลา บางครั้ง ความรู้ที่ฝังลึก ก็เปลี่ยนเป็น ความรู้เด่นชัด และบางครั้ง ความรู้เด่นชัด ก็เปลี่ยนไปเป็น ความรู้ที่ฝังลึก เรียกว่า วงจรการจัดการความรู้ไม่รู้จบ

สรุปได้ว่า ความรู้เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจดจำ ซึ่งอาจจะเกี่ยวกับการนึกได้ การมองเห็น การได้ยิน และการได้ฟัง ความรู้เป็นหนึ่งในขั้นตอนของการเรียนรู้ โดยประกอบไปด้วยคำจำกัดความหรือความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ไขปัญหา และมาตรฐาน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความรู้เป็นเรื่องของการจำได้ ระลึกได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อน ดังนั้น การจำได้จึงถือว่าเป็น กระบวนการที่สำคัญในทางจิตวิทยา และเป็นขั้นตอนที่นำไปสู่พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินผล ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ได้ใช้ความคิด และความสามารถมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ ส่วนความเข้าใจเป็นขั้นตอนต่อมาจากความรู้ โดยเป็นขั้นตอนที่จะต้องใช้ความสามารถทางความคิดและทักษะที่มากขึ้น จนถึงระดับของการสื่อความหมาย ซึ่งอาจเป็นไปได้โดยการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือการใช้สัญลักษณ์ ส่วนการฟัง การเห็น การได้ยิน หรือเขียน แสดงออกมาในรูปของการใช้ทักษะหรือการแปลความหมายจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่ง โดยคงความหมายเดิมเอาไว้ อาจจะเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อสรุป และการคาดคะเนได้

คุณลักษณะความรู้ทางวิชาการระดับอุดมศึกษา

จรัส สุวรรณเวลา (2545: 55) กล่าวว่า คุณลักษณะความรู้ความสามารถทางวิชาการของนิสิต นักศึกษา ควรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาอย่างกว้างขวาง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ทันทเหตุการณ์ ในการปฏิบัติมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีความรักในด้านการเรียนรู้ และมีความสนใจทางวิชาการ โดยสามารถแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2542: 47) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะความรู้ความสามารถทางวิชาการของนิสิตนักศึกษา คือ มีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลาและพัฒนาไปในทิศทางของการสร้าง การประยุกต์ การวิจัย และการส่งเสริมให้กระบวนการของการสร้างความรู้เกิดขึ้นในสังคมมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า คุณลักษณะและความสามารถทางวิชาการของนิสิต จะต้องเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต ดังนั้น จึงต้องมีการปรับกระบวนการและการเรียนรู้ใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับความผันแปร สามารถนำความรู้ต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้และมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล

ความรู้ทางวิชาการด้านศิลปะ

ความหมายของศิลปะ

อารี สุทธิพันธุ์ (2535: 42) ได้กล่าวว่าเรื่องศิลปะหรือความหมายของศิลปะ นักคิดสมัยก่อนได้ถกเถียงกันมานานแล้ว และในบรรดานักคิดทั้งหลาย ระยะเวลาดูเหมือนแนวคิดของเพลโตได้รับความสนใจมากที่สุด เพลโตแสดงความคิดเห็นว่า ศิลปะเกี่ยวข้องกับความงามและสามารถอธิบายได้ในรูปของทฤษฎีความงาม โดยมีสมมติฐานว่าความงามเป็นคุณสมบัติอยู่ในตัวเอง เป็นคุณค่าที่เร้ากระตุ้นให้เกิดความชื่นชม ความอยาก โดยตรง ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับทฤษฎีของความรักใคร่และทฤษฎีของศีลธรรมด้วย

ธวัชชานนท์ ตาโธสง (2546: 20-21) กล่าวว่าศิลปะเป็นคำที่มีความหมายหลากหลายที่มุ่งนิยามให้สอดคล้องกับจุดยืนและมุมมองของแต่ละบุคคล ศิลปะดั้งเดิมจึงมักหมายถึง งานช่างฝีมือหรือทักษะที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ และเกิดจากภูมิปัญญา ความศรัทธา ความพากเพียร ตลอดจนมีความประณีต และวิจิตรบรรจงอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ศิลปะในความหมายของปัจจุบันและอนาคตมีแนวโน้มที่จะมุ่งเน้นไปสู่การใช้ความคิดสร้างสรรค์มากกว่าการใช้ฝีมือ หรืออาจกล่าวได้ว่าความคิดอยู่เหนือรูปแบบ ซึ่งความคิดจะนำไปสู่จินตนาการ โดยอาจจะใช้สื่อและเทคนิควิธีการให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน

สรุปได้ว่าศิลปะ หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก และสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ผสมผสานกับความรู้ที่มีพร้อมกับถ่ายทอดให้สังคมรับรู้ได้

ขอบข่ายของศิลปะ

ศิลปะ คือ ผลงานของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งนอกจากจะหมายถึงเรื่องของภาพวาด ภาพเขียน ภาพพิมพ์ รูปปั้น รูปแกะสลักแล้ว มักจะหมายความรวมถึงผลงานของมนุษย์ ซึ่งแสดงความงามและความซาบซึ้งในลักษณะอื่นๆ เช่น วาดศิลป์ ศิลปะ การแสดง ดนตรี วรรณกรรม ศิลปะการปกครอง ศิลปะการครองเรือน ตลอดจนผลงานที่เกี่ยวข้องกับงานช่าง งานประดิษฐ์ งานเครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ ศิลปะสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ ดังนี้ (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2537: 5)

1. วิจิตรศิลป์ (Fine Arts) คือ ศิลปะที่มุ่งแสดงออกซึ่งความงาม อารมณ์ ความรู้สึก ความศรัทธา ความเชื่อ ความคิด ฯลฯ ในแง่มุมต่างๆกัน โดยที่ความงามหรือความวิจิตรนั้นก่อให้เกิดความปิติชื่นชมยินดี ความศรัทธา การพักผ่อน ความคิด อุดมการณ์ ฯลฯ ต่อผู้ชื่นชมวิจิตรศิลป์ประกอบไปด้วย

1.1 จิตรกรรม (Painting) เป็นผลงานที่อาจเกิดจากทั้งการวาดภาพ (Drawing) และการระบายสี (Painting) หรือเฉพาะจากการระบายสีอย่างเดียวก็นับได้ และบางครั้งก็มีความสัมพันธ์กับศิลปะ

ภาพพิมพ์อีกด้วย จิตรกรรมเป็นการจัดสีบนระนาบผิวอย่างเหมาะสม และศิลปินต่างก็มีวิธีการระบายสีได้หลากหลายเทคนิค ผลงานจิตรกรรมสามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆตามลักษณะของสี เช่น จิตรกรรมสีน้ำ จิตรกรรมสีน้ำมัน จิตรกรรมสีอะครีลิก จิตรกรรมสีฝุ่น ฯลฯ นอกจากนั้นยังมีชื่อเรียกตามลักษณะของเรื่องราวที่ปรากฏบนระนาบ เช่น จิตรกรรมภาพหุ่นนิ่ง ภาพภูมิทัศน์ ภาพทะเล ภาพอาคาร และสิ่งก่อสร้าง ภาพคนครึ่งตัว ภาพคนเต็มตัว ภาพสัตว์ ภาพผนัง และภาพประกอบ เป็นต้น

1.2 ประติมากรรม (Sculpture) คือ ผลงานศิลปะที่มีรูปทรง 3 มิติ ประกอบด้วย ความกว้าง ความสูง และความลึก ประติมากรรมมีชื่อเรียกหลากหลายตามแต่เทคนิค เช่น การปั้น (Modeling) การหล่อ (Casting) การแกะสลัก (Carving) การเชื่อม (Welding) การบัดกรี (Soldering) และงานโครงสร้าง (Construction)

1.3 สถาปัตยกรรม (Architecture) คือ ผลงานศิลปะที่แตกต่างจากศิลปะสาขาต่างๆ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการกำหนดพื้นที่ ซึ่งต้องมีการออกแบบ เขียนแบบ วางแผน และคำนวณ ก่อสร้างให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย อีกทั้งต้องอยู่บนพื้นฐานของความงาม ความรู้ทาง วิทยาศาสตร์ และทักษะเป็นสำคัญ

1.4 วรรณกรรม (Literature) คือ ผลงานประเภทร้อยแก้ว และร้อยกรอง หรืองานหนังสือ งานนิพนธ์ทุกชนิด ไม่ว่าจะแสดงออกมาโดยวิธี หรือในรูปอย่างใด เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ บทกวี ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัย สุนทรพจน์ สิ่งบันเทิงเสียงภาพ เป็นต้น

1.5 ศิลปะการแสดง (Performing Art) คือ ผลงานด้านการละคร (Drama) นาฏศิลป์ (Dance) และยังรวมไปถึงการแสดงภาพยนตร์ และโทรทัศน์อีกด้วย

1.6 ดนตรี (Music) คือ ศิลปะที่แสดงออกด้วยลีลาของเสียง ซึ่งสามารถรับรู้ความงาม หรือสุนทรีย์ได้จากการฟังหรือได้ยินเท่านั้น

2. ประยุกต์ศิลป์ (Applied Arts) คือ ผลงานศิลปะที่มีทั้งอรรถประโยชน์ และความงามมี ประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน และมีความงามที่ให้ความสุขสดชื่นไปพร้อมกัน ประยุกต์ศิลป์แบ่ง ออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

2.1 หัตถศิลป์ (Manual Art) คือ งานหัตถกรรม (Handicraft) และงานช่างฝีมือ (Craft) ที่ มุ่งเน้นประโยชน์ใช้สอยควบคู่ไปกับความงาม ความประณีต ตลอดจนมีรูปแบบ ลวดลาย และการใช้ วัสดุที่มีลักษณะเฉพาะชุมชน การผลิตมักจะใช้แรงงานจากมือเป็นประการสำคัญ และอาจจะใช้ อุปกรณ์หรือเครื่องมือต่างๆช่วยในการผลิตก็ได้ อีกทั้งการผลิตจะมีจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เช่น ศิลปะและเครื่องปั้นดินเผา เครื่องสังคโลก เครื่องเงิน เครื่องทอง เครื่องหนัง การทอผ้าไหม งาน ประดิษฐ์ ฯลฯ

2.2 อุตสาหกรรมศิลป์ (Industrial Art) หรือการออกแบบอุตสาหกรรม คือ ผลงานที่ผลิตในระบบอุตสาหกรรม ด้วยการใช้เครื่องมือจักรกลผลิตแทนแรงงานจากมือเป็นสำคัญ และมุ่งผลิตจำนวนมากเพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณความต้องการของตลาด อีกทั้งมีรูปแบบที่สร้างสรรค์เปลี่ยนแปลงให้น่าสนใจอยู่เสมอ รวมทั้งวัสดุที่ใช้จะต้องมีลักษณะที่เรียบง่าย และเป็นสากลอีกด้วย เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องเรือน ของเด็กเล่น เครื่องใช้ในสำนักงาน เครื่องจักรกลการเกษตร อุตสาหกรรมกราฟิก อุตสาหกรรมสิ่งทอ ยานพาหนะต่างๆ ฯลฯ

2.3 การออกแบบสื่อสาร (Communication Design) คือ การออกแบบที่มุ่งการสื่อสาร คุณภาพ ข้อมูล หรือ ความงามของผลิตภัณฑ์ การบริหาร และความคิดจากบุคคลหรือองค์กรหนึ่งไปสู่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อผลในทางธุรกิจ เพื่อการเผยแพร่ข้อมูล และเพื่อเสนอความคิดบางประการ การออกแบบสื่อสารนอกจากจะเกี่ยวข้องกับสิ่งที่สื่อสารแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับข้อกับจิตวิทยา ศิลปะ ผู้บริโภค และการตลาดอีกด้วย การออกแบบสื่อสารประกอบด้วย การออกแบบสิ่งพิมพ์ (Graphic Design) การออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product Design) การออกแบบโฆษณา (Advertising Design) และการออกแบบแฟชั่น (Fashion Design) เป็นต้น

วิรุณ ตั้งเจริญ (2547: 99-100) ให้คำนิยามศิลปกรรม ในบริบทหลังสมัยใหม่ไว้ว่า ศิลปะ หมายถึง การแสดงออก และปรากฏการณ์จากการแสดงออกในความงาม ความไพเราะ การแสดงอารมณ์ การแสดงความรู้สึกนึกคิดในลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงดนตรี ทัศนศิลป์ สถาปัตยกรรม วรรณกรรม พัฒนาจากศิลปะในสังคมเก่า เป็นความงามหรือสุนทรียะสำหรับสามัญชนที่แสดงออกง่าย ๆ สื่อสารง่าย ๆ ตอบสนองง่าย ๆ ขึ้นชมก็อยู่ที่ความพึงพอใจตามปัจเจกภาพเพื่อตนเอง ไม่ใช่เพื่อความศรัทธาที่มีต่อศาสนา และผู้มีอำนาจ ดังเช่น อดีต จากหลักวิชาในสังคมเก่ามาสู่สมัยใหม่ในสังคมสมัยใหม่

อารี สุทธิพันธุ์ (2528: 14) ให้ความหมาย ขอบข่ายของศิลปะ ไว้ดังนี้ ศิลปะ หมายถึง 1) การเลียนแบบธรรมชาติ 2) การแสดงออกเกี่ยวกับความศรัทธาเชื่อถือแต่ละสมัย 3) สื่อติดต่อระหว่างการแบบหนึ่ง 4) เป็นภาษาชนิดหนึ่ง 5) การแสดงออกทางบุคลิกภาพเด่น ๆ ของศิลปิน 6) การถ่ายทอดความรู้สึก หรือแสดงความรู้สึกเป็นรูปทรง 7) การแสดงออกทางความงาม 8) การแสดงออกของความเชื่อ 9) ความชำนาญในการลำดับประสบการณ์ และถ่ายทอดตามจินตนาการให้เป็นวัตถุที่มีสุนทรียภาพ 10) การรับรู้ทางการเห็น นอกจากนี้ยังให้ความหมายเพิ่มเติมว่า ศิลปะคือการแสดงออกของมนุษย์ตามปริมาณของโลกภายนอกและโลกภายใน และศิลปะคือรูปทรงที่มีนัยสำคัญ

สรุปได้ว่า ศิลปะเป็นสิ่งที่มนุษย์ สร้างสรรค์ขึ้น เพื่อความงาม และความพอใจ สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติจะมีความงดงาม และความพึงพอใจ ขอบข่ายของศิลปะจะทำให้เกิดความงามทางใจ และความงามทางกาย เป็นศิลปะ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต การสัมผัส และการมองเห็นคุณค่า ได้อย่าง

เป็นรูปธรรม ส่วนความงามทางใจเป็นศิลปะที่มีคุณค่าทางนามธรรม ทำให้เรามีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถดำเนินวิถีชีวิตได้อย่างมีความสุข เช่น การปฏิบัติศิลปะในพระพุทธศาสนา ดังนั้น ศิลปะจึงมีความผูกพันกับชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งจะพบศิลปะอยู่ในทุกหน ทุกแห่งในการดำรงชีวิต

4. การจัดการศึกษาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จากรายงานการประเมินตนเอง ประจำปีการศึกษา 2552 ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รายงานผลการจัดการศึกษาของคณะฯ ไว้ดังนี้ (คณะศิลปกรรมศาสตร์. 2552: 1-6)

ประวัติความเป็นมาและสภาพปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้พัฒนาขึ้นมาจาก โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง และวิทยาลัยวิชาการศึกษา โรงเรียนครูชั้นสูง ซึ่งสถาปนาขึ้นในปีพุทธศักราช 2492 วิทยาลัยวิชาการศึกษาปีพุทธศักราช 2496 และพัฒนาขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปีพุทธศักราช 2518 วิทยาลัยวิชาการศึกษา สถาบันการศึกษาที่พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงประเภทปริญญาทั้งในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา โดยที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาได้พัฒนาการศึกษาที่พัฒนาการนิยามขึ้นในสังคมไทย วิทยาลัยวิชาการศึกษาซึ่งเป็นผู้นำในระบบการศึกษามัยใหม่ในสังคมประชาธิปไตย ทั้งด้านองค์ความรู้ กระบวนการศึกษา ระบบการประเมินผล และระบบบรรณารักษศาสตร์ ด้วยปรัชญาการศึกษาที่ว่า การศึกษาคือ ความเจริญงอกงามพร้อมกับหลักธรรม ปัญญาธรรม สามัคคีธรรม และคารวะธรรมของ ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ผู้วางรากฐานการศึกษา ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษาเมื่อถึงปีพุทธศักราช 2518 วิทยาลัยวิชาการศึกษาพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ขยายโครงสร้างและบทบาทของมหาวิทยาลัยให้เป็นสากล ไม่ว่าจะเป็นทางด้านศึกษาศาสตร์ ซึ่งเป็นรากฐานของมหาวิทยาลัย ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ รวมทั้งทางด้านศิลปกรรมศาสตร์โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาททางด้านศิลปกรรมศาสตร์ของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒนั้น ได้แสดงบทบาทสำคัญมาตั้งแต่แรกเริ่ม ไม่ว่าจะเป็นการเปิดสอนวิชา ความซาบซึ้งทางศิลปะ และวิชาความซาบซึ้งทางดนตรี เพื่อสร้างรสนิยมอันประณีตงดงามให้กับบัณฑิตทุกคน การเปิดแผนกวิชาศิลปศึกษาภายใต้คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ในปีพุทธศักราช 2511 และผลิตบัณฑิตทางการศึกษาบัณฑิตวิชาเอกศิลปศึกษาเป็นแห่งแรกในประเทศไทย เมื่อพัฒนามาเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปีพุทธศักราช 2518 ภารกิจทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ได้พัฒนาต่อไปโดยการขยายโครงสร้างเป็นภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม และภาควิชาดุริยางคศาสตร์ภายใต้คณะมนุษยศาสตร์ ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรมได้เปิดสอนหลักสูตรการศึกษา

บัณฑิตวิชาเอกศิลปศึกษา และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกศิลปะ โดยวิชาเอกศิลปะมุ่งเน้นทางด้าน การออกแบบสื่อสาร ส่วนภาควิชาดุริยางคศาสตร์ก็เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาบัณฑิตทั้งวิชาเอกดุริยางคศาสตร์ไทยและดุริยางคศาสตร์สากลโดยเริ่มภารกิจในโครงสร้างใหม่ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2519 เป็นต้นมา

หลังจากนั้น การขยายการศึกษาไปสู่ระดับบัณฑิตศึกษาก็เริ่มขึ้นด้วยหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา เปิดสอนเป็นแห่งแรกในประเทศไทย พร้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีพุทธศักราช 2528 และตามมาด้วยการเปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกมนุษยดุริยางควิทยา ในปีพุทธศักราช 2535 วิชาเอกทัศนศิลป์: ศิลปะสมัยใหม่ ในปีพุทธศักราช 2539 วิชาเอกนวัตกรรมการออกแบบ ในปีพุทธศักราช 2549 พร้อมกับการเปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกศิลปวัฒนธรรมวิจัย ในปีพุทธศักราช 2549 ซึ่งเป็นการพัฒนาหลักสูตรการเรียนทางศิลปะจนถึงระดับปริญญาเอกเป็นครั้งแรกราวปีพุทธศักราช 2530 แนวคิดในการขยายบทบาททางด้านศิลปกรรมศาสตร์ไปสู่การเป็นคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้ปรากฏชัดขึ้นหลังจากนั้นการเสนอโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ ก็เริ่มขึ้นในปีถัดมาโดยคณะบุคคลที่ปรารถนาจะเห็นรสนิยมอันประณีตงดงามและมีระบบแบบแผนทางด้านศิลปกรรมศาสตร์พัฒนาขึ้นในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและสังคมไทย ทำยที่สุดโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ก็ได้รับการอนุมัติ เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2536 และประกาศในราชกิจจานุเบกษาในวันที่ 28 มิถุนายน 2536

ปรัชญา

ศิลปกรรมสรรค์สร้างปัญญา ปัญญาสร้างสรรค์คุณภาพชีวิต

ปณิธาน

ศิลปกรรมมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้วยการเป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรมในเอเชีย และเป็นต้นแบบการสร้างสรรค์นวัตกรรม ในรูปแบบบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น กับเทคโนโลยีและแนวคิดทางตะวันตกเพื่อความเป็นอยู่ของประชากรและสร้างภูมิคุ้มกันในการแข่งขันทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศไทย

วิสัยทัศน์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จะต้องเปี่ยมไปด้วยคุณภาพทางวิชาการ คณาจารย์จะต้องเปรียบพร้อมไปด้วยตำแหน่งทางวิชาการ และมีผลงานวิจัยที่เผยแพร่ต่อสาธารณชนตลอดจนมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในระดับเอเชียและก้าวสู่ความเป็นนานาชาติอย่างยั่งยืน คณะศิลปกรรมศาสตร์จะเป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรมและนวัตกรรมทางศิลปะแห่งเอเชีย และคณะศิลปกรรมศาสตร์

ยังก้าวไปสู่ความเป็นสากล ด้วยการเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์แนวความคิดแบบตะวันออกเพื่อก้าวไปสู่ การแข่งขันทางความคิดสร้างสรรค์ ในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาแห่งอาเซียนเพื่อการ ตอบสนองความต้องการแก่ผู้บริโภคทางตะวันตก

พันธกิจ

1. ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม มีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพทาง ศิลปกรรม
2. พัฒนาองค์ความรู้ทางด้านศิลปกรรมเพื่อตอบสนองสังคมและประเทศชาติ
3. ส่งเสริมการบริการวิชาการในรูปแบบที่หลากหลาย โดยใช้การจัดการความรู้ให้สอดคล้อง กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและประเทศชาติ
4. สืบสานประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรมและด้าน การส่งเสริมผลิตภัณฑ์

ยุทธศาสตร์

1. มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบ วิชาชีพของศิลปกรรม มุ่งสร้างงานวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านศิลปะ ดนตรี การแสดงและ นวัตกรรมการออกแบบโดยสามารถพึ่งพาตนเองได้ เพื่อตอบสนองสังคมและประเทศชาติ
2. มุ่งเน้นการบริการวิชาการและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ด้านศิลปกรรม ทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ พัฒนาหลักสูตรในปัจจุบัน ให้ตอบสนองความเป็นศูนย์กลางศิลปกรรมในเอเชียและมีหลักสูตร และการสอนเพื่อพัฒนานิสิตให้มีความคิดเท่าทันกับประเทศแถบตะวันตกสร้างความเป็นศิลปิน นักแสดง นักดนตรี และนักออกแบบที่สามารถแข่งขันกับทางตะวันตก
3. มุ่งเน้นการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรมเพื่อ พัฒนาความเป็นศูนย์กลางทางเอเชีย จัดการแสดงศิลปกรรมนานาชาติ
4. มุ่งสร้างเครือข่ายทางด้านวิชาการและงานวิจัยด้านศิลปกรรมกับองค์กรภาครัฐและ เอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประสานงานกับประเทศที่ลงนามความร่วมมือเพื่อจัดประชุม วิชาการระดับนานาชาติ
5. มุ่งเน้นการนำการจัดการความรู้มาพัฒนาคุณภาพงานทุกด้าน

นโยบายการบริหาร

การดำเนินงานของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในการปฏิรูปองค์กรให้สอดคล้องกับสังคมใน ปัจจุบันต้องอาศัยการดำเนินงานในหลายภาคส่วนและแจกแจงเป้าหมายให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้แต่ละ ส่วนงานได้เดินไปในทิศทางเดียวกันในการบริหารงานของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ดำเนินงานตามแผน

และนโยบายหลักของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้ยึดหลักของการบริหารราชการแผ่นดิน (ก.พ.ร.) ดังนั้น การดำเนินงานของคณะศิลปกรรมศาสตร์ จึงจำแนกได้เป็นประเด็นยุทธศาสตร์ตามภารกิจหลัก 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ไว้ดังนี้

คณะศิลปกรรมศาสตร์ กำหนดนโยบายคุณภาพของผลผลิตตามผลการดำเนินงาน ดังนี้

1. นโยบายด้านการผลิตบัณฑิต

1.1 มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพที่มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจรรยาบรรณทางวิชาชีพโดย การพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

1.2 มุ่งขยายโอกาสทางการศึกษา โดยเพิ่มจำนวนรับนิสิตและเผยแพร่หลักสูตรสู่ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้วยการประชาสัมพันธ์ และจัดค่ายศิลปะอย่างสม่ำเสมอ

1.3 พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอกในด้าน ศิลปกรรมและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

1.4 ผลิตบัณฑิตโดยมีการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ (Networking) กับสถาบัน การศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนดำเนินการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ควบคู่กันไป

1.5 ประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศที่เป็นภาคี เพื่อร่วมร่าง หลักสูตรศิลปกรรมนานาชาติในระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีเป้าหมายผู้เรียนเป็นนักศึกษาในประเทศ แถบเอเชียเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนต่างชาติเข้ามาในระบบการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ

2. นโยบายด้านการวิจัย

2.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการบริหารจัดการงานวิจัย

2.2 พัฒนาความพร้อมของปัจจัยด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการวิจัย

2.3 สนับสนุนให้อาจารย์ทุกคนทำวิจัย

2.4 พัฒนาวารสารศิลปกรรมศาสตร์ ให้มีความเป็นสากลด้วยการอาศัยความร่วมมือกับ สถาบันในต่างประเทศ เพื่อเชิญชวนส่งบทความลงในวารสารโดยตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ

2.5 จัดการประชุมทางศิลปกรรมวิชาการและพัฒนาให้เป็นงานประชุมระดับอาเซียน เพื่อการพัฒนาผลงานทางวิชาการของบุคลากรและนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาอย่างยั่งยืน

2.6 กำหนดให้นิสิตทุกหลักสูตรของคณะมีการศึกษาและการวิจัย

2.7 ส่งเสริมให้ข้าราชการ/พนักงานที่มีใช้อาจารย์ ทำการวิจัยเพื่อพัฒนางานและองค์กร

2.8 พัฒนากลไกการติดตามและประเมินผลการวิจัย

2.9 แสวงหาแหล่งทุนวิจัยและจัดระบบภายในเพื่อสนับสนุนการสร้างงานวิจัย ด้วยการ สนับสนุนการพิมพ์เอกสารและผลงานทางวิชาการ

3. นโยบายด้านการบริการวิชาการ

3.1 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดโครงการ/กิจกรรม ที่เน้นการให้บริการทางวิชาการด้านศิลปกรรม แก่นักเรียน นักศึกษาและบุคคลภายนอก

3.2 จัดให้มีศูนย์การประสานงานทางวิชาการและงานวิจัย (Research and Education Center) เพื่อสร้างเครือข่ายทางการศึกษาทั้งส่วนงานภายในมหาวิทยาลัย ส่วนงานภายนอก รวมถึงส่วนงานต่างประเทศตอบรับกับการขยายหลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงในระดับสากล

3.3 สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงทางวิชาการ โดยจัดประชุมวิชาการระดับนานาชาติด้านศิลปกรรม นำเสนอผลงานวิจัยและสร้างสรรค์ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยทางศิลปกรรมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมทางวิชาการ

3.4 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดโครงการ/กิจกรรมที่เน้นการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน โดยใช้การมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภายในภายนอกมหาวิทยาลัยและเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

3.5 ส่งเสริมและพัฒนาผลงานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลผลิตด้วยการเรียนรู้แนวโน้มความนิยมและงานศิลปกรรมเพื่องานเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3.6 ส่งเสริมให้นักวิชาการผลิตผลงานสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางศิลปกรรม โดยให้คำแนะนำเพื่อการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาอย่างต่อเนื่อง

4. นโยบายด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

4.1 มุ่งเน้นการอนุรักษ์ สืบสานประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม

4.2 มุ่งส่งเสริมให้บุคลากรและนิสิตเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

4.3 มุ่งสร้างจิตสำนึกให้บุคลากรและนิสิตตระหนักถึงความกตัญญูต่องานที่ต่อผู้มีพระคุณ ส่งเสริมบุคลากรให้เกิดความสามัคคี ผูกพันช่วยเหลือเกื้อกูลเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

4.4 มุ่งเน้นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปวัฒนธรรมและนวัตกรรมการออกแบบ การจัดกิจกรรมการพัฒนานิสิตของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒนั้น ทำให้นิสิตมีการเรียนรู้ที่เป็นวิถีชีวิต ในการเรียนรู้ของนิสิตต้องอาศัยกิจกรรมที่สอดคล้องกับกระบวนการทางความคิดและกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ นิสิตจะมีคุณลักษณะที่สมบูรณได้ด้วยการเรียนรู้และพร้อมที่จะเรียนรู้ร่วมกับสังคมและชุมชน คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จึงจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพนิสิตขึ้นโดยจัดกิจกรรมการพัฒนานิสิตของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีการศึกษา 2553-2554 (คณะศิลปกรรมศาสตร์. 2554: ออนไลน์) กิจกรรมการพัฒนาดัชนีภาพนิสิตของคณะศิลปกรรมศาสตร์นั้นถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ สามารถส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะนิสิตของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1. กิจกรรม Earth Art Horseshoe Point เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกสาธารณะเรื่องสิ่งแวดล้อมผ่านทางผลงานศิลปะ รวมถึงเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างศิลปิน
2. กิจกรรมค่ายดนตรี SWU Music Camp ภูมิภาคไทยประพันธ์ เพื่อเป็นเวทีในการแสดงผลงานของนักประพันธ์เพลงชาวไทยและเป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ดนตรี
3. กิจกรรมคณะศิลปกรรมศาสตร์จัดโครงการสัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำนิสิต ฝ่ายศึกษานิเทศ คณะศิลปกรรมศาสตร์เห็นความสำคัญในการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ โดยจัดโครงการสัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำนิสิต โดยกิจกรรมนี้มุ่งหวังให้นิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้ทั้งด้านวิชาการและประสบการณ์ชีวิตในการทำงานร่วมกัน การเสริมสร้างความเฉลียวฉลาด มีไหวพริบในการแก้ปัญหา และเพิ่มความมั่นใจในศักยภาพของตนเอง เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างภาวะผู้นำ โดยนิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้จากการสัมมนาในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคมต่อไป
4. กิจกรรม Frist Sight @ FOFA SWU เพื่อเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีให้กับนิสิตต่อวิชาชีพทางด้านศิลปกรรม ส่งเสริมคุณลักษณะ จิตสำนึก และสร้างความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของคณะศิลปกรรมศาสตร์
5. กิจกรรม งานบูชาศิลปินอาจารย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นิสิตได้แสดงความเคารพและกตัญญูต่ออาจารย์ เป็นการปลูกจิตสำนึกการปฏิบัติตนต่อครูอาจารย์ อีกทั้งเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างอาจารย์และนิสิต
6. กิจกรรมงานเสริมสร้างความคิดและพัฒนาศักยภาพทางวิชาชีพสู่ตลาดสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อให้นิสิตพบกับเหล่าศิลปินคนดังในแวดวงสื่อสิ่งพิมพ์ ELLE ที่จะมาถ่ายทอดเรื่องราวประสบการณ์ชีวิตจริงในแวดวงสื่อสิ่งพิมพ์ในหัวข้อ “กว่าจะเป็นนิตยสารหัวนอก” พร้อมเปิดโลกและมุมมองของการทำคอลัมน์ การเลือกภาพสวย ๆ ตลอดจนเทคนิคการทำนิตยสาร
7. กิจกรรมสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากลในงาน Friday String Concert 2010 เพื่อส่งเสริมการแสดงออกทางด้านดนตรีให้แก่นิสิตและผู้ที่มีความสนใจทางด้านดนตรี
8. กิจกรรมชม Fashion Presentation Show ในงานวันสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติและเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ทางการออกแบบแฟชั่นแก่ผู้สนใจ
9. กิจกรรมคณะศิลปกรรมศาสตร์ จัดงานไหว้ครูประจำปีดนตรีไทย สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของผู้ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และอบรมสั่งสอนในด้านคุณธรรมจริยธรรมต่าง ๆ แก่ศิษย์ จึงได้จัดพิธีไหว้ครูประจำปีดนตรีไทยขึ้น เพื่อเป็นการบูชาคุณครูบาอาจารย์ ทั้ง

ที่ล่องลับไปแล้วและที่ยังมีชีวิตอยู่ พร้อมทั้งเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีไทยอันดีงามในเรื่องของความกตัญญูตเวที ให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและดำรงไว้ซึ่งประเพณีอันทรงคุณค่านี้ รวมถึงยังเป็นการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะด้วย

10. กิจกรรมสาขาวิชานาฏศิลป์ จัดโครงการมหกรรมนาฏศิลป์พื้นบ้านสมัยใหม่ ครั้งที่ 10 เพื่อเป็นการตระหนักถึงความสำคัญของการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อันเป็นพันธกิจที่สำคัญประการหนึ่งของมหาวิทยาลัย ด้วยเหตุที่นาฏศิลป์พื้นบ้านของไทยเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงรากฐาน ที่มา การดำรงชีวิตของคนในสังคมไทยมาช้านาน

11. กิจกรรมโครงการวัฒนธรรมสู่ชุมชน ครั้งที่ 9 เพื่อให้คณาจารย์และนิสิตสาขาวิชานาฏศิลป์เป็นผู้ฝึกอบรม ถ่ายทอดทักษะเบื้องต้นทางด้านนาฏศิลป์ให้แก่ชุมชนและสังคม ซึ่งจะทำให้ นิสิตได้ฝึกฝนการทำงานเป็นทีมร่วมกัน และได้ทำประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนภายนอก อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้และรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม การทำงานร่วมกัน และการเผยแพร่ผลงานนิสิตสาขาวิชานาฏศิลป์ให้เป็นที่รู้จักแก่สังคมด้วย

12. กิจกรรมสาขาวิชาออกแบบทัศนศิลป์จัดโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (โครงการประยุกต์ศิลปะภาพพิมพ์ภายในศาลาเปรียญของวัด) เพื่อให้นิสิตประยุกต์ใช้เทคนิคต่าง ๆ ของภาพพิมพ์และเป็นการสืบสานศิลปวัฒนธรรมการตกแตงลวดลายไทยอันล้ำค่าสู่ท้องถิ่น รวมถึงการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยนิสิตจะได้เรียนรู้และศึกษาการทำงานด้านศิลปะที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเพิ่มเติมองค์ความรู้ใหม่เพื่อถ่ายทอดกลับสู่ชุมชน รวมถึงเป็นการปลูกจิตสำนึกด้านจริยธรรมให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ด้วย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำคัญที่สถาบันอุดมศึกษามุ่งพัฒนา ทั้งนี้คุณลักษณะที่สำคัญต้องประกอบด้วย คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์และ คุณลักษณะด้านฐานทางวิชาการ ซึ่งการได้พัฒนานิสิตให้มีคุณลักษณะดังกล่าวจะส่งผลต่อคุณภาพของนิสิตที่จะส่งเสริมทางการศึกษา และเป็นประโยชน์แก่วงการศึกษาต่อไป

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กัญญารัตน์ หาญสารกิจ (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นิสิตมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของนิสิตโดยการประเมินตนเองของนิสิตในแต่ละด้านและโดยรวม อยู่ในระดับมาก นิสิตชายและนิสิตหญิง มีทัศนคติต่อคุณลักษณะของนิสิตโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

นิสิตชายและหญิงมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของนิสิตเกือบทุกด้านแตกต่างกัน ยกเว้นด้านคุณธรรม-จริยธรรมที่ไม่พบความแตกต่าง นิสิตที่ศึกษาต่างกลุ่มวิชากันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของนิสิตไม่แตกต่างกัน นิสิตที่มีการอบรมเลี้ยงดูต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของนิสิตโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของนิสิต ด้านวิชาการ วิชาชีพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านสังคมแตกต่างกัน นิสิตที่มีจำนวนในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของนิสิตโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของนิสิต ด้านวิชาการ วิชาชีพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านสังคมแตกต่างกัน และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของนิสิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของนิสิต ด้านวิชาการ วิชาชีพและด้านคุณธรรม จริยธรรมแตกต่างกัน ยกเว้นด้านสังคมที่ไม่พบความแตกต่าง

นอกจากนี้ริตติยา จตุวงศ์ (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการศึกษาลักษณะนิสิตของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตมีลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะความเป็นครู และลักษณะทางการสอน อยู่ในระดับมาก นิสิตชายและหญิง มีลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะความเป็นครู ไม่แตกต่างกันส่วนลักษณะทางการสอน แตกต่างกัน นิสิตที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะความเป็นครู และลักษณะทางการสอน ไม่แตกต่างกัน นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ มีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน โดยนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง แตกต่างจากนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนลักษณะความเป็นครู และลักษณะทางการสอน ไม่พบความแตกต่าง นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพเป็นข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานสถานประกอบการเอกชน ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว เกษตรกร และอื่น ๆ มีลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะความเป็นครู และลักษณะทางการสอน แตกต่างกัน โดยนิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร มีลักษณะส่วนบุคคล แตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานสถานประกอบการเอกชน อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวและอาชีพอื่น ๆ นอกจากนี้ นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร มีลักษณะความเป็นครู แตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวและอาชีพอื่น ๆ และนิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร มีลักษณะทางการสอน แตกต่างจากนิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว และนิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล มีลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะความเป็นครู และลักษณะทางการสอน แตกต่างจากนิสิตที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด ส่วนพระมหาสุพิน ชินนะปัด (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของพระนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า พระนักศึกษามีคุณลักษณะด้านการเรียน ด้านความสัมพันธ์กับสังคม และด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมและเป็น

รายด้านทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก พระนักศึกษาที่มีอายุต่างกันมีคุณลักษณะโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านความสัมพันธ์กับสังคมและด้านคุณธรรมจริยธรรม พระนักศึกษาที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไปแตกต่างกับพระนักศึกษาที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี พระนักศึกษาที่มีจำนวนปีอยู่ในสมณเพศต่างกันมีคุณลักษณะโดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน พระนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 มีคุณลักษณะโดยรวมแตกต่างกับพระนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 มีคุณลักษณะการเรียนแตกต่างจากพระนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 และพระนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 มีคุณลักษณะด้านความสัมพันธ์กับสังคมแตกต่างกับพระนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 ส่วนด้านคุณธรรมจริยธรรมพระนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ ชั้นปีต่างกันมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน พระนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาเขตต่างกันมีคุณลักษณะโดยรวมแตกต่างกัน พระนักศึกษามีวิทยฐานะเดิมต่างกันมีคุณลักษณะ โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกันและพระนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีคุณลักษณะโดยรวมไม่แตกต่างกัน สำหรับโจจันรวิ พจน์พัฒนาพล (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ในทัศนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะด้านการเรียนรู้ นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง คือ สามารถนำ ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันสามารถเชื่อมโยงวิธีการเรียนรู้เข้ากับสภาพปัญหาและประสบการณ์ในชีวิตจริง และสามารถถ่ายโอนความรู้ที่ได้รู้ไปสู่ผู้อื่นได้ สำหรับเลิศลักษณ์ วงศ์สุวรรณ (2553 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิตหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะความเป็นครูของนิสิตหลักสูตร การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวม และรายด้าน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านความสำคัญ บทบาท หน้าที่ ภาระงานของครู ด้านคุณลักษณะของครูที่ดี ด้านการเสริมสร้าง ศักยภาพและสมรรถภาพความเป็นครู ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ด้านเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ครู ด้านทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู และด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ อยู่ใน ระดับมาก เปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิตหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต จำแนกตามเพศ ระดับชั้นที่สอน และกลุ่มสาระที่สอน พบว่า ไม่แตกต่างกัน และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้านบุคลิกภาพส่วนตัว บริบทสถาบัน สภาพแวดล้อมภายนอกสถาบันกับคุณลักษณะความเป็นครูอยู่ในระดับต่ำ โดยตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมภายนอก สถาบันกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($r = .187$) และอ้อยใจ เลิศล้ำ (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะบัณฑิตสาขาวิชาเอกผ้าและเครื่องแต่งกาย คณะคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะส่วนตัวและคุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตสาขา

วิชาเอกผ้าและเครื่องแต่งกาย คณะคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลโดยรวมและในแต่ละด้านมีความเหมาะสมในระดับมาก บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะส่วนตัวของบัณฑิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตโดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันและคุณลักษณะบัณฑิตโดยรวมและในแต่ละด้านตามความคิดเห็นของบัณฑิตเหมาะสมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่พึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำคัญที่สถาบันอุดมศึกษามุ่งพัฒนา ทั้งนี้คุณลักษณะที่สำคัญต้องประกอบด้วย คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์และ คุณลักษณะด้านฐานทางวิชาการ ซึ่งการได้พัฒนานิสิตให้มีคุณลักษณะดังกล่าวจะส่งผลต่อคุณภาพของนิสิตที่จะส่งเสริมทางการศึกษา และเป็นประโยชน์แก่วงการศึกษา โดยเฉพาะด้านศิลปกรรมศาสตร์ต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้จัดลำดับตามสาระ ดังนี้ การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ลักษณะของเครื่องมือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ชั้นปีที่1-4 ที่กำลังศึกษาอยู่ใน 8 สาขาวิชาดังนี้ 1) สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์ 2) สาขาวิชาการออกแบบสื่อสาร 3) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา 4) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล 5) สาขาวิชานาฏศิลป์ 6) สาขาวิชาศิลปศึกษา 7) สาขาวิชาศิลปะการแสดง 8) สาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวนทั้งสิ้น 1,615 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ชั้นปีที่1-4 ที่กำลังศึกษาอยู่ใน 8 สาขาวิชา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ตามสูตรของยามาเน่ (Yamane. 1976: 886) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = .05$ จากนั้นจึงทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 381 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามคุณลักษณะนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้า บทความ เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของนิสิต
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตามแบบของไลเคิร์ต

3. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และ 2 มาสร้างแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อปรับแก้ในเรื่องความครอบคลุมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้

5. นำแบบสอบถามที่ปรับแก้ไขไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) รวมทั้งภาษาที่ใช้ แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอประธานและกรรมการควบคุมปริญญาโทอีกครั้ง

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิคร้อยละ 25 ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยใช้การทดสอบที (t-test) เลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปไว้ใช้เป็นแบบสอบถาม (Ferguson. 1981:180) จากนั้นหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach. 1984: 161) แบบสอบถามด้านความเป็นผู้นำ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .891 ด้านคุณธรรมจริยธรรม เท่ากับ .945 ด้านความคิดสร้างสรรค์ เท่ากับ .934 และด้านฐานทางวิชาการ เท่ากับ .911

7. เมื่อตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วนำเสนอต่อประธานและคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทเพื่อปรับปรุงแก้ไขพิจารณาให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ลักษณะของเครื่องมือ

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลทั่วไปของนิสิตระดับปริญญาตรีทุกชั้นปี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยสอบถามเกี่ยวกับ เพศ สาขาวิชา ภูมิภาค อาชีพของผู้ปกครอง ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ 18 ข้อ ด้านคุณธรรมจริยธรรม 15 ข้อ ด้านความคิดสร้างสรรค์ 13 ข้อและด้านฐานทางวิชาการ 14 ข้อ รวมทั้งหมด 60 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้มีการกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนดังนี้

5	หมายถึง	มีคุณลักษณะที่ปรากฏตามข้อความนั้น มากที่สุด
4	หมายถึง	มีคุณลักษณะที่ปรากฏตามข้อความนั้น มาก
3	หมายถึง	มีคุณลักษณะที่ปรากฏตามข้อความนั้น ปานกลาง
2	หมายถึง	มีคุณลักษณะที่ปรากฏตามข้อความนั้น น้อย
1	หมายถึง	มีคุณลักษณะที่ปรากฏตามข้อความนั้น น้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้
 ค่าคะแนนเฉลี่ยในช่วง 4.50 – 5.00 หมายถึง นิสิตมีคุณลักษณะในระดับมากที่สุด
 ค่าคะแนนเฉลี่ยในช่วง 3.50 – 4.49 หมายถึง นิสิตมีคุณลักษณะในระดับมาก
 ค่าคะแนนเฉลี่ยในช่วง 2.50 – 3.49 หมายถึง นิสิตมีคุณลักษณะในระดับปานกลาง
 ค่าคะแนนเฉลี่ยในช่วง 1.50 – 2.49 หมายถึง นิสิตมีคุณลักษณะในระดับน้อย
 ค่าคะแนนเฉลี่ยในช่วง 1.00 – 1.49 หมายถึง นิสิตมีคุณลักษณะในระดับน้อยที่สุด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ประสานงานกับอาจารย์และเจ้าหน้าที่เพื่อส่งแบบสอบถามไปยังนิสิตกลุ่มตัวอย่างแล้วทำการเก็บแบบสอบถามคืนในเวลาที่กำหนด
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามโดยการเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้วนำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามคุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยข้อ 1 ศึกษาคุณลักษณะในแต่ละด้านของนิสิตปริญญาตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยข้อ 2 เปรียบเทียบคุณลักษณะในแต่ละด้านของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามเพศ และภูมิกำเนิด ใช้การทดสอบที (t-test) ส่วนตัวแปร สาขาวิชา และอาชีพผู้ปกครอง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way Anova) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ทางสถิติดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าความถี่ (Frequency)

1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.3 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

1.4 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

2.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยทดสอบที (t-dependent sample)

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มโดยทดสอบที (t-test for independent sample) (Ferguson. 1981: 178)

3.2 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไปใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Analysis of Variance) และในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe 's Method) (Ferguson. 1981: 190, 308)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ สาขาวิชา ภูมิภาค และอาชีพของผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of squares)
MS	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean squares)
p	แทน	ความน่าจะเป็นที่สถิติที่ใช้ทดสอบจะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธสมมติฐาน
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การหาค่าความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การศึกษาคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามเพศ และภูมิภาค วิเคราะห์โดยการทดสอบที (t-test Independent) และจำแนกตามสาขาวิชา และอาชีพของผู้ปกครอง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way analysis of variance) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการใช้การหาค่าความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและค่าร้อยละของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน (คน) n = 381	ร้อยละ
1.เพศ		
1.1 ชาย	149	39.10
1.2 หญิง	232	60.90
รวม	381	100.00
2.สาขาวิชา		
2.1 สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์	17	4.50
2.2 สาขาวิชาการออกแบบสื่อสาร	11	2.90
2.3 สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา	30	7.90
2.4 สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล	45	11.80
2.5 สาขาวิชานาฏศิลป์	108	28.30
2.6 สาขาวิชาศิลปศึกษา	42	11.00
2.7 สาขาวิชาศิลปะการแสดง	95	24.90
2.8 สาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์	33	8.70
รวม	381	100.00

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน (คน) n = 381	ร้อยละ
ภูมิลำเนา		
กรุงเทพฯและปริมณฑล	205	53.80
ต่างจังหวัด	176	46.20
รวม	381	100.00
อาชีพของผู้ปกครอง		
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	86	22.60
พนักงานหน่วยงานเอกชน	87	22.80
ธุรกิจส่วนตัว	102	26.80
ค้าขาย	49	12.90
อาชีพอิสระ	42	11.00
อาชีพอื่น ๆ	15	3.90
รวม	381	100.00

จากตาราง 1 แสดงว่านิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 381 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 60.90 รองลงมาคือเพศชาย จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 39.10 กำลังศึกษาอยู่ในสาขาวิชาสาขาวิชานาฏศิลป์ จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 28.30 รองลงมาคือ สาขาวิชาศิลปะการแสดง สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล สาขาวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปะ จินตทัศน์ สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์ และสาขาวิชาการ ออกแบบสื่อสารจำนวน 95, 45, 42, 33, 30, 17 และ 11 คน ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 24.90, 11.80, 11.00, 8.70, 7.90, 4.50 และ 2.90 ตามลำดับ มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 53.80 และต่างจังหวัด จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 46.20 ผู้ปกครอง ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 102 คิดเป็นร้อยละ 26.80 รองลงมาคือ พนักงานหน่วยงาน เอกชน ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ค้าขาย อาชีพอิสระ และอาชีพอื่น ๆ จำนวน 87, 86, 49, 42 และ 15 ตามลำดับ คิดเป็น ร้อยละ 22.80, 22.60, 12.90, 11.00 และ 3.90 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การศึกษาคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย(Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard deviation) ดังแสดงในตาราง 2 – 10

ตาราง 2 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ

คุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	นิสิต (n = 381)		
	\bar{X}	S.D	ระดับคุณลักษณะ
1. ด้านความเป็นผู้นำ	3.90	0.51	มาก
2. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.10	0.57	มาก
3. ด้านความคิดสร้างสรรค์	3.99	0.58	มาก
4. ด้านฐานทางวิชาการ	3.95	0.53	มาก

จากตาราง 2 แสดงว่านิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการอยู่ในระดับมาก

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ เป็นรายชื่อ

คุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ	นิสิต (n=381)		
	\bar{X}	S.D	ระดับ คุณลักษณะ
1. ข้าพเจ้ามีความรู้และประสบการณ์ในความเป็นผู้นำ	3.80	0.91	มาก
2. การประพฤติปฏิบัติของข้าพเจ้าเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้	3.80	0.71	มาก
3. ข้าพเจ้าสามารถโน้มน้าวหรือจูงใจให้ผู้อื่นมาทำงานร่วมกันได้	3.69	0.78	มาก
4. ข้าพเจ้ามีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนคณะอื่นๆ	3.78	0.80	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

คุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ	นิสิต (n=381)		
	\bar{X}	S.D	ระดับ คุณลักษณะ
5. ข้าพเจ้าสามารถชี้แจงให้ผู้ร่วมงานทราบวิธีการปฏิบัติงานได้	3.79	0.81	มาก
6. ข้าพเจ้ารับฟังข้อคิดและข้อเสนอแนะต่างๆ จากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง	3.94	0.84	มาก
7. ข้าพเจ้ามีความคิดรอบคอบในการตัดสินใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.80	0.78	มาก
8. ข้าพเจ้าตื่นตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่ๆ และสามารถปรับตัวได้	3.87	0.84	มาก
9. ข้าพเจ้ามีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและการแก้ไข	4.07	0.89	มาก
10. ข้าพเจ้าสามารถแก้ปัญหาในงานที่ทำได้	3.94	0.77	มาก
11. ข้าพเจ้าสามารถตัดสินใจเพื่อให้งานสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย	3.92	0.82	มาก
12. ข้าพเจ้าสามารถร่วมรับผิดชอบกับงานที่ได้รับมอบหมาย	3.96	0.80	มาก
13. ข้าพเจ้าทำหน้าที่เป็นผู้นำในการสนับสนุนงานกิจกรรมการศึกษา	3.88	0.88	มาก
14. ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นในตนเอง	3.83	0.87	มาก
15. ข้าพเจ้ารู้จักความประนีประนอม และมีความยืดหยุ่นในสถานการณ์ที่เหมาะสม	3.92	0.84	มาก
16. ข้าพเจ้าสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.02	0.84	มาก
17. ข้าพเจ้าให้เสรีภาพแก่ผู้ร่วมงานในการตัดสินใจ	4.06	0.79	มาก
18. ข้าพเจ้ามีการแสดงออกที่เหมาะสม ตามสถานการณ์	4.05	0.80	มาก
รวม	3.90	0.51	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่านิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นรายชื่อ

คุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านคุณธรรมจริยธรรม	นิสิต (n = 381)		
	\bar{X}	S.D	ระดับ คุณลักษณะ
1. ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน	4.13	0.82	มาก
2. ข้าพเจ้ามีจิตสำนึกต่อส่วนรวม	4.15	0.77	มาก
3. ข้าพเจ้าเห็นความสำคัญของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน	4.12	0.83	มาก
4. ข้าพเจ้ามีวินัยต่อตนเอง	4.05	0.81	มาก
5. ข้าพเจ้ารู้จักให้อภัย	4.18	0.82	มาก
6. ข้าพเจ้าให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลต่อผู้อื่น	4.21	0.82	มาก
7. ข้าพเจ้ามีความซื่อสัตย์ สุจริต	4.11	0.88	มาก
8. ข้าพเจ้าไม่ใช้กลวิธี หรือทุจริตในการสอบ	4.12	0.93	มาก
9. ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่มีความเที่ยงตรงในการแก้ไขปัญหา	4.00	0.75	มาก
10. ข้าพเจ้าปฏิบัติตามกาลเทศะ	4.07	0.75	มาก
11. ข้าพเจ้าใช้วาจาที่สุภาพต่ออาจารย์และเพื่อนนิสิต	4.04	0.81	มาก
12. ข้าพเจ้ามีความเคารพต่ออาจารย์และบุคลากรในคณะ	4.11	0.88	มาก
13. ข้าพเจ้ามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีทั้งเพื่อนร่วมคณะและต่างคณะ	4.07	0.83	มาก
14. ข้าพเจ้าสามารถปรับตัวได้เมื่อร่วมงานกับผู้อื่น	4.09	0.87	มาก
15. ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น	4.00	0.85	มาก
รวม	4.10	0.57	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่านิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความคิดสร้างสรรค์ เป็นรายชื่อ

คุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความคิดสร้างสรรค์	นิสิต (n=381)		
	\bar{X}	S.D	ระดับ คุณลักษณะ
1. ข้าพเจ้าเป็นผู้มีวิสัยทัศน์	4.11	0.82	มาก
2. ข้าพเจ้าสามารถมองเห็นปัญหาในระยะยาวได้	4.07	0.81	มาก
3. ข้าพเจ้าสามารถนำความรู้มาแก้ปัญหาได้	4.02	0.82	มาก
4. ข้าพเจ้ารู้จักการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ	3.94	0.85	มาก
5. ข้าพเจ้าเป็นผู้มีความเฉียบไวในการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า	3.94	0.87	มาก
6. ข้าพเจ้าได้รับการยอมรับจากอาจารย์เมื่อแสดงความคิดเห็นที่ แปลกใหม่	3.96	0.83	มาก
7. ข้าพเจ้ามีความคิดที่กว้างไกล (คิดนอกกรอบ)	3.89	0.86	มาก
8. ข้าพเจ้ารู้จักใช้ความคิดที่ทันสมัย	3.93	0.82	มาก
9. ข้าพเจ้าสามารถจินตนาการในผลงานทางศิลปะได้ดี	4.02	0.84	มาก
10. ข้าพเจ้าสามารถคิดค้นงานศิลปะในรูปแบบใหม่	4.00	0.83	มาก
11. ข้าพเจ้ารู้จักการประยุกต์ทางด้านผลงานศิลปะ	4.02	0.84	มาก
12. ข้าพเจ้าสามารถแสดงความคิดเห็นที่ทันสมัยในการทำงาน ศิลปะ	3.97	0.83	มาก
13. ข้าพเจ้าสามารถใช้ความคิดที่แปลกใหม่มาประยุกต์กับการ สร้างสรรค์ผลงานได้อย่างเหมาะสม	4.06	0.84	มาก
รวม	3.99	0.58	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่านิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านฐานทางวิชาการ เป็นรายชื่อ

คุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านฐานทางวิชาการ	นิสิต (n=381)		
	\bar{X}	S.D	ระดับ คุณลักษณะ
1. ข้าพเจ้ามีทักษะเกี่ยวกับงานทางด้านศิลปะ	4.03	0.66	มาก
2. ข้าพเจ้ามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขอบข่ายของศิลปะ	3.97	0.71	มาก
3. ข้าพเจ้ามีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลป์	3.87	0.80	มาก
4. ข้าพเจ้ามีความรู้ความสามารถทางด้านทฤษฎีในสาขาวิชาที่เรียน	3.96	0.80	มาก
5. ข้าพเจ้ามีความรู้ความสามารถทางการปฏิบัติในสาขาวิชาที่เรียน	3.95	0.81	มาก
6. ข้าพเจ้าเป็นผู้มีความสามารถเรียนรู้งานได้อย่างรวดเร็ว	3.91	0.81	มาก
7. ข้าพเจ้าสามารถวางแผนงานได้อย่างเป็นระบบ	3.93	0.80	มาก
8. ข้าพเจ้าสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับการแสดงออกทางการสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างเหมาะสม	4.04	0.82	มาก
9. ข้าพเจ้ามีความสามารถในการใช้เครื่องมือสื่อสาร	4.06	0.79	มาก
10. ข้าพเจ้าสนใจใฝ่รู้ในทุกสาขาวิชาศิลปะ	4.04	0.79	มาก
11. ข้าพเจ้าสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม	4.03	0.81	มาก
12. ข้าพเจ้าสามารถถ่ายทอดความรู้ทางศิลปะได้อย่างเหมาะสม	3.94	0.81	มาก
13. ข้าพเจ้าสามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้	3.74	0.88	มาก
14. ข้าพเจ้าสามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการทำงานและเผยแพร่ผลงานได้	3.86	0.85	มาก
รวม	3.95	0.53	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่านิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะด้านฐานวิชาการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามเพศ

คุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	เพศ					
	ชาย (n = 149)			หญิง (n= 232)		
	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ
1. ด้านความเป็นผู้นำ	3.91	0.51	มาก	3.88	0.51	มาก
2. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.09	0.57	มาก	4.10	0.57	มาก
3. ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.03	0.58	มาก	3.97	0.58	มาก
4. ด้านฐานทางวิชาการ	3.99	0.56	มาก	3.93	0.51	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่านิสิตเพศชายและเพศหญิง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการอยู่ในระดับมาก

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	คุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ											
	ด้านความเป็นผู้นำ			ด้านคุณธรรมจริยธรรม			ด้านความคิดสร้างสรรค์			ด้านฐานทางวิชาการ		
	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ
1.สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์	3.76	0.46	มาก	4.01	0.68	มาก	3.80	0.68	มาก	3.73	0.57	มาก
2.สาขาวิชาการออกแบบสื่อสาร	3.91	0.62	มาก	4.21	0.77	มาก	3.96	0.79	มาก	3.95	0.51	มาก
3. สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา	3.52	0.44	มาก	3.60	0.52	มาก	3.57	0.49	มาก	3.55	0.44	มาก
4. สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล	4.08	0.38	มาก	4.26	0.38	มาก	4.18	0.40	มาก	4.23	0.40	มาก
5. สาขาวิชานาฏศิลป์	4.15	0.53	มาก	4.32	0.47	มาก	4.22	0.57	มาก	4.11	0.56	มาก
6.สาขาวิชาศิลปศึกษา	3.56	0.39	มาก	3.76	0.55	มาก	3.57	0.44	มาก	3.49	0.38	ปานกลาง
7.สาขาวิชาศิลปะการแสดง	4.00	0.38	มาก	4.32	0.39	มาก	4.20	0.45	มาก	4.09	0.43	มาก
8.สาขาวิชาศิลปะจันททัศน์	3.37	0.22	ปานกลาง	3.42	0.37	ปานกลาง	3.44	0.29	ปานกลาง	3.72	0.39	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่านิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เกือบทุกสาขาวิชา มีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ยกเว้นสาขาวิชาศิลปะจันททัศน์มีคุณลักษณะด้านเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านฐานทางวิชาการอยู่ในระดับมาก

ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามภูมิลำเนา

คุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กรุงเทพฯและปริมณฑล			ต่างจังหวัด		
	n = 205			n= 176		
	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ
1. ด้านความเป็นผู้นำ	3.94	0.48	มาก	3.85	0.54	มาก
2. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.16	0.52	มาก	4.03	0.61	มาก
3. ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.05	0.56	มาก	3.92	0.59	มาก
4. ด้านฐานทางวิชาการ	4.00	0.50	มาก	3.90	0.56	มาก

จากตาราง 9 แสดงว่านิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯและปริมณฑล และต่างจังหวัด มีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการอยู่ในระดับมาก

ตาราง 10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

อาชีพของผู้ปกครอง	คุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ											
	ด้านความเป็นผู้นำ			ด้านคุณธรรมจริยธรรม			ด้านความคิดสร้างสรรค์			ด้านฐานทางวิชาการ		
	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ
1.ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3.87	.50	มาก	4.06	.58	มาก	3.96	.57	มาก	3.98	.50	มาก
2.พนักงานหน่วยงานเอกชน	3.97	.43	มาก	4.12	.51	มาก	4.09	.57	มาก	4.04	.48	มาก
3.ธุรกิจส่วนตัว	3.85	.51	มาก	4.09	.58	มาก	3.99	.57	มาก	3.94	.56	มาก
4.ค้าขาย	3.87	.53	มาก	4.06	.57	มาก	3.86	.60	มาก	3.86	.52	มาก
5.อาชีพอิสระ	3.97	.63	มาก	4.21	.62	มาก	4.06	.62	มาก	3.96	.58	มาก
6.อาชีพอื่นๆ	3.86	.57	มาก	4.01	.58	มาก	3.94	.50	มาก	3.68	.53	มาก

จากตาราง 10 แสดงว่านิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกันมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จำแนกเพศ สาขาวิชา ภูมิภาค และอาชีพของผู้ปกครองดังแสดงในตาราง 11 – 18

ตาราง 11 เปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามเพศ

คุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	เพศ				t	p
	ชาย (n = 149)		หญิง (n= 232)			
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
1. ด้านความเป็นผู้นำ	3.91	0.51	3.88	0.51	0.56	.574
2. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.09	0.57	4.10	0.57	0.17	.865
3. ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.03	0.58	3.97	0.58	1.02	.309
4. ด้านฐานทางวิชาการ	3.99	0.56	3.93	0.51	1.17	.242

จากตาราง 11 แสดงว่านิสิตเพศชายและเพศหญิง มีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 เปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามสาขาวิชา

คุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านความเป็นผู้นำ	ระหว่างกลุ่ม	7	27.750	3.964	21.02	.001
	ภายในกลุ่ม	373	70.354	0.189		
	รวม	380	98.104			
2. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	7	38.762	5.537	24.92	.001
	ภายในกลุ่ม	373	82.887	.222		
	รวม	380	121.649			
3. ด้านความคิดสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	7	35.080	5.011	20.29	.001
	ภายในกลุ่ม	373	92.150	.247		
	รวม	380	127.230			
4. ด้านฐานทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	7	24.466	3.495	15.91	.001
	ภายในกลุ่ม	373	81.941	.220		
	รวม	380	106.407			

จากตาราง 12 แสดงว่านิสิตที่เรียนในสาขาวิชาต่างก็มีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) ดังตาราง 13 -16

ตาราง 13 การทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ จำแนกตามสาขาวิชา เป็นรายคู่

กลุ่มสาขาวิชา	\bar{X}	1.ออกแบบทัศนศิลป์	2.ออกแบบสื่อสาร	3.ดุริยางคศึกษา	4.ดุริยางคสากล	5.นาฏศิลป์	6.ศิลปศึกษา	7.ศิลปะการแสดง	8.ศิลปะจินตทัศน์
		3.76	3.91	3.52	4.08	4.15	3.56	4.00	3.37
1. การออกแบบทัศนศิลป์	3.76								
2. การออกแบบสื่อสาร	3.91								
3. ดุริยางคศาสตร์ศึกษา	3.52				*	*		*	
4. ดุริยางคศาสตร์สากล	4.08						*		*
5. นาฏศิลป์	4.15						*		*
6. ศิลปศึกษา	3.56							*	
7. ศิลปะการแสดง	4.00								*
8. ศิลปะจินตทัศน์	3.37								

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงว่า นิสิตสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษามีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำแตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล สาขาวิชานาฏศิลป์ และสาขาวิชาศิลปะการแสดง

นิสิตสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากลมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำแตกต่างกับสาขาวิชาศิลปศึกษา และสาขาวิชาศิลปะจิตรกรรม

นิสิตสาขาวิชานาฏศิลป์มีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำแตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษา และสาขาวิชาศิลปะจิตรกรรม

นิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษามีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำแตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาศิลปะการแสดง

และนิสิตสาขาวิชาศิลปะการแสดงมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำแตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาศิลปะจิตรกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 14 การทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามสาขาวิชา เป็นรายคู่

กลุ่มสาขาวิชา	\bar{X}	1.ออกแบบทัศนศิลป์	2.ออกแบบสื่อสาร	3.ดุริยางคฯศึกษา	4.ดุริยางคฯสากล	5.นาฏศิลป์	6.ศิลปศึกษา	7.ศิลปะการแสดง	8.ศิลปะจินตทัศน์
		4.01	4.21	3.60	4.26	4.32	3.76	4.32	3.42
1. การออกแบบทัศนศิลป์	4.01								*
2. การออกแบบสื่อสาร	4.21								*
3. ดุริยางคศาสตร์ศึกษา	3.60				*	*		*	
4. ดุริยางคศาสตร์สากล	4.26						*		*
5. นาฏศิลป์	4.32						*		*
6. ศิลปศึกษา	3.76							*	
7. ศิลปะการแสดง	4.32								*
8. ศิลปะจินตทัศน์	3.42								

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่า นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาสาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์

นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาการออกแบบสื่อสารมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์

นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษามีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล สาขาวิชานาฏศิลป์ และสาขาวิชาศิลปะการแสดง

นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากลมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษา และสาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์

นิสิตที่เรียนในสาขาวิชานาฏศิลป์มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษา และสาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์

นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษามีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาศิลปะการแสดง

และนิสิตที่เรียนในสาขาวิชาศิลปะการแสดงมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 15 การทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความคิดสร้างสรรค์ จำแนกตามสาขาวิชา เป็นรายคู่

กลุ่มสาขาวิชา	\bar{X}	1.ออกแบบทัศนศิลป์	2.ออกแบบสื่อสาร	3.ดุริยางคศึกษา	4.ดุริยางคศาสตร์สากล	5.นาฏศิลป์	6.ศิลปศึกษา	7.ศิลปะการแสดง	8.ศิลปะจินตทัศน์
		3.80	3.96	3.57	4.18	4.22	3.57	4.20	3.44
1. การออกแบบทัศนศิลป์	3.80								
2. การออกแบบสื่อสาร	3.96								
3. ดุริยางคศาสตร์ศึกษา	3.57				*	*		*	
4. ดุริยางคศาสตร์สากล	4.18						*		*
5. นาฏศิลป์	4.22						*		*
6. ศิลปศึกษา	3.57							*	
7. ศิลปะการแสดง	4.20								*
8. ศิลปะจินตทัศน์	3.44								

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 แสดงว่า นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษามีคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล สาขาวิชานาฏศิลป์ และสาขาวิชาศิลปะการแสดง

นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากลมีคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษา และสาขาวิชาศิลปะจิตรกรรม

นิสิตที่เรียนในสาขาวิชานาฏศิลป์มีคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษา และสาขาวิชาศิลปะจิตรกรรม

นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษามีคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาศิลปะการแสดง

และนิสิตที่เรียนในสาขาวิชาศิลปะการแสดงมีคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาศิลปะจิตรกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 16 การทดสอบค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามสาขาวิชา เป็นรายคู่

กลุ่มสาขาวิชา	\bar{X}	1.ออกแบบทัศนศิลป์	2.ออกแบบสื่อสาร	3.ดุริยางคศึกษา	4.ดุริยางคศาสตร์สากล	5.นาฏศิลป์	6.ศิลปศึกษา	7.ศิลปะการแสดง	8.ศิลปะจินตทัศน์
		3.73	3.95	3.55	4.23	4.11	3.49	4.09	3.72
1. การออกแบบทัศนศิลป์	3.73				*				
2. การออกแบบสื่อสาร	3.95								
3. ดุริยางคศาสตร์ศึกษา	3.55				*	*		*	
4. ดุริยางคศาสตร์สากล	4.23					*			*
5. นาฏศิลป์	4.11					*			*
6. ศิลปศึกษา	3.49						*		
7. ศิลปะการแสดง	4.09								*
8. ศิลปะจินตทัศน์	3.72								

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงว่า นิสิตที่เรียนสาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์มีคุณลักษณะด้านฐานทางวิชาการแตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล

นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษามีคุณลักษณะด้านฐานทางวิชาการแตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล สาขาวิชานาฏศิลป์ และสาขาวิชาศิลปะการแสดง

นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากลมีคุณลักษณะด้านฐานทางวิชาการแตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษา และสาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์

นิสิตที่เรียนในสาขาวิชานาฏศิลป์มีคุณลักษณะด้านฐานทางวิชาการแตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษา และสาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์

นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษามีคุณลักษณะด้านฐานทางวิชาการแตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาศิลปะการแสดง

และนิสิตที่เรียนในสาขาวิชาศิลปะการแสดงมีคุณลักษณะด้านฐานทางวิชาการแตกต่างกับนิสิตสาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 17 เปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามภูมิภาค

คุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	ภูมิภาค				t	p
	กรุงเทพฯและ ปริมณฑล (n = 205)		ต่างจังหวัด (n= 176)			
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
1. ด้านความเป็นผู้นำ	3.94	0.48	3.85	0.54	1.79	.074
2. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.16	0.52	4.03	0.61	2.19	.030
3. ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.05	0.56	3.92	0.59	2.18	.030
4. ด้านฐานทางวิชาการ	4.00	0.50	3.90	0.56	1.79	.074

จากตาราง 17 แสดงว่านิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลกับนิสิตที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัดมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความคิดสร้างสรรค์ แตกต่างกัน ส่วนคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ และด้านฐานทางวิชาการไม่พบว่าแตกต่างกัน

ตาราง 18 เปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

คุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านความเป็นผู้นำ	ระหว่างกลุ่ม	5	0.989	0.198	0.76	.576
	ภายในกลุ่ม	375	97.115	0.259		
	รวม	380	98.104			
2. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	5	0.854	0.171	0.53	.753
	ภายในกลุ่ม	375	120.794	0.322		
	รวม	380	121.648			
3. ด้านความคิดสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	5	1.944	0.389	1.16	.326
	ภายในกลุ่ม	375	125.286	0.334		
	รวม	380	127.230			
4. ด้านฐานทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	5	2.296	0.459	1.65	.145
	ภายในกลุ่ม	375	104.111	0.278		
	รวม	380	106.407			

จากตาราง 18 แสดงว่านิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพแตกต่างกันมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ สาขาวิชา ภูมิภาค และอาชีพของผู้ปกครอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1 – 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวนทั้งสิ้น 381 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งง่าย (Simple Random Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ แบบสอบถามแต่ละด้านมีค่าความเชื่อมั่น ดังนี้ ด้านความเป็นผู้นำ เท่ากับ .891 ด้านคุณธรรมจริยธรรม เท่ากับ .945 ด้านความคิดสร้างสรรค์ เท่ากับ .934 และด้านฐานทางวิชาการ เท่ากับ .911

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. การศึกษาคุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามเพศ และภูมิภาค โดยการทดสอบที (t-test) แบบ Independent จำแนกตามสาขาวิชา และอาชีพของผู้ปกครอง โดยใช้การหาค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของ เชฟเฟ่ (Scheffe's Method)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาคูณลักษณะนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 4 ด้าน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการอยู่ในระดับมาก
2. นิสิตเพศชายและเพศหญิงมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการไม่แตกต่างกัน
3. นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาต่างกัันมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลกับต่างจังหวัดมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความเป็นผู้นำ และด้านฐานทางวิชาการไม่พบว่าแตกต่างกัน
5. นิสิตที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกัันมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลการวิจัยตามข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัย และสมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการศึกษาคูณลักษณะนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ ซึ่งพบว่าอยู่ในระดับมาก นำเสนอการอภิปรายผลเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านความเป็นผู้นำ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มุ่งเน้นให้นิสิตได้มีโอกาสในการแสดงออกซึ่งความสามารถในด้านศิลปะด้วยตนเองอย่างเต็มที่ ความรู้เกิดขึ้นจากการปฏิบัติมากกว่า การศึกษาค้นคว้าในเชิงทฤษฎี และลักษณะของรายวิชาต่างๆ มีความจำเป็นที่จะต้องแสวงหาความรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในการศึกษาชั้นปีที่ 4 ในภาคเรียนสุดท้ายมีการกำหนดในหลักสูตรว่านิสิตจะต้องสร้างสรรค์ผลงานจึงจะสามารถสำเร็จการศึกษา กระบวนการเรียนดังกล่าวจึงส่งผลทำให้นิสิตต้องดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง โดยทำการประสานงานทั้งภายในและภายนอกคณะศิลปกรรมศาสตร์ รวมถึงต้องใช้ทักษะในการสื่อสารและประสานงานกับบุคคล

อื่น ๆ เช่น เพื่อน อาจารย์ เจ้าหน้าที่ของคณะ และบุคคลภายนอก เพื่อช่วยให้การสร้างสรรค์ผลงานประสบความสำเร็จ ทักษะดังกล่าวจึงนำมาซึ่งการมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำที่อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับนโยบายในการผลิตบัณฑิตของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่มุ่งส่งเสริมให้นิสิตทุกหลักสูตร รวมทั้งนิสิตระดับปริญญาตรีต้องมีการสร้างสรรค์ผลงานเป็นของตนเองโดยผลงานดังกล่าวเป็นผลงานที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่นิสิตศึกษาอยู่ ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขส่วนหนึ่งในการสำเร็จการศึกษาของคณะศิลปกรรมศาสตร์ เพราะกระบวนการทำวิจัยนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องพึ่งตนเองสูงมาก ทั้งการแสวงหาความรู้ในเชิงทฤษฎี การติดต่อประสาน การโน้มน้าวเพื่อขอความร่วมมือจากบุคคลต่างๆ เพื่อให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วย กระบวนการดังกล่าวมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ผลักดันให้นิสิตมีความเป็นผู้นำอยู่ในระดับมาก (คณะศิลปกรรมศาสตร์. 2552: 4) นอกจากนี้บทบาทและหน้าที่หลักของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่ได้รับความคาดหวังจากมหาวิทยาลัยที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การเป็นผู้นำในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งนิสิตของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ก็ต้องดำเนินภารกิจดังกล่าวด้วย โดยเฉพาะการที่คณาจารย์มักจะเปิดโอกาสให้นิสิตได้มีโอกาสมีส่วนร่วมสำคัญในงานด้านศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย เช่น การเป็นตัวแทนในการแข่งขันด้านศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย การร่วมแสดงในกิจกรรมการรับน้องใหม่ของมหาวิทยาลัย เป็นต้น จึงส่งผลทำให้นิสิตได้มีโอกาสทำงานเป็นที่ร่วมกับเพื่อนนิสิตในคณะด้วยกันเอง และร่วมกับเพื่อนต่างคณะ การเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมดังกล่าวก็นับได้ว่ามีส่วนสำคัญที่ทำให้ได้แสดงออกด้านภาวะผู้นำอย่างสม่ำเสมอ (คณะศิลปกรรมศาสตร์. 2550: 15; คณะศิลปกรรมศาสตร์. 2554: ออนไลน์) ดังที่ สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2538: 144-145) ที่ได้กล่าวว่า การที่นิสิตได้มีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่นๆ ยิ่งทำในจำนวนครั้งที่มากก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้ และประสบการณ์ตรงจากการทำงาน สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานและสถานการณ์ต่างๆ ได้ เป็นการฝึกฝนการเป็นผู้ตามและผู้นำที่ดีให้กับนิสิต และวิเชียร วิทย์อุดม (2547: 419-420) ที่กล่าวว่า การสร้างผู้นำให้เกิดขึ้นในหน่วยงานนั้นเป็นสิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย เพื่อให้สมาชิกในองค์กรได้มีโอกาสร่วมทำงานที่หลากหลาย มีการหมุนเวียนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการได้มีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่นจะเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการพัฒนาที่ผู้นำให้เกิดขึ้นในองค์กรได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เลิศลักษณ์ วงศ์สุวรรณ (2553: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิตหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า นิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม เช่น กิจกรรมส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกสาธารณะเรื่องสิ่งแวดล้อม ผ่านทางผลงาน

ศิลปะ รวมถึงเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างศิลปิน เป็นสิ่งสำคัญที่ผลักดันให้นักศิลป์ได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับการเสียสละประโยชน์ของตนเองเพื่อผลประโยชน์ของส่วนร่วม มองเห็นความสำคัญของสิ่งที่อยู่รอบตัวว่าล้วนมีผลกระทบซึ่งกันและกันทั้งสิ้น นอกจากนี้แล้ว ยังมีกิจกรรมเกี่ยวกับการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมต่างๆ อีกจำนวนมากที่นิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้มีโอกาสในการเรียนรู้ เช่น การทำกิจกรรมของสาขาวิชาออกแบบทัศนศิลป์ที่ได้จัดโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (โครงการประยุกต์ศิลปะภาพพิมพ์ภายในศาลาการเปรียญของวัด) เพื่อให้นิสิตประยุกต์ใช้เทคนิคต่าง ๆ ของภาพพิมพ์และเป็นการสืบสานศิลปวัฒนธรรมการตกแต่งลวดลายไทยอันล้ำค่าสู่ท้องถิ่น รวมถึงการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยนิสิตจะได้เรียนรู้และศึกษาการทำงานด้านศิลปะที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเพิ่มเติมองค์ความรู้ใหม่เพื่อถ่ายทอดกลับสู่ชุมชน รวมถึงเป็นการปลูกจิตสำนึกด้านจริยธรรมให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ (คณะศิลปกรรมศาสตร์. 2554: ออนไลน์) การได้ทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม หรือเกี่ยวข้องกับศาสนาอยู่เป็นประจำล้วนแล้วแต่ส่งผลในการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ การที่นิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมากนั้น ยังเป็นไปตามนโยบายในการบริหารงานของคณะศิลปกรรมศาสตร์ด้านการผลิตบัณฑิต ที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพที่มีคุณธรรมจริยธรรมและมีจรรยาบรรณทางวิชาชีพ ด้วยนโยบายดังกล่าวจึงส่งผลให้กระบวนการจัดการเรียน การสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในรายวิชาต่างๆ จึงมุ่งเน้นให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม อย่างสม่ำเสมอ (คณะศิลปกรรมศาสตร์. 2552: 8; คณะศิลปกรรมศาสตร์. 2554: ออนไลน์) ดังที่ สุภาพ เครือเนตร (2542: 13-31) กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลในสังคมที่โน้มเอียงไปในทางที่เลื่อม เช่น มักง่าย ตามใจตนเอง ละเมิดกฎระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ เป็นเพราะว่า การจัดการศึกษามุ่งเน้นการแข่งขันทางวิชาการมากเกินไป การแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องจึงควรมุ่งเน้นในระบบการศึกษาเป็นสำคัญด้วย เช่น การให้นักศึกษามีโอกาสทำกิจกรรมทางสังคมให้มากเพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เพิ่มขึ้น และจรัส สุวรรณเวลา (2545: 15-19) ที่กล่าวว่า ปัญหา ทางสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ล้วนเกิดขึ้นมาจากระบบการศึกษาที่ขาดการมุ่งเน้นคุณธรรมจริยธรรม การสร้างบัณฑิตที่พึงประสงค์จะต้องเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษาด้วย การเปิดเวทีให้นักศึกษามีโอกาสทำกิจกรรมทางสังคมให้มากที่สุด อาจจะทำผ่านกิจกรรมการบริการทางสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญารัตน์ หาญสารกิจ (2551: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมากทำนองเดียวกับ พระมหาสุพิน ชินนะปัด (2546: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาคุณลักษณะของพระนักศึกษามหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย พบว่า พระนักศึกษามีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก และประไพภรณ์

วาสนาพงษ์ (2552: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพบว่า นิสิตมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านความคิดสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ลักษณะพื้นฐานของการเรียนด้านศิลปกรรมศาสตร์ที่ต้องอาศัยการคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนประกอบสำคัญในการเรียน ซึ่งการเรียนการสอนด้านนี้มีความแตกต่างจากคณะอื่นๆ ค่อนข้างมาก เพราะว่าองค์ความรู้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และไม่มีทฤษฎีที่ตายตัวสำหรับให้นักศึกษาได้ยึดถือดังเช่นสาขาวิชาอื่นๆ แต่ในทางตรงกันข้าม การเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาองค์ความรู้จะเป็นไปตามกระแสของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เช่น สาขาดนตรี ดังจะเห็นได้ว่าธรรมเนียมในการฟังดนตรีของตลาดจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งในช่วงเวลาเพียงไม่กี่ปีมานี้ ดนตรีแนวป๊อปเกาหลีได้รับความนิยมเป็นอย่างมากมากกว่าแนวญี่ปุ่นที่เพิ่งเข้ามาในประเทศไทยได้ไม่นาน เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่รวดเร็วดังกล่าวจึงส่งผลทำให้ธรรมชาติของผู้ที่เรียนในสาขาศิลปกรรมศาสตร์ต้องมีคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์อยู่ตลอดเวลา พร้อมทั้งจะคิดนอกกรอบเพื่อพัฒนางานด้านศิลปะอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังพบว่า นโยบายการบริหารงานด้านการผลิตบัณฑิต ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ยังเน้นความสำคัญกับการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต (คณะศิลปกรรมศาสตร์. 2552: 9) แสดงให้เห็นว่า ในระดับหลักสูตรก็ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีต่อการผลิตบัณฑิต ดังนั้นการผลิตบัณฑิตจึงมุ่งเน้นให้เกิดการสร้างคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์เป็นสำคัญจึงจะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพบว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์ ยังได้จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพนิสิตเพื่อพัฒนาคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์ เช่น กิจกรรมงานเสริมสร้างความคิดและพัฒนาศักยภาพทางวิชาชีพสู่ตลาดสี่สิ่งพิมพ์ เพื่อให้นิสิตพบกับเหล่าศิลปินคนดังในแวดวงสี่สิ่งพิมพ์ ELLE ที่จะมาถ่ายทอดเรื่องราวประสบการณ์ชีวิตจริงในแวดวงสี่สิ่งพิมพ์ในหัวข้อ “กว่าจะเป็นนิตยสารหัวนอก” พร้อมเปิดโลกและมุมมองของการทำคอลัมน์ การเลือกภาพสวย ๆ ตลอดจนเทคนิคการทำนิตยสาร (คณะศิลปกรรมศาสตร์. 2554: ออนไลน์) การที่นิสิตได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมที่สามารถกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์เป็นประจำ นับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้นิสิตมีคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก ดังที่ เดวิส (อารี พันธุ์มณี. 2547: 49; อ้างอิงจาก Davis. 1972) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญในการพัฒนาเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ในตัวผู้เรียน ที่เน้นว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นได้นั้นจะต้องได้รับการกระตุ้นอย่างถูกวิธี โดยเฉพาะเทคนิคและวิธีการสอนของอาจารย์ผู้สอนที่จะต้องเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางเพียงเท่านั้น แล้วปล่อยให้ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อาจจะผ่านการทำกิจกรรมก็ได้ ทำนองเดียวกับ สมิธ และ ฮิลเดรท (อารี พันธุ์มณี. 2547: 32; อ้างอิงจาก Smith; & Hildreth. 1971)

ที่ให้ความสำคัญกับบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยเน้นว่า การทำกิจกรรมของผู้เรียนมีส่วนสำคัญในการสร้างความคิดสร้างสรรค์มากกว่าการนั่งเรียนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น นอกจากนี้การที่ฝ่ายบริหารของคณะศิลปกรรมศาสตร์ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมที่ส่งผลทำให้นิสิตมีคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก และออสติน (กรกช อุตตวิริยะนุภาพ. 2540; อ้างอิงจาก Austin. 1996) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานว่า เปิดโอกาสให้นิสิตมีส่วนในการบริหารร่วมคิดร่วมสร้างเป็นการสร้าง เวทีการคิดสร้างสรรค์ให้แก่นิสิตได้แสดงออก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิมา ไหญ่ยิ่ง (2552: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า นักศึกษามีคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก และจารุณี คงเมือง (2555: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านฐานทางวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้มุ่งเน้นความสำคัญกับวิชาการในระดับสูงมาก โดยกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ของคณะว่า จะมุ่งสร้างเครือข่ายทางด้านวิชาการและงานวิจัยด้านศิลปกรรมกับองค์กรภาครัฐและเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประสานงานกับประเทศที่ลงนามความร่วมมือเพื่อจัดประชุมวิชาการระดับนานาชาติและยังกำหนดไว้ในนโยบายการบริหารงานด้านการบริการวิชาการว่าจะจัดให้มีศูนย์การประสานงานทางวิชาการและงานวิจัย (Research and Education Center) เพื่อสร้างเครือข่ายทางการศึกษาทั้งส่วนงานภายในมหาวิทยาลัย ส่วนงานภายนอก รวมถึงส่วนงานต่างประเทศตอบรับกับการขยายหลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงในระดับสากล (คณะศิลปกรรมศาสตร์. 2552: 10) แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะด้านฐานทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญที่คณะศิลปกรรมศาสตร์มุ่งเน้นมาตลอด ส่งผลให้นิสิตในระดับปริญญาตรีจะต้องทำการวิจัย ซึ่งเป็นผลงานวิชาการเพื่อเป็นเงื่อนไขในการจบการศึกษา ซึ่งการทำวิจัยให้ประสบความสำเร็จได้นั้น นิสิตจะต้องมีความพยายามในด้านวิชาการในระดับมาก ตั้งแต่การศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องอาศัยองค์ความรู้ทางวิชาการระดับสูง การลงพื้นที่จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการได้วิพากษ์ข้อมูลที่เก็บได้ในเชิงวิชาการ กระบวนการดังกล่าวนับได้ว่าสามารถส่งเสริมคุณลักษณะด้านฐานทางวิชาการของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้แล้วยังพบว่า ได้มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะนิสิตของคณะศิลปกรรมศาสตร์หลายอย่างที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านฐานทางวิชาการ เช่น กิจกรรมชม Fashion Presentation Show ในงานวันสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติและเป็นการเผยแพร่องค์

ความรู้ทางด้านการออกแบบแฟชั่นแก่ผู้สนใจ (คณะศิลปกรรมศาสตร์.2554: ออนไลน์) ซึ่งการที่ได้เป็นผู้ถ่ายทอดให้กับผู้อื่นย่อมแสดงว่า นิสิตจะต้องทำงานหนักด้านวิชาการมาก่อนจึงจะสามารถทำหน้าที่นี้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2542: 47) กล่าวว่า การพัฒนาองค์ความรู้ของนิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัยจะต้องอาศัยโครงสร้างทางการบริหารงานที่ให้ความสำคัญกับวิชาการ เช่น ผู้บริหารจะต้องกำหนดเป็นนโยบายหลักของหน่วยงานเพื่อให้ทุกคนตระหนักว่า ภารกิจด้านวิชาการเป็น ภารกิจหลัก การส่งเสริมให้นิสิตได้มีโอกาสเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แก่สังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญารัตน์ หาญสารกิจ (2551: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทร- วิโรฒตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะด้านฐานทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทาง วิชาการ จำแนกตามเพศ สาขาวิชา ภูมิภาค และอาชีพของผู้ปกครอง ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปราย ผลการวิจัย แยกตามตัวแปร ดังนี้

2.1 ผลการวิจัยพบว่านิสิตเพศชายและเพศหญิง มีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ด้าน คุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตาม สมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ อาจเป็นเพราะว่า ในการบริหารหลักสูตร หรือแม้แต่ต้นนโยบายในการ บริหารงาน ล้วนแล้วแต่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพอย่างถึงที่สุดทั้งในกลุ่มเพศชายและเพศ หญิง ไม่ได้มุ่งเน้นคุณลักษณะใดคุณลักษณะหนึ่งให้เกิดขึ้นเฉพาะเพศชายหรือเพศหญิงเท่านั้น ดังเช่น กิจกรรมในโครงการสัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำนิสิต ฝ่ายศึกษานิสิต ที่เปิดโอกาสให้ทั้งนิสิต เพศชายและหญิงได้มีโอกาสในการเข้าร่วมได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างผู้นำให้ เกิดขึ้นทั้งเพศหญิงและเพศชาย นอกจากนี้ในวงการศิลปะ ก็พบว่า การให้คุณค่ากับผลงานของ ศิลปิน ของผู้บริโภคในตลาด ไม่ว่าจะเป็น ดนตรี แฟชั่น หรือภาพวาด ล้วนแต่พบว่า ผู้บริโภคไม่ได้ให้ ความสนใจเกี่ยวกับเพศของศิลปิน แต่จะให้คุณค่าในตัวเองมากกว่า และสภาพสังคมในปัจจุบันมี ลักษณะของการเป็นสังคมเปิดเพิ่มมากขึ้น โอกาสในการศึกษาและความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การ งานระหว่างเพศหญิงและเพศชายได้เปิดให้มีการแข่งขันกันอย่างเสรี โดยใช้ความสามารถเป็นตัว ตัดสินความสำเร็จที่จะเกิดขึ้น ดังที่ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้ ระบุไว้ในมาตรา 10 มีเนื้อหาโดยสรุปว่า การจัดการศึกษาจะต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการได้รับการศึกษาและดังที่ สำเนา ขจรศิลป์ (2538: 79) กล่าวว่า นักศึกษาที่ได้รับอิทธิพลจาก การอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน จะมีผลต่อความคิด ค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมของนักศึกษา ซึ่งนักศึกษาได้พยายามปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และบริบทของสถาบัน การศึกษา จึงทำ

ให้นักศึกษามีทัศนคติหรือความคิดที่คล้ายคลึงกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของธิตติยา จตุวงศ์ (2546:84) ที่ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะนิสัยของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพบว่า นิสิตเพศชาย กับเพศหญิงมีคุณลักษณะนิสัยของคณะศึกษาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน และเลิศลักษณ์ วงศ์สุวรรณ (2553: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิตหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตเพศชายและเพศหญิงมีคุณลักษณะของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่เรียนในสาขาวิชาแตกต่างกันมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ แตกต่างกันไป ตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนในแต่ละสาขาวิชา ของคณะศิลปกรรมศาสตร์มีจุดเน้นที่แตกต่างกันออกไป มีกิจกรรมระหว่างการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาแต่ละคนได้แสดงออกไม่เท่ากัน ดังเช่น ในสาขาวิชาศิลปศึกษา ซึ่งมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ปลูกฝังให้นักศึกษามีคุณลักษณะของความเป็นครูควบคู่ไปกับคุณลักษณะของศิลปิน อาจจะทำให้มีการจัดการเรียนการสอน บรรยากาศในการเรียนที่ทำให้ นิสิตแสดงออกได้น้อยกว่า นิสิตในสาขาวิชานาฏศิลป์ที่มีบรรยากาศในการแสดงออกมากกว่า เนื่องจากมีกิจกรรมของคณะ มหาวิทยาลัยหลายอย่างที่ ต้องการให้นิสิตสาขาวิชานาฏศิลป์ได้มีส่วนร่วม ดังที่ ธิดารัตน์ บุญนุช (2525: 264) กล่าวว่า นักศึกษาแต่ละสาขาวิชา มีเอกลักษณ์ของตนเอง สถาบันอุดมศึกษาต้องดูแลเอาใจใส่ในสภาพที่เขามีความเป็นเอกลักษณ์เช่นนั้น โดยการจัดบรรยากาศในมหาวิทยาลัยในสภาพ ที่ช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองได้เต็มที่ แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยของกัญญารัตน์ หาญสาริกิจ (2551: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามเกณฑ์ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่า นิสิตที่ศึกษาต่างกลุ่มวิชา ก็มีทัศนคติต่อคุณลักษณะของนิสิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความคิดสร้างสรรค์ แตกต่างกับ นิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สภาพแวดล้อมทางสังคมของกรุงเทพฯ และปริมณฑล มีความแตกต่างจากต่างจังหวัดค่อนข้างมาก โดยที่ประชาชนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จะมีโอกาสในการสร้างสรรค์ทางสังคมมากกว่าประชาชนในต่างจังหวัด จึงส่งผลทำให้ การแสดงออกทางด้านคุณธรรมจริยธรรม และความคิดสร้างสรรค์ มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมาก ซึ่ง สอดคล้องกับเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2545: 45-48) เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ รูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย ที่ได้อธิบายว่า ความแตกต่างทางด้านสังคมและการจัดการศึกษาระหว่างในสังคมเมืองกับสังคมชนบทในต่างจังหวัดมีความแตกต่างกันมาก

การพัฒนาบัณฑิตจะต้องให้ความสำคัญกับความแตกต่างทางสังคมให้มากถึงจะทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางที่เหมาะสม โดยเฉพาะในสังคมเมืองจะเห็นได้ชัดว่าการจัดการเรียนการสอนเริ่มมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์มากกว่าในต่างจังหวัด สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย ที่จัดทำโดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ที่สรุปว่า การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยมีความยากลำบากในการปฏิบัติมาก เพราะความแตกต่างระหว่างสังคมเมืองกับสังคมชนบทที่มีความแตกต่างกันในด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในสังคมเมืองนั้นประชาชนมีแนวโน้มที่จะมีความตื่นตัวทางสังคม และมีความคิดสร้างสรรค์มากกว่าในชนบท สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐมน ปัญญาวัชร (2550: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาคุณลักษณะด้านจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ พบว่านักศึกษาที่มีภูมิฐานะแตกต่างกัน มีคุณลักษณะด้านจริยธรรมแตกต่างกัน

แต่อย่างไรก็ตามด้านความเป็นผู้นำ และด้านฐานทางวิชาการไม่พบว่าแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คุณลักษณะทั้ง 2 ด้าน เป็นสิ่งที่ได้รับการพัฒนาระหว่างการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระหว่างที่นิสิตได้ทำการศึกษา ดังจะเห็นได้ว่า กิจกรรมของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้มุ่งเน้นให้นิสิตส่วนใหญ่ได้มีโอกาสในการแสดงออกซึ่งความรู้ ความสามารถอย่างต่อเนื่องผ่านกิจกรรมต่างๆ เป็นจำนวนมาก จึงทำให้นิสิตได้มีโอกาสฝึกฝนการติดต่อ ประสานงานการทำงานร่วมกับผู้อื่น อยู่อย่างสม่ำเสมอ จึงส่งผลสำคัญให้คุณลักษณะด้านผู้นำและด้านฐานทางวิชาการของนิสิตในเมืองกับต่างจังหวัดไม่แตกต่างกันดังที่ อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2552: 8 - 9) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยนั้นมุ่งเน้นให้นักศึกษามีความเข้มข้นทางวิชาการค่อนข้างมาก ทำให้นักเรียนจากต่างจังหวัดเมื่อเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยแล้วจะต้องเรียนหนักมากเพื่อเป็นการปรับตัว จากแนวคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาระหว่างการเรียนในมหาวิทยาลัยทำให้นักศึกษาในเมืองกับต่างจังหวัดมีความเข้มแข็งทางวิชาการไม่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความขยันหมั่นเพียรของนักศึกษาเองแต่อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของธิตยา จตุวงศ์ (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการศึกษาคุณลักษณะนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่านิสิต ที่มีภูมิฐานะอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีคุณลักษณะของนักศึกษาแตกต่างกัน

2.4 ผลการวิจัยพบว่านิสิตที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพแตกต่างกันมีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยนั้นจะต้องอาศัยศักยภาพในการแสวงหาความรู้การเรียนรู้ด้วยตัวของนิสิตเองเป็นสำคัญ การที่จะพัฒนาคุณลักษณะของการเป็นนิสิตคณะศิลปกรรมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านฐานทางวิชาการ จะต้องอาศัยศักยภาพของบุคคลเป็นหลัก ซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องกับ

อาชีพของผู้ปกครองใดๆ ทั้งสิ้น การจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่ถือว่าเป็นกระบวนการถ่ายทอดคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยหลักนั้นโดยตรง ก็ไม่ได้เลือกปฏิบัติกับนิสิตที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยเฉพาะเท่านั้น แต่เป็นการปฏิบัติกับนิสิตทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยความเสมอภาค การได้มีโอกาสแสดงออกซึ่งความสามารถทางด้านศิลปะของนิสิตก็เป็นไปอย่างเปิดกว้างโดยมุ่งเน้นให้นิสิตที่มีความสามารถได้แสดงออกอย่างเท่าเทียมกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงไม่พบว่านิสิตที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพแตกต่างกันจะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 ที่กำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาว่าจะต้องจัดให้กับบุคคลอย่างเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติ และดังที่สุวรรณี คำมั่น และคณะ (2551) กล่าวว่า การพัฒนาประเทศให้มีความยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนมนุษย์เป็นอันดับแรก โดยไม่แบ่งแยกและไม่เลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะในประเด็นทางการศึกษาจะต้องให้การศึกษ้อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติว่านิสิตคนนั้นมีพื้นฐานทางสังคมเป็นเช่นไร แต่หากได้เข้ามาเรียนแล้วจะต้องให้บริการทางการศึกษาอย่างไม่เลือกปฏิบัติ แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยของธิดิยา จตุวงศ์ (2546: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษา ลักษณะของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่านิสิตที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีลักษณะของนักศึกษาแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาคุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านความเป็นผู้นำ จากผลการศึกษาพบว่า นิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะด้านนี้อยู่ในระดับมาก เพื่อให้นิสิตได้มีคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำเพิ่มมากขึ้น คณะศิลปกรรมศาสตร์ ควรจัดกิจกรรมการออกค่ายอาสาพัฒนา ในแต่ละสาขาวิชา และกิจกรรมการจัดการเรียนรู้สู่ผู้นำของคณิสิต นอกจากนี้ อาจมีการสอดแทรกค่านิยมในการใช้เวลาว่างให้ประโยชน์ต่อสังคมควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน
2. ด้านคุณธรรมจริยธรรมจากผลการศึกษาพบว่า นิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะด้านนี้อยู่ในระดับมาก เพื่อให้นิสิตได้มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น คณะศิลปกรรมศาสตร์ ควรจัดกิจกรรมการพัฒนาในโครงการทำดีเพื่อพ่ออยู่หัว โครงการจิตอาสา และโครงการที่พิจารณาเห็นว่าเป็นการปลูกฝังให้นิสิตมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

3. ด้านความคิดสร้างสรรค์ จากผลการศึกษาพบว่า นิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะด้านนี้อยู่ในระดับมาก เพื่อให้บัณฑิตได้มีคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น คณะศิลปกรรมศาสตร์ ควรจัดกิจกรรมมุ่งเน้นให้บัณฑิตได้มีโอกาสในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีความแปลกใหม่จากที่เคยปฏิบัติ และนิสิตสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการเข้าร่วมเข้าชมผลงานทางด้านความคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ เช่น ผลงานการออกแบบของนิสิตวิชาเอกออกแบบแฟชั่น คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กับการพัฒนากระบวนการด้านความคิดสร้างสรรค์ จากการพัฒนาภูมิปัญญาของไทย ภายใต้แนวความคิด WISDOM FROM CULTURE ถ่ายทอดเป็นเครื่องแต่งกายที่ส่งเสริมภูมิปัญญาล้ำค่าของไทยสู่สากล ผลงานการออกแบบของนิสิตวิชาเอกออกแบบเครื่องประดับ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยได้รับแรงบันดาลใจจากการท่องเที่ยวอารยธรรม ในดินแดนเอเชียอาคเนย์ ที่เปี่ยมไปด้วยสีสันวัฒนธรรม และถ่ายทอดความประทับใจสู่คอลเล็กชั่นเครื่องประดับเสมือนการบันทึกความทรงจำและเรื่องราวที่งดงามจากการเดินทางในดินแดนนี้ และผลงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์นิพนธ์ของนิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาวิชานาฏศิลป์ ในการแสดงศักยภาพของการเติบโตทางความคิดบนโลกแห่งการเรียนรู้ที่ไม่เคยหยุดนิ่ง เป็นต้น

4. ด้านฐานทางวิชาการจากผลการศึกษาพบว่า นิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีคุณลักษณะด้านนี้อยู่ในระดับมาก เพื่อให้บัณฑิตได้มีคุณลักษณะด้านฐานทางวิชาการเพิ่มมากขึ้น คณะศิลปกรรมศาสตร์ ควรจัดหลักสูตรที่ให้นิสิตได้รับการพัฒนาด้านการใช้ภาษาและการสื่อสาร นอกจากนี้ ในการจัดการเรียนการสอนควรที่จะผสมผสานการใช้ภาษาอังกฤษร่วมด้วย และอีกแนวทางหนึ่งคือ การจัดฝึกอบรมทางด้านภาษาต่างประเทศให้กับนิสิตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้นิสิตมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะของนิสิตทั้งในมหาวิทยาลัยภาครัฐและเอกชน เพื่อทราบถึงคุณลักษณะของนิสิตและนำมาเป็นแนวทางปรับปรุง แก้ไข เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตในอนาคต เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและวางแนวทางในการสร้างโครงสร้างทางการศึกษาให้ตรงกับความต้องการทางสังคมและทันยุคสมัย
3. ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะของนิสิต ให้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมต่างๆของกิจกรรม เพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ด้านดีมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : คุรุสภา
- กนกวรรณ วิวัฒน์ธนิษฐ. (2545). การศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรกช อุตตวิริยะนภาพ. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิตินักศึกษากับการพัฒนาตนเองของนิตินักศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผลผลิต บัณฑิต และกระบวนการ. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- (2541). กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความ เป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- กวี วงศ์พุ่ม. (2550). ภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาวิสัยทัศน์นักบริหาร.
- กองแผนงาน. (2542). แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2545). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: ฝ่ายแผนและพัฒนา กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กองวัฒนธรรม, กรมการศาสนา. (2521). เรื่องวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กัญญารัตน์ หาญสาริกิจ. (2551). คุณลักษณะของนิตินมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กัจจ สุนพงษ์ศรี. (2554). ศิลปะสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กำชัย จงจักรพันธ์. (2545). รวบรวมความกรณีศึกษา จากประสบการณ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมงานกิจกรรมนิตินักศึกษากับการผลิตบัณฑิตที่พึงประสงค์ 4 กันยายน 2545. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาระบบบริหาร.
- กิติ ตย์คานนท์. (2543). เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: เปลวอักษร.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2539). ศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21: แนวคิดปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: ชัคเชลมีเดีย.

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). *มหาวิทยาลัยที่ทางแยก: จุดประกายวิสัยทัศน์อุดมศึกษาไทยในอนาคต*. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมีเดีย.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. (2542). *พัฒนาการศึกษาแท้ และแฟ้มพัฒนางาน การพัฒนาการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- โกสินทร์ รังสยาพันธ์. (2540). *ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- ขวัญฤดี ขำซ่อมลัดต์. (2542). *การศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คณะศิลปกรรมศาสตร์. (2552). *รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีการศึกษา 2552*. คณะศิลปกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2550). *ต้อนรับนิสิตใหม่ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2550*. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2554). *ข่าวสารและกิจกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์*. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2554, จาก <http://fofa.swu.ac.th/index.php?p=news>
- จันทิมา ไหญ่ยิ่ง. (2552). *การศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปปะนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จรัส สุวรรณเวลา. (2545). *อุดมศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จารุณี คงเมือง. (2555). *การศึกษาคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิตรา วสุวานิช. (2528). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เฉลียว บุรีภักดี. (2541). *หลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต แผนก ก. กับแผน ข. บัณฑิตศึกษา*. 2(2): 53-55.
- ชวาล แพรัตกุล. (2526). *เทคนิคการวัดผล*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2546). *ความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชารี มณีศรี. (2542). *การนิเทศการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บุรพาสาน์.
- ณัฐมน ปัญญาวัชร. (2550). *การศึกษาคุณลักษณะด้านจริยธรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2543). *ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม: การวิจัยและพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธวัชชานนท์ ตาโธสง. (2546). *หลักการศิลปะ*. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
- ธารทิพย์ ธรรมสอน. (2542). *เอกสารประกอบการสอนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจ*. กำแพงเพชร: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.
- ธิดารัตน์ บุญนุช. (2525). *พัฒนาบุคลิกภาพของนิสิตนักศึกษา*. กรุงเทพฯ: คุรุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธิดิยา จตุวงศ์. (2546). *การศึกษาลักษณะนิสัยของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นัยนา อ่างสันติกุล. (2544). *การวิเคราะห์ห้องประกอบสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยไทย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นำพงศ์ อินทรทูต. (2554). *สัมภาษณ์โดย ธันยพร ไรจนสังวร เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2554. ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- นิตย สัมมาพันธ์. (2546). *ภาวะผู้นำ: พลังขับเคลื่อนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ดิโนกราฟฟิกส์.
- นิรมล สุวรรณโคตร. (2553). *การปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บัญชา อึ้งสกุล. (2543, พฤษภาคม). *นักบริหารทันสมัย: หลักการประสานสัมพันธ์เชิงบวก*. *วารสารวิชาการ*. 3(4): 14-15.
- ปรวิณ แพทยานนท์. (2554). *สัมภาษณ์โดย ธันยพร ไรจนสังวร เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2554. ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- ประไพภรณ์ วาสนาพงษ์. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). *ทัศนคติ: การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ซีเคเอส.

- ประภาศรี สีหอำไพ. (2540). *พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2546). *ความคิดสร้างสรรค์ที่พัฒนาได้*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ปราณี ตั้งใจดี. (2540). *การสร้างแบบวัดคุณธรรมด้านความใฝ่รู้ ความมีระเบียบวินัย ความอดทน และการตรงต่อเวลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การประถมศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร
- เปรมฤดี ปธานราชฤทธิ์. (2546). *การเปรียบเทียบค่านิยมต่อการประกอบอาชีพของนักเรียนสาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปริญญาโท ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาจูล้อม ชูเลื่อน. (2546). *ความกล้าหาญทางจริยธรรมในการบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ ในทศชาติชาดก*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (จริยศาสตร์ศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาสุพิน ชินนะปัด. (2546). *การศึกษาคุณลักษณะของพระนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*. ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์. (2535). *การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทาง วิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ด้วยการสอนเทคนิคการคิดแนวข้างและการ สอนระเบียบวิธีวิทยาศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2540). *อุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- (2542). *ทิศทางการปฏิรูปอุดมศึกษาของโลกในทศวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ที.พี. พรินท์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2554). *นวัตกรรมและจุดเปลี่ยน อัตลักษณ์ 9 ประการ สืบค้นเมื่อ 7 มิถุนายน 2554*, จาก <http://www.swu60.swu.ac.th>
- มาดาพร น้อยนิตย์. (2553). *สัมภาษณ์โดย ธันยพร โรจนสังวร เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2553*. ที่คณะ ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มานิต บุญประเสริฐ; และคณะ. (2550). *การพัฒนาภาวะผู้นำในระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- เมธี พันธุ์วราทร. (2553). สัมภาษณ์โดย ฉันทยพร โจรนสังวร เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2553. ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัตนา อินธิเสน. (2549). คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษา ในทัศนะของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2549. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ระวีวรรณ วรรณวิไชย. (2553). สัมภาษณ์โดย ฉันทยพร โจรนสังวร เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2553. ที่สาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- รัฐกรณ์ คิดการ. (2551). การพัฒนารูปแบบการสอนบนเว็บ โดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้ รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โรจน์รวี พจน์พัฒนพล. (2551). คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในทัศนะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (คณะศิลปศาสตร์) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- เลิศลักษณ์ วงศ์สุวรรณค์. (2553). การศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิตหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2537, ตุลาคม-ธันวาคม). การพัฒนานิสิตนักศึกษาศึกษาศาสตร์ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง. วารสารครุศาสตร์. 23(2): 1-13.
- วิจิตร สิ้นสิริ. (2534). การอุดมศึกษาเชิงรุก. กรุงเทพฯ: ชมรมการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). พัฒนาการหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ: รุ่งเรือง.
- วิทยา ด้านธำรงกุล. (2546). การบริหาร. กรุงเทพฯ: เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.
- วิทวัส กรมณีโรจน์. (2553, 1 สิงหาคม). สัมภาษณ์โดย ฉันทยพร โจรนสังวร ที่สาขาวิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2537). เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก หน่วยที่ 8-15
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2546). พลังความคิดเพื่อการพัฒนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2547). ศิลปะหลังสมัยใหม่ กรุงเทพฯ : อีแอนด์ไอคิว.
- วิเชียร วิทย์อุดม. (2547). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : บริษัท
สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด.
- ศรุดา ชัยสุวรรณ. (2552). การพัฒนาตน การพัฒนาคน การพัฒนางาน. กรุงเทพฯ: ทริปปเบิล
เอก็อปปี.
- ศิริพร พงศ์ศิริโรจน์. (2540). องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: เทคนิค
เสาวนิต เสาธานนท์. (2542). ภาวะผู้นำ. คณะครุศาสตร์. นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏ
นครราชสีมา.
- สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. (2542). ความต้องการบัณฑิตและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต
สถาบันราชภัฏตามทัศนะของผู้ประกอบการ. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- สมพร พงษ์เสถียรศักดิ์. (2546). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการประพฤติดนตาม
คุณธรรมในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้น
ปีที่ 1 ที่เรียนหลักสูตรในพุทธศาสนาด้วยการสอนแบบโยนิโสมนสิการกับการสอนแบบ
ไตรสิกขา. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมยศ นาวิการ. (2546). การบริหารและพฤติกรรมองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- โสภิตสุดา มงคลเกษม. (2539). พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรม
การคาดเข็มขัดนิรภัยของผู้ขับขี่รถยนต์ ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ (นศ.ม.).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สำเนาวิ ขจรศิลป์. (2538). มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2: การพัฒนานักศึกษา. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2547ก). ผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2547ก.
- (2547ข). หลักเทคนิคการบริหารและการวางแผน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
การอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). การสัมมนาหัวข้อ “แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554). วันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2549 ณ โรงแรมอู่ทองอินน์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2552. จาก <http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p10/plan10/data/presentation.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). การวัดและประเมินผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2545). การศึกษา วิเคราะห์ รูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ. (2554ก). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา TQF: HEd. สืบค้นเมื่อ 7 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/> ----- . (2554ข). แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 10. 2551-2554. สืบค้นเมื่อ 7 มิถุนายน 2554. จาก <http://www.mua.go.th/users/bpp/developplan/index.htm>
- สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. (2547). เป้าหมายสำคัญของแผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2543 – 2557. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2554). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2. พ.ศ. 2545. สืบค้นเมื่อ 7 มิถุนายน 2554. จาก <http://www.onesqa.or.th/th/whatsnew/index2.php?action=view&SystemModuleKey=112&id=84>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). สกศ. เผย แผนพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย. ค้นหาเมื่อ 4 พฤษภาคม 2552. จาก http://www.onec.go.th/news46/pr/sala/s_491206-a.htm
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2548). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม การเรียนการสอนและการประเมินผล. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- สำเนา ขจรศิลป์. (2538). มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2: การพัฒนานักศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2548). ภาวะผู้นำ. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย.

- สุภาพ เครือเนตร. (2542). *ปฏิรูปการศึกษามหาวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: เลียงเชียง.
- สุวพร ตั้งสมวรพงษ์. (2545). *การพัฒนาบัณฑิตในศตวรรษที่ 21*. ใน เอกสารประกอบการสัมมนา
กระบวนการทัศน์และกลยุทธ์ในการพัฒนานิสิตนักศึกษาบนเส้นทางการปฏิรูปการเรียนรู้.
หน้า 1 - 6 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2541). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณีย์ คำมัน; และคณะ. (2551). *ทฤษฎีสังคมกับการพัฒนาทุนมนุษย์*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อภิธรรม กำแพงแก้ว. (2553). *สัมภาษณ์โดย ธนยพร โรจนสังวร เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2553. ที่คณะ
ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- อสมท. *อาสาสมัครวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*. (2554). *Competency คืออะไรกันแน่*. สืบค้นเมื่อ
10 มิถุนายน 2554. จาก <http://www.ttc.most.go.th/stvolunteer/content/>
- อ้อยใจ เลิศล้ำ. (2548). *คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาเอกผ้าและเครื่องแต่งกาย คณะคหกรรม
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล*. ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อ้อยใจ วงษ์มณฑา. (2552). *คุณลักษณะและประเภทของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย*. ปัตตานี:
สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- อารี พันธุ์ณี. (2543). *คิดอย่างสร้างสรรค์*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: เดฟแอนด์ลิฟเพรส.
----- (2547). *ความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ 1412.
- อารี สุทธิพันธุ์. (2535). *ศิลปนิยม*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อารี สุทธิพันธุ์. (2528). *ศิลปนิยม*. กรุงเทพฯ: กระดาษสา.
- อำพล จินดาวัฒน์. (2542). *โครงการสวัสดิการวิชาการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระบรมราชชนก.
- อำไพ อินทรประเสริฐ. (2542). *ศิลปะการเป็นผู้นำ*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- อุทัย ดุลยเกษม. (2540, กันยายน). *ทิศทางการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา*. *บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 1(1): 17-18.
- Bloom, Benjamin S. (1975). *Taxonomy of Education Objectives Hand Book 1: Cognitive domain*. New York: David Mc Kay Company.
- Bloom, Benjamin S., Thomas J. Hastings; & George F. Madaus. (1971). *Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning*. New York: McGraw-Hill Book Company.

- Cronbach, Lee J. (1984). *Essentials of Psychological Testing*. 4th ed. New York: Harper & Row.
- Ferguson, George A. (1981). *Statistical Analysis in Psychology and Education*. 5th ed. New York: McGraw–Hill Book Co.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Good, Carter V.; & W.R. Merle. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill.
- Guilford, J.P. (1959). *Personality*. New York: McGraw-Hill.
- Hurlock, E.B. (1982). *Child Development*. New York: McGraw – Hill.
- Jersild, T.A. (1992). *Creative Expression: Children Go Forth*. New York: McGraw – Hill.
- Kohlberg, Lawrence. (1984). *The Psychology of Moral Development*. Volume II. San Francisco: Harper & Row.
- Lawrence; T. Lickona, ed. (1976). Moral stages and Moralization: The cognitive-Developmental Approach. *Moral Development and Behavior: Theory, Research and Social Issues*. Holt, New York: Rinehart and Winston.
- Longman Dictionary of American English*. (New ed.). (2004). Harlow, Essex: Pearson Education Ltd.
- National School Boards Association (NSBA). (2004). Change and Society. *Leadership and Technology*. The National School Boards Association's Institute for the Transfer of Technology to Education: Alexandria, Virginia online. Available from: <http://www.nsba.org/toolkit/chnoc.htm/> (2007, May 12).
- Osborn, A.F. (1957). *Applied Imagination: Principles and procedures of creative thinking* (3rd ed.). New York: Charles Seribner's Sons.
- Titus, Harold Hopper. (1936). *Ethics for Today*. American Book Company.
- Torrance, E.P. (1962). *Guiding Creative Talent*. Englewood Cliffs, N.J.: Princeton Hall.
- (1965). *Education and the Creative Potential Minneapolis*. N.J.: The Land Press.
- (1971). *Creative Learning and Teaching*. New York: Mead and company.
- Wallach M.A.; & N. Kogan. (1965). *Modes of Thinking in Young Children: A study of the Creativity – Intelligence Distinction*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Webster. (1961). *New Universal Dictionary*. New York: Webster University Press.

Walters, Morgan L.; & et al. (1966). *The Holt Basic Dictionary of American English*. New York: Holt Rinehart and Winston.

Yamane, Taro. (1976). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. (3)11: 886.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1. อาจารย์ ดร.สุวพร ตั้งสมรพงษ์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สกุลคู คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย และหนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศธ 0519.12/4391

วันที่ ๗ สิงหาคม 2554

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวธันยพร โรจนสังวร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญานิพนธ์เรื่อง “คุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อัญญา วัฒนานรงค์ และ อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิ์สุข เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปฏิญานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ภาคปกติ สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์ สาขาวิชาการออกแบบสื่อสาร สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล สาขาวิชานาฏศิลป์ สาขาวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปะการแสดง และ สาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์ จำนวน 600 คน ตอบแบบสอบถามคุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในระหว่างเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2554

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวธันยพร โรจนสังวร ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บันทึกวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศธ 0519.12/4389

วันที่ 1 สิงหาคม 2554

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวธันยพร โรจนสังวร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “คุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนานรงค์ และ อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิ์สุข เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บันทึกวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.สุวพร ตั้งสมวรวงษ์ และ อาจารย์ ดร.จารุวรรณ สกฤตภู เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามคุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวธันยพร โรจนสังวร และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศธ 0519.12/4390

วันที่ 1 สิงหาคม 2554

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวธันยพร โรจนสังวร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “คุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนางรงค์ และ อาจารย์ ดร.อรรรณพ โพธิ์สุข เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ระวีวรรณ วรรณวิไชย รองคณบดีฝ่ายศึกษากาฬนิสิต เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบสอบถามคุณลักษณะของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวธันยพร โรจนสังวร และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม
เรื่อง
คุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของนิสิต
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. โปรดตอบแบบสอบถามตามสภาพความเป็นจริง ซึ่งในแต่ละข้อคำถามไม่มีคำตอบถูกหรือผิด และกรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ โดยคำตอบที่ได้มาจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลคำตอบโดยนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น

ผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

นางสาวธัญพร ใจจนสังวร
นิสิตปริญญาโท การอุดมศึกษา
(ภาคพิเศษ)

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของนิสิต

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามสภาพที่เป็นจริงของท่าน

1. เพศ

- ชาย
 หญิง

2. สาขาวิชา

- สาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์
 สาขาวิชาการออกแบบสื่อสาร
 สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา
 สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล
 สาขาวิชานาฏศิลป์
 สาขาวิชาศิลปศึกษา
 สาขาวิชาศิลปะการแสดง
 สาขาวิชาศิลปะจิตทัศน์

3. ภูมิลำเนา

- กรุงเทพฯและปริมณฑล
 ต่างจังหวัด

4. อาชีพของผู้ปกครอง

- ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 พนักงานหน่วยงานเอกชน
 ธุรกิจส่วนตัว
 ค้าขาย
 อาชีพอิสระ
 อาชีพอื่น ๆ โปรดระบุ _____

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความทางด้านซ้ายมือ แล้วพิจารณาว่าท่านมีคุณลักษณะที่ปฏิบัติจริงตามที่ปรากฏในข้อความเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย \surd ลงในช่องว่างทางขวามือตามความหมายดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง ท่านมีคุณลักษณะที่ปรากฏตามข้อความนั้น มากที่สุด
- 4 หมายถึง ท่านมีคุณลักษณะที่ปรากฏตามข้อความนั้น มาก
- 3 หมายถึง ท่านมีคุณลักษณะที่ปรากฏตามข้อความนั้น ปานกลาง
- 2 หมายถึง ท่านมีคุณลักษณะที่ปรากฏตามข้อความนั้น น้อย
- 1 หมายถึง ท่านมีคุณลักษณะที่ปรากฏตามข้อความนั้น น้อยที่สุด

ข้อ ที่	คุณลักษณะของนิสิต	ระดับของคุณลักษณะที่เป็นจริง ของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านความเป็นผู้นำ						
1.	ข้าพเจ้ามีความรู้และประสบการณ์ในความเป็นผู้นำ					
2.	การประพฤติปฏิบัติของข้าพเจ้าเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้					
3.	ข้าพเจ้าสามารถโน้มน้าวหรือจูงใจให้ผู้อื่นมาทำงานร่วมกันได้					
4.	ข้าพเจ้ามีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนคณะอื่นๆ					
5.	ข้าพเจ้าสามารถชี้แจงให้ผู้ร่วมงานทราบวิธีการปฏิบัติงานได้					
6.	ข้าพเจ้ารับฟังข้อคิดและข้อเสนอแนะต่างๆ จากบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง					
7.	ข้าพเจ้ามีความคิดรอบคอบในการตัดสินใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น					

ข้อ ที่	คุณลักษณะของนิสิต	ระดับของคุณลักษณะที่เป็นจริง ของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านความเป็นผู้นำ (ต่อ)						
8.	ข้าพเจ้าตื่นตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่ๆ และสามารถปรับตัวได้					
9.	ข้าพเจ้ามีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและการแก้ไข					
10.	ข้าพเจ้าสามารถแก้ปัญหาในงานที่ทำได้					
11.	ข้าพเจ้าสามารถตัดสินใจเพื่อให้งานสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย					
12.	ข้าพเจ้าสามารถร่วมรับผิดชอบกับงานที่ได้รับมอบหมาย					
13.	ข้าพเจ้าทำหน้าที่เป็นผู้นำในการสนับสนุนงานกิจกรรมการศึกษา					
14.	ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นในตนเอง					
15.	ข้าพเจ้ารู้จักความประนีประนอม และมีความยืดหยุ่นในสถานการณ์ที่เหมาะสม					
16.	ข้าพเจ้าสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
17.	ข้าพเจ้าให้เสรีภาพแก่ผู้ร่วมงานในการตัดสินใจ					
18.	ข้าพเจ้ามีการแสดงออกที่เหมาะสม ตามสถานการณ์					

ข้อ ที่	คุณลักษณะของนิสิต	ระดับของคุณลักษณะที่เป็นจริง ของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านคุณธรรมจริยธรรม						
1.	ข้าพเจ้าเป็นผู้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน					
2.	ข้าพเจ้ามีจิตสำนึกต่อส่วนรวม					
3.	ข้าพเจ้าเห็นความสำคัญของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว					
4.	ข้าพเจ้ามีวินัยต่อตนเอง					
5.	ข้าพเจ้ารู้จักให้อภัย					
6.	ข้าพเจ้าให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เดือดร้อน					
7.	ข้าพเจ้ามีความซื่อสัตย์ สุจริต					
8.	ข้าพเจ้าไม่ใช้กลวิธี หรือทุจริตในการสอบ					
9.	ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่มีความเที่ยงตรงในการแก้ไขปัญหา					
10.	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามกติกาสังคม					
11.	ข้าพเจ้าใช้วาจาที่สุภาพต่ออาจารย์และเพื่อนนิสิต					
12.	ข้าพเจ้ามีความเคารพต่ออาจารย์และบุคลากรในคณะ					
13.	ข้าพเจ้ามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีทั้งเพื่อนร่วมคณะและต่างคณะ					
14.	ข้าพเจ้าสามารถปรับตัวได้เมื่อร่วมงานกับผู้อื่น					
15.	ข้าพเจ้าเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น					
ด้านความคิดสร้างสรรค์						
1.	ข้าพเจ้าเป็นผู้มีวิสัยทัศน์					
2.	ข้าพเจ้าสามารถมองเห็นปัญหาในระยะยาวได้					
3.	ข้าพเจ้าสามารถนำความรู้มาแก้ปัญหาได้					
4.	ข้าพเจ้ารู้จักการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ					

ข้อ ที่	คุณลักษณะของนิสิต	ระดับของคุณลักษณะที่เป็นจริง ของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านความคิดสร้างสรรค์ (ต่อ)						
5.	ข้าพเจ้าเป็นผู้มีความเฉียบไวในการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า					
6.	ข้าพเจ้าได้รับการยอมรับจากอาจารย์เมื่อแสดงความคิดเห็นที่แปลกใหม่					
7.	ข้าพเจ้ามีความคิดที่กว้างไกล (คิดนอกกรอบ)					
8.	ข้าพเจ้ารู้จักใช้ความคิดที่ทันสมัย					
9.	ข้าพเจ้าสามารถจินตนาการในผลงานทางศิลปะได้ดี					
10.	ข้าพเจ้าสามารถคิดค้นงานศิลปะในรูปแบบใหม่					
11.	ข้าพเจ้ารู้จักการประยุกต์ทางด้านผลงานศิลปะ					
12.	ข้าพเจ้าสามารถแสดงความคิดเห็นที่ทันสมัยในการทำงานศิลปะ					
13.	ข้าพเจ้าสามารถใช้ความคิดที่แปลกใหม่มาประยุกต์กับการสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างเหมาะสม					
ด้านฐานทางวิชาการ						
1.	ข้าพเจ้ามีทักษะเกี่ยวกับงานทางด้านศิลปะ					
2.	ข้าพเจ้ามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขอบข่ายของศิลปะ					
3.	ข้าพเจ้ามีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลป์					
4.	ข้าพเจ้ามีความรู้ความสามารถทางด้านทฤษฎีในสาขาวิชาที่เรียน					
5.	ข้าพเจ้ามีความรู้ความสามารถทางการปฏิบัติในสาขาวิชาที่เรียน					
6.	ข้าพเจ้าเป็นผู้มีความสามารถเรียนรู้งานได้อย่างรวดเร็ว					
7.	ข้าพเจ้าสามารถวางแผนงานได้อย่างเป็นระบบ					

ข้อ ที่	คุณลักษณะของนิสิต	ระดับของคุณลักษณะที่เป็นจริง ของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านฐานทางวิชาการ (ต่อ)						
8.	ข้าพเจ้าสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับการแสดงออกทางการสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างเหมาะสม					
9.	ข้าพเจ้ามีความสามารถในการใช้เครื่องมือสื่อสาร					
10.	ข้าพเจ้าสนใจใฝ่รู้ในทุกสาขาวิชาศิลปะ					
11.	ข้าพเจ้าสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม					
12.	ข้าพเจ้าสามารถถ่ายทอดความรู้ทางศิลปะได้อย่างเหมาะสม					
13.	ข้าพเจ้าสามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้					
14.	ข้าพเจ้าสามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการทำงานและเผยแพร่ผลงานได้					

ค่าความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อของแบบสอบถาม ด้านความเป็นผู้นำ เท่ากับ .891

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม ด้านความเป็นผู้นำ

ข้อที่	ค่าอำนาจ จำแนก
1. ข้าพเจ้ามีความรู้และประสบการณ์ในความเป็นผู้นำ	2.348
2. การประพฤติปฏิบัติของข้าพเจ้าเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้	2.102
3. ข้าพเจ้าสามารถโน้มน้าวหรือจูงใจให้ผู้อื่นมาทำงานร่วมกันได้	2.485
4. ข้าพเจ้าสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนคนอื่นๆ	.642
5. ข้าพเจ้าสามารถชี้แจงให้ผู้ร่วมงานทราบวิธีการปฏิบัติงานได้	1.990
6. ข้าพเจ้ารับฟังข้อคิดและข้อเสนอแนะต่างๆ จากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง	3.845
7. ข้าพเจ้ามีความคิดรอบคอบในการตัดสินใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.437
8. ข้าพเจ้าตื่นตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่ๆ และสามารถปรับตัวได้	3.807
9. ข้าพเจ้ามีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและการแก้ไข	12.095
10. ข้าพเจ้าสามารถแก้ปัญหาในงานที่ทำได้	5.537
11. ข้าพเจ้าสามารถตัดสินใจเพื่อให้งานสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย	3.322
12. ข้าพเจ้าสามารถร่วมรับผิดชอบกับงานที่ได้รับมอบหมาย	5.537
13. ข้าพเจ้าทำหน้าที่เป็นผู้นำในการสนับสนุนงานกิจกรรมการศึกษา	2.999
14. ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นในตนเอง	2.928
15. ข้าพเจ้ารู้จักความประนีประนอม และมีความยืดหยุ่นในสถานการณ์ที่เหมาะสม	5.015
16. ข้าพเจ้าสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.503
17. ข้าพเจ้าให้เสรีภาพแก่ผู้ร่วมงานในการตัดสินใจ	5.503
18. ข้าพเจ้ามีการแสดงออกที่เหมาะสม ตามสถานการณ์	6.698

ค่าความเชื่อของแบบสอบถาม ด้านคุณธรรม จริยธรรม เท่ากับ .945
 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม ด้านคุณธรรม จริยธรรม

ข้อที่	ค่าอำนาจ จำแนก
1. ข้าพเจ้าเป็นผู้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน	5.477
2. ข้าพเจ้ามีจิตสำนึกต่อส่วนรวม	4.700
3. ข้าพเจ้าเห็นความสำคัญของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน	5.422
4. ข้าพเจ้ามีวินัยต่อตนเอง	4.919
5. ข้าพเจ้ารู้จักให้อภัย	5.765
6. ข้าพเจ้าให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลต่อผู้อื่น	3.612
7. ข้าพเจ้ามีความซื่อสัตย์ สุจริต	5.774
8. ข้าพเจ้าไม่ใช้กลวิธี หรือทุจริตในการสอบ	9.186
9. ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่มีความเที่ยงตรงในการแก้ไขปัญหา	4.700
10. ข้าพเจ้าปฏิบัติตามกาลเทศะ	5.881
11. ข้าพเจ้าใช้วาจาที่สุภาพต่ออาจารย์และเพื่อนนิสิต	3.897
12. ข้าพเจ้ามีความเคารพต่ออาจารย์และบุคลากรในคณะ	4.648
13. ข้าพเจ้ามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีทั้งเพื่อนร่วมคณะและต่างคณะ	6.000
14. ข้าพเจ้าสามารถปรับตัวได้เมื่อร่วมงานกับผู้อื่น	5.422
15. ข้าพเจ้าเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น	4.801

ค่าความเชื่อของแบบสอบถาม ด้านความคิดสร้างสรรค์ เท่ากับ .934
 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม ด้านความคิดสร้างสรรค์

ข้อที่	ค่าอำนาจ จำแนก
1. ข้าพเจ้าเป็นผู้มีวิสัยทัศน์	6.247
2. ข้าพเจ้าสามารถมองเห็นปัญหาในระยะยาวได้	6.246
3. ข้าพเจ้าสามารถนำความรู้มาแก้ปัญหาได้	10.693
4. ข้าพเจ้ารู้จักการวางแผนงานอย่างเป็นระบบ	5.040
5. ข้าพเจ้าเป็นผู้มีความเฉียบไวในการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า	7.996
6. ข้าพเจ้าได้รับการยอมรับจากอาจารย์เมื่อแสดงความคิดเห็นที่แปลกใหม่	4.441
7. ข้าพเจ้ามีความคิดที่กว้างไกล (คิดนอกกรอบ)	4.951
8. ข้าพเจ้ารู้จักใช้ความคิดที่ทันสมัย	17.000
9. ข้าพเจ้าสามารถจินตนาการในผลงานทางศิลปะได้ดี	5.040
10. ข้าพเจ้าสามารถคิดค้นงานศิลปะในรูปแบบใหม่	6.164
11. ข้าพเจ้ารู้จักการประยุกต์ทางด้านผลงานศิลปะ	4.580
12. ข้าพเจ้าสามารถแสดงความคิดเห็นที่ทันสมัยในการทำงานศิลปะ	4.441
13. ข้าพเจ้าสามารถใช้ความคิดที่แปลกใหม่มาประยุกต์กับการสร้างสรรค์ผลงานได้ อย่างเหมาะสม	5.487

ค่าความเชื่อของแบบสอบถาม ด้านฐานทางวิชาการ เท่ากับ .911
 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม ด้านฐานทางวิชาการ

ข้อที่	ค่าอำนาจ จำแนก
1. ข้าพเจ้ามีทักษะเกี่ยวกับงานทางด้านศิลปะ	1.800
2. ข้าพเจ้ามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขอบข่ายของศิลปะ	4.580
3. ข้าพเจ้ามีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลป์	2.062
4. ข้าพเจ้ามีความรู้ความสามารถทางด้านทฤษฎีในสาขาวิชาที่เรียน	2.706
5. ข้าพเจ้ามีความรู้ความสามารถทางด้านการปฏิบัติในสาขาวิชาที่เรียน	2.705
6. ข้าพเจ้าเป็นผู้มีความสามารถเรียนรู้งานได้อย่างรวดเร็ว	3.526
7. ข้าพเจ้าสามารถวางแผนงานได้อย่างเป็นระบบ	2.131
8. ข้าพเจ้าสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับการแสดงออกทางการสร้างสรรค์ผลงาน ได้อย่างเหมาะสม	5.961
9. ข้าพเจ้ามีความสามารถในการใช้เครื่องมือสื่อสาร	3.926
10. ข้าพเจ้าสนใจใฝ่รู้ในทุกสาขาวิชาศิลปะ	5.104
11. ข้าพเจ้าสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม	4.704
12. ข้าพเจ้าสามารถถ่ายทอดความรู้ทางศิลปะได้อย่างเหมาะสม	2.329
13. ข้าพเจ้ามีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ	1.264
14. ข้าพเจ้ามีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสร้างสรรค์และเผยแพร่ ผลงานได้	1.489

** ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .976

ประวัตย์ของผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล นางสาวธัญพร โรจนสังวร
 วันเดือนปีเกิด 7 เมษายน พ.ศ.2529
 สถานที่เกิด จังหวัดกรุงเทพฯ
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 960 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 12
 แขวงท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ 10600

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2546 มัธยมศึกษาปีที่ 6
 จาก โรงเรียนสตรีวัดระฆัง
 พ.ศ. 2550 ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์-ไทย)
 จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 พ.ศ. 2556 การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
 จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

